

M. 589.

REVISTA BIBLIOTECILOR

10
1966

REVISTA BIBLIOTECILOR

PUBLICAȚIE A COMITETULUI DE STAT
PENTRU CULTURĂ ȘI ARTĂ

ANUL XIX Nr. 10 OCTOMBRIE 1966

SUMAR

Completarea colecțiilor

- Mihai PĂPURICA: *Considerații asupra profilării bibliotecilor* 577
Gheorghe POPESCU: *Finanțarea completării colecțiilor din bibliotecile publice* 583
George VLĂDESCU: *Fondul de bază al bibliotecii comunale* 586

★

- Gh. MAXIN și D. STĂNESCU: *Rețeaua bibliotecilor din orașul Ploiești* 591
Horia NESTORESCU: *Circulația cărții în Biblioteca comunală din Lunca Mu-
reșului* 594
Alexandru DUȚU: *Probleme ale bibliografiei sud-estului european* 599
Veselin TRAIKOV: *Bibliografia în R. P. Bulgaria* 602
Adela IUREA: *Colecția de articole decupate* 606

Pregătirea profesională

- Anca OPRIȘ: *Descrierea la autorul colectiv a publicațiilor de artă* 609

Istoria cărții și a bibliotecilor

- Petre OALLDE: *Intemeierea „bibliotecilor populare” din Banat, între 1900
și 1919* 618
G. ȘTREMPEL: *Dezvoltarea științei în România (Expoziție)* 620

Cronică

- A. G.: *Un seminar regional* 623
A. CRUHER: *Instrucția cu bibliotecarii sindicali* 623
Virginia GRIGOR: *Cartea tehnică la Biblioteca regională Maramureș* 624

- Poșta redacției 625

Profiluri

- Damian NECULA: *Mihail Sadoveanu (1880—1961)* 627
Virgil CÂNDEA: *Erasm din Rotterdam (1466—1536)* 630

Lucrări de specialitate

- Progresul social. Cercetare bibliografică; Könyvtári Minerva. I-II. kötet (Ghi-
dul bibliotecilor maghiare. Vol. I-II); Informator bibliotekarza i ksic-
garza na rok 1966 (Agenda bibliotecarului și a librarului pe anul 1966)* 632

Fișier

- Oertwig, Siegfried. *Călătorie prin orașe dispărute; Papadima, Ovidiu, Cezar
Bolliac; Galan, V. Em. Zodia instrăinării; Antonov, S. O singură noapte* 634

REDAȚIA:

STRADA BISERICA AMZEI, 5-7, RAIONUL „30 DECEMBRIE”
BUCUREȘTI, OFICIUL POȘTAL 22 TE

* 5 5 0 0 1 6 0 7 3 *

Considerații asupra profilării bibliotecilor

Recenta sesiune a bibliotecilor a adus, firește, în discuție o serie de probleme în legătură cu organizarea rețelei și profilul bibliotecilor noastre. În articolul de față, ne propunem să facem unele precizări în legătură cu definiția dată de noi. la amintita sesiune, pentru termenul „profilul bibliotecii”, pentru diferențierea ce ni se pare că trebuie avută în vedere între clasificarea bibliotecilor și gruparea lor în categorii și tipuri, în fine în legătură cu însăși preocuparea profilării bibliotecilor și raportul acesteia cu profilul completării colecțiilor.

Am definit atunci profilul bibliotecii ca fiind ansamblul de trăsături proprii determinate de funcția sa socială și concretizate în: natura fondului (colecțiilor), modul specific de organizare a colecțiilor — respectiv de adecvare la specificul comunicării, felul cum se realizează comunicarea colecțiilor către cititori și propaganda cărții (a colecțiilor de orice natură). Definiția propusă de noi este deci intructivă diferită de aceea formulată în dicționarul lui Șamurin¹. Diferența este dată de intrarea în conținutul definiției a expresiei: funcție socială. Funcționalitatea bibliotecii este de considerat sub un îndoit aspect și anume:

a) relația ce trebuie să existe între bibliotecă, ca instituție și ambianță, condițiile social-culturale în care ea este menită să-și desfășoare activitatea;

b) conceperea serviciilor și organizării sale, astfel încât scopurile urmărite de bibliotecă să se poată lesne desfășura.

Biblioteca, ca instituție culturală, urmărește anumite țeluri. Aceste țeluri sînt în raport cu configurația social-culturală a mediului în care biblioteca își exercită activitatea. Aceasta înseamnă că trebuie luate în seamă preocupările prezente și în perspectivă ale colectivității, ale locuitorilor ce o vor folosi, tradițiile și obiceiurile lor, căutîndu-se astfel o armonizare între sarcinile preconizate și starea de fapt social-culturală. Biblioteca deci este concepută activ, ca o instituție venind în întîmpinarea nevoilor culturale, cerințelor de lectură, de informare și, în același timp, îndreptîndu-se către o lărgire a influenței și propagandei sale, astfel încît să se obțină un nou orizont, mai vast, al cerințelor culturale.

Din acest mod de a privi lucrurile rezultă că profilul bibliotecii este determinat de funcția sa socială, desigur nu considerată în general, ci în ceea ce are propriu fiecare bibliotecă. O bibliotecă dacă activează în anumite condiții social-economice și culturale, într-un anumit mediu și funcțiile sale principale — conservarea, comunicarea, propaganda — unmează să se îndeplinească în moduri adaptate, specifice acestor condiții. Raportul de influență reciprocă ce se creează face ca biblioteca să fie considerată nu static, ci dinamic, ca o instituție în continuă modelare, astfel încît să se încadreze, cît mai adînc, în viața colectivității unde-și desfășoară acțiunea și să contribuie la evoluția acestei colectivități.

Așa, de pildă, în timp ce o bibliotecă specializată va trebui să asigure documentarea colectivității pentru care a fost creată potrivit cerințelor actuale, dar și de perspectivă, o bibliotecă de cultură generală va tînde să cuprindă toată gama de interese culturale, de informare, pe care o colectivitate le manifestă sau le va manifesta. De aici, necesitatea de a se întreprinde studiul atent, cu mijloacele pe care le oferă știința, al cerințelor cititorilor efectivi (ca și virtuali) pe care îi ser-

¹ Șamurin, L. D. *Slouar knigovedcesskih terminov*, (Moskva), 1958, p. 238

vește biblioteca. Fără îndoială că această orientare se datorește și faptului că biblioteca este astăzi concepută nu ca o simplă adunare de lucrări ce pot satisface curiozități individuale, ci ca o instituție având un rol de îndeplinit în viața colectivă, ca instituție ce contribuie la instrucția și educarea membrilor societății. Cititul devenind o necesitate curentă, indispensabilă fiecărui cetățean pe care societatea îl solicită să se califice continuu, să-și extindă nivelul său cultural, biblioteca de orice fel (nu întră în discuție biblioteca personală) a devenit publică în anumele înțeles. Prin aceasta, îndepărtăm o eventuală neînțelegere ce s-ar putea ivi când vom trece la problema grupării bibliotecilor și când vom considera că este mai precis a spune bibliotecă de cultură generală, decât bibliotecă publică cum ne-am obișnuit să denumim unele biblioteci.

Asemănările dintre profilurile bibliotecilor permit clasificarea lor în clase și subclase, precum și gruparea în categorii și tipuri. Propunem, deci, gruparea bibliotecilor în două scheme distincte: schema ordonării bibliotecilor în categorii și tipuri și schema clasificării lor în clase și subclase.

Studiul comparativ al diferitelor categorii de biblioteci — fie și empiric — găsirea unor asemănări între biblioteci este o operă de mai multă vreme întreprinsă. Ca urmare, bibliotecile au putut fi clasificate și categorisite, în chipuri mai mult sau mai puțin diferite, de la țară la țară și de la cercetător la cercetător. Diferența de la țară la țară a avut pricini obiective, diferite fiind condițiile și, deci, diferite înfățișările pe care bibliotecile le luau.

Gruparea în categorii și tipuri a bibliotecilor este posibilă, cum am amintit, date fiind unele asemănări dintre biblioteci, unele trăsături comune profilului lor. Așa, de pildă, destinația specifică (cui se adresează? căror cititori?) a unei biblioteci poate determina un tip. Faptul că se adresează celor ce studiază în școli, cu toate consecințele ce decurg (fond adecvat, cataloage specifice, amplasarea lor în localul școlii — în principiu), iată elemente care observate de-a lungul veacurilor au condus la definirea tipului de bibliotecă școlară și tipului de bibliotecă universitară.

Bibliotecile care se adresează unui public foarte diferit în compoziția sa, provenit din localități mai mari sau mai mici, cu o varietate de interese de lectură, dispersat, eterogen, au fost denumite biblioteci publice.

Exemplele de mai sus ne ajută să desprindem criteriile după care bibliotecile se pot asemăna și deci grupa în categorii și tipuri. Aceste criterii ar fi:

a) Cui se adresează, cui îi este destinată bibliotecă și pentru ce? Cu alte cuvinte, care sînt categoriile de cititori întrevăzuți a fi deserviți, grupul de cititori, membri ai unui organism oarecare (instituție, fabrică etc.) și în ce scop? Urmează să propage cultura, s-o difuzeze larg, sau să sprijine documentarea și cercetarea într-un domeniu?

b) Modul cum se achiziționează, conservă și comunică fondul bibliotecii pentru ca ea să răspundă intereselor colectivității pe care o deservește. Aici, interesează, în primul rînd, natura colecțiilor, direcția principală, dominantă pe care o are compoziția fondului în raport cu destinația sa.

Gruparea în categorii și tipuri este indiferentă față de alte particularități ale bibliotecilor, cum ar fi mărimea lor sau semnificația unei tradiții. Aceasta permite ca sistematizarea lor să fie mai universală și de aceea este luată în seamă cînd se face statistica internațională a bibliotecilor. Schema sumară a ordonării în categorii și tipuri, aleasă de aceste statistici, este:

A. *Biblioteci naționale*, bibliotecile îndeplinind anumite funcțiuni specifice, dintre care dominantă, proeminentă este strîngerea, păstrarea și comunicarea publică a fondului național de publicații cărui i se alătură și fondul de publicații extrateritorial, dar care privesc acea țară — daco-romanică în cazul nostru. Definiția bibliotecii naționale, arătarea tuturor sarcinilor și funcțiunilor specifice are o bibliografie bogată, noi nu vom indica decât trei²⁾ articole.

B. *Biblioteci universitare*. Bibliotecă care se adresează studenților și profesorilor pentru a sprijini procesul de instruire-educare, de formare profesională a studenților și de documentare a profesorilor. Aceștea din urmă, ele urmează a le servi și literatura necesară cercetărilor științifice pe care le întreprind.

²⁾ Popescu-Brădiceni, Angela și Trancă, Dumitru. *Biblioteca Centrală de Stat a R.P.R. — creație a regimului democrat-popular. Studii și cercetări de bibliologie*, IV, 1961; Taches et problèmes des bibliothèques nationales; *Colloques des bibliothèques nationales d'Europe*, UNESCO, Paris 1960; Humphreys, K. W. *Les fonctions d'une bibliothèque nationale*. Bulletin de l'Unesco à l'intention des bibliothèques XX, nr. 4, 1966.

C. *Biblioteci școlare*. Deși ele sînt dispuse altfel în mod obișnuit, noi vom alătura aici categoria bibliotecilor școlare, fiindcă și ele sînt biblioteci de învățămînt, menite să servească instruirii școlarilor și documentării profesorilor.

D. *Biblioteci specializate*. Biblioteci avînd ca preocupare un anume domeniu sau grup de domenii ale științei, tehnicii, artei. Aceste biblioteci se adresează unor categorii de cititori bine definite. De pildă, biblioteca unei academii, biblioteca tehnică dintr-o fabrică, biblioteca medicală a unui spital ș.a.m.d.

E. *Biblioteci de cultură generală*, denumite pe scurt și obișnuit *publice*. Sînt bibliotecile care se adresează unor colectivități ou cititori diferiți ca preocupări și interese de lectură, biblioteci care trebuie să vină în întîmpinarea acestor interese diferite, totodată ele făcînd o propagandă specifică a cărții, în vederea unei difuziuni a culturii cît mai largi.

După cum vedem, această schiță cuprinde categoriile de biblioteci nu și tipurile, ca subdiviziuni ale categoriilor.

Schița schemei tipurilor de biblioteci pe care o propunem ar fi următoarea :

Categoria B, Biblioteci universitare, va avea tipurile :

1. Biblioteci universitare *enciclopedice*. Ele cuprind toate sau aproape toate domeniile de cunoștințe reprezentate prin publicații. Acestui tip îi corespund bibliotecile centrale universitare de la noi.

2. Biblioteci universitare *specializate*. Deservind institute, facultăți, catedre, deci studenți și profesori care se instruiesc și instruiesc în anume științe și domenii, fondul lor va cuprinde în special publicații din aceste domenii și științe. Ele vor atenționa, în primul rînd, manuale și cursuri pentru studenți, apoi tratate și alte lucrări necesare studiului.

Categoria D, Biblioteci specializate (publice sau semi-publice) va avea ca tipuri :

1. Biblioteci *științifice autonome și academice*. Bibliotecile aparținînd unor societăți științifice-literare de felul academiilor sau altor societăți, cum ar fi Societatea naturalistilor, de matematică etc. Bibliotecile institutelor Academiei Republicii Socialiste România vor fi alinate bibliotecilor academice, bibliotecile institutelor de cercetări științifice departamentale — cum ar fi Biblioteca Institutului „Dr. I. Cantacuzino“, vor fi încadrate tot în acest tip de biblioteci științifice ca și bibliotecile muzeelor științifice.

2. Biblioteci *tehnice*. Biblioteca I.D.T., Biblioteca Centrului de documentare chimie-petrol sau bibliotecile uzinelor etc. Deci, biblioteci care asigură documentarea în tehnică.

3. Biblioteci *administrative*. Bibliotecile ministerelor sau instituțiilor centrale care atenționează în completare aspectele juridico-administrative ale domeniului coordonat de minister sau de care se ocupă instituția respectivă.

(Pînă la un punct și unele biblioteci centrale tehnice, pendînte de ministere, fac oficiul și de biblioteci administrative).

4. Biblioteci *medicale, de spital*, cum ar fi Biblioteca C.D.M. și filialele sale regionale sau bibliotecile de spitale.

5. Biblioteci *muzicale*. La noi nu există biblioteci publice muzicale, ci doar secții ale unor biblioteci publice. Bibliotecile conservatoarelor sînt biblioteci de învățămînt, iar biblioteca Uniunii compozitorilor este de considerat ca aparținînd mai întîi tipului D¹ și apoi ca bibliotecă muzicală.

6. Biblioteci de *arte și spectacole*. A.T.M. a inițiat un centru de documentare, cu o bibliotecă din această categorie. ACIN-ul, de asemenea, bibliotecile Teatrului de Operă și Balet sau Teatrului Național sînt de considerat tot aici.

Categoria E, *Biblioteci de cultură generală*, denumite pe scurt și obișnuit *publice*, are următoarele tipuri :

1. Biblioteca *publică de stat*. Ea este biblioteca publică, enciclopedică (de cultură generală) clasică. Subtipurile la noi în țară sînt : regionale, raionale, orașenești, comunale, sătești.

2. Biblioteci *publice speciale*. Bibliotecile destinate să servească anumite categorii de cititori. Acestea sînt :

Bibliotecile de copii, de *literatură pentru copii*. La noi în țară ele sînt secții specializate pe lîngă bibliotecile publice.

Bibliotecile de *spitale*. Biblioteci pentru bolnavii din spital — spre deosebire de biblioteca medicală, specializată a spitalului. De regulă, ele sînt filiale ale unor biblioteci publice. Bibliotecile cluburilor și caselor de cultură. Bibliotecile pentru orbi.

3. Biblioteci de *cultură generală și profesională speciale*. Aceste biblioteci sînt semi-publice. Ele aparțin — juridicește — unor colectivități profesionale, unor organizații obștești cum sînt bibliotecile sindicale*) sau bibliotecile cooperativelor meșteșugărești.

Ele pot fi folosite de membrii numitelor organizații și din acest punct de vedere ele sînt de considerat ca semi-publice, asemenea bibliotecilor tehnice din uzine, bibliotecilor administrative etc.

Pentru a încheia acest capitol, al schemei categoriilor și tipurilor de bibliotecă, vom preciza că sistematizarea aceasta nu ia în seamă ierarhizarea bibliotecilor; ordinea poate fi indiferentă întrucît categoriile sînt egale ca importanță. Bibliotecile sînt considerate toate egale, mărimea fondurilor și amploarea activității nefiind considerate drept criterii în sistematizare, așa cum am arătat mai sus.

Clasificarea bibliotecilor are ca bază de pornire schema sistematizării în categorii și tipuri, dar în același timp ea are drept criterii și apreciere mărimea și importanței, a semnificației colecțiilor, ține seama și de anume tradiții. Schema clasificării este o schemă care ierarhizează bibliotecile și de aceea unele unități, aparținînd aceleiași categorii sau tip, pot să aparțină unor clase diferite. Clasificarea, fiind o operație care are în vedere biblioteci concrete, este o operație localizată, nu poate fi universal valabilă. Ea este opera organismelor în drept s-o facă în fiecare țară și regiune geografică.

Schema clasificării pe care am propus-o este următoarea:

I. Biblioteci de *conservare* sau *fundamentale*. Sînt bibliotecile care păstrează și acumulează producția documentară în vederea comunicării ei pentru studii și lectură fie în probleme de actualitate, fie privitoare la studiul istoric al unei chestiuni. Ele au tendința de a orăște în raport direct cu producția documentară.

Bibliotecile acestea pot fi la rîndul lor divizate în subclasele:

— *Biblioteci fundamentale enciclopedice*. (De ex.: Biblioteca Centrală de Stat, Biblioteca Academiei, bibliotecile centrale universitare, primele ca biblioteci naționale și academice, celelalte ca mari biblioteci universitare avînd multiple domenii în preocupare). Pot fi incluse aici și unele biblioteci publice, cînd mărimea și semnificația fondului, tradiția lor indrutesc aceasta.

— *Biblioteci fundamentale specializate*. (De ex.: Bibliotecile institutelor academice, bibliotecile universitare — Biblioteca Politehnicii „Gh. Gheorghiu-Dej”, Biblioteca I.C.D.T., C.D.M. etc.). După cum se vede, sînt de considerat aici numai bibliotecile specializate a căror funcție de conservare este proeminentă, această funcție fiind unul din criteriile de clasificare.

II. *Biblioteci științifice specializate*. După cît se observă, aici există o similitudine cu categoria D, biblioteci specializate, din prima schemă. Diferența constă în faptul că această clasă cuprinde numai bibliotecile care nu au obligația să conserve fondul lor la infinit, ci păstrează doar publicațiile cu o valoare activă, de imediată actualitate. Cartea uzată moral, care nu interesează decît istoria domeniului, va fi eliminată din fond și va fi transferată bibliotecilor fundamentale, dacă acestea o solicită. Și aici, bibliotecile asemănătoare, de același tip, pot fi clasificate în ordinea ierarhică după mărimea și semnificația fondului, după activitatea pe care o desfășoară, clasificarea făcîndu-se în clase, subclase și diviziuni ale subclaselor.

III. *Biblioteci de informare și cultură generală* cu subclasele:

— Biblioteci publice enciclopedice, de stat, subdivizate la rîndu-le în ordinea ierarhică: biblioteci regionale, biblioteci raionale și orășenești, biblioteci comunale etc. Caracteristicile acestor biblioteci au fost arătate la categoria lor; ordinea este dată de destinația teritorială pe care o au și de sarcinile legate de această destinație.

— Biblioteci de cultură generală speciale. Bibliotecile sindicale, ale cooperativelor de producție etc.

IV. *Biblioteci școlare*. După cum se observă aici, bibliotecile școlare sînt tratate distinct dată fiind specificitatea lor: conservarea limitată a fondului, legătura cu procesul instructiv-educativ și programa școlară, care impune modul com-

*) Bibliotecile sindicale, situate în cluburi în afara incintei întreprinderilor, sînt accesibile întregii populații au deci un caracter public.

prețării fondului lor, al primenirii fondului și unele particularități ale activității sale; ele nu mai sînt încadrate în categoria largă a bibliotecilor de învățămînt, deci împreună cu cele universitare, fiindcă funcțiunea de conservare, luată în seamă în mod deosebit în cadrul clasificării, plasează bibliotecile universitare în clase diferite (I și II).

Clasificarea bibliotecilor ține seama deci de unghiul diferit pe care o bibliotecă îl are în vedere la conservarea fondurilor, ordinea grupării bibliotecilor fiind în raport cu conservarea deplină și peste timp a fondului de publicații sau conservarea numai pentru un timp a acestuia. Acest criteriu trebuie pus în legătură cu caracteristicile profilului completării. De asemenea, la clasificarea bibliotecilor trebuie avut în vedere și modul de comunicare, cealaltă funcție principală a oricărei biblioteci. Bibliotecile de conservare sînt, în multe țări (și în țara noastră mai ales), biblioteci de consultare în sală. Bibliotecile specializate ale institutelor, ale întreprinderilor îndeosebi, practică împrumutul și consultarea în sală în aceeași măsură. Ca formă a comunicării, bibliotecile de cultură generală și bibliotecile școlare practică împrumutul în primul rînd. Această interdependență între funcția de conservare și funcția de comunicare determină ordinea clasării bibliotecilor și ea influențează, după cum am arătat, completarea. Organizarea rețelei bibliotecilor pe scară națională presupune considerarea atît a sistematizării în categorii și tipuri, cît și clasificarea bibliotecilor.

Asupra termenilor „rețea de biblioteci” și „sistem de biblioteci” există o oarecare controversă, folosindu-se termenii deseori unul în locul celuilalt. Punctul nostru de vedere, care ține seama și de unele precizări făcute de Consiliul F.I.A.B. la sesiunea de la Helsinki, consideră rețeaua de biblioteci ca ansamblul de biblioteci care acoperă un teritoriu. Sistemul de biblioteci este reunirea într-o structură coordonată-ierarhizată a unor biblioteci cu același profil, făcînd parte din aceeași categorie sau tip. Afîit rețeaua cît și sistemele pot fi, și trebuie să fie, deplin încheiate, cu diferența că prima este o sistematizare pe orizontală, cealaltă pe verticală. La ora actuală, 5 sisteme tind să se cristalizeze pe deplin la noi. Ele sînt: sistemul bibliotecilor publice de stat, cel mai vechi și mai bine încheiat, avînd ca centru de coordonare și îndrumare metodologică prima bibliotecă publică a țării, Biblioteca Centrală de Stat a Republicii Socialiste România, sistemul bibliotecilor Academiei Republicii Socialiste România, al cărui centru este Biblioteca Academiei Republicii Socialiste România (sistem care nu cuprinde deci toate bibliotecile academice din țară în sensul clasificării noastre), sistemul bibliotecilor universitare, sistemul bibliotecilor școlare și sistemul bibliotecilor sindicale.

Pentru a încheia acest capitol, vom preciza că aproape toate bibliotecile aparținătoare aceluiași tip sau categorii pot să se constituie într-un sistem, cu un centru metodologic de coordonare.

Toate aceste considerații au fost necesare pentru a explica mai bine înțelesul procesului de profilare a bibliotecilor și al profilării colecțiilor lor, al procesului de completare a lor. Profilarea bibliotecilor este acțiunea de conturare, precizare a specificității funcțiunilor sale (conservare, comunicare, propagare a culturii) și a sarcinilor lor permanente (completarea fondurilor, organizarea lor) ca și a sarcinilor specifice unor biblioteci pentru îndeplinirea cît mai bine, într-un plan coordonat, a funcției sociale. Profilul unei biblioteci este expus de principiu în motivarea înființării bibliotecii, în actul său de constituire, în regulamentul său (sau statutul său).

Programul unei biblioteci este eșalonarea în perioade a acțiunilor prevăzute de profilul bibliotecii, este o indicare a preocupărilor, a sarcinilor principale pe care le are de îndeplinit o bibliotecă dată într-o perioadă anumită. (Bineînțeles că nu este vorba despre programul zilnic de lucru, ci este vorba despre planul general de activitate).

Între profilul bibliotecii și profilul completării fondurilor este un raport intim. Profilul bibliotecii determină profilul completării în cea mai mare măsură. O identificare completă, în sensul de determinare absolută, ar fi însă o greșeală. Imposibilitatea de identificare își are temeiul în faptul că fiecare bibliotecă are individualitatea sa, în funcție de particularitățile cititorilor săi, de condițiile social-culturale locale, acestea ca date obiective, iar ca elemente subiective, personalitatea colectivului său, gradul de cunoaștere a cerințelor cititorilor, perspectivele dezvoltării culturale ale colectivității etc. Profilul colecțiilor și, deci, profilul completării lor va fi determinat și de aceste cerințe particularizate pentru fiecare

bibliotecă. Cunoșcându-se categoria și tipul bibliotecii, clasificarea ei, profilul completării fondurilor va putea fi bine formulat și cuprins într-un plan și într-un program de completare. Cunoașterea locului pe care îl are biblioteca în cele două scheme tratate va determina datele fundamentale ale acestui plan, va permite bibliotecarului fixarea coordonatelor sale principale. După cum vedem, profilul completării, propriu fiecărei biblioteci în parte, este mai restrâns decât profilul bibliotecii, are o coloratură distinctă de la bibliotecă la bibliotecă și de la o perioadă la alta chiar, este mai dinamic. Completarea permanentă, confruntarea cu profilul bibliotecii, fixat în schemele de mai sus, are ca rol principal echilibrarea compoziției fondurilor, a tipului de carte indicat pentru biblioteca dată, ferește de deprofilarea subiectivă a bibliotecii printr-o selecție defectuoasă în achiziții.

Și producția editorială, ținând seama de diferitele categorii de cititori, diferențiază edițiile sale. Tematica editorială este diferit prezentată în ediții, aceeași temă fiind tratată analitic pentru specialist, cu un caracter didactic pentru student sau școlar, într-o expunere adecvată pentru mare public. Vârsta este inclusă și ea între criteriile diferențierii edițiilor. Toate aceste nuanțe trebuie avute în vedere în practica completării, în respectarea profilului stabilit. Bibliotecarul va avea deci să observe în selecția sa următoarele coordonate pentru a-și profila judicios completarea :

- a) tematica pe care o prevede profilul bibliotecii ;
- b) modul de tratare, tipul de ediție care convine cel mai bine bibliotecii, cititorilor săi ;
- c) măsura în care o nouă știință este indicată să fie reprezentată în fondul său și la ce nivel de tratare.

O bibliotecă enciclopedică va avea în vedere aproape toate domeniile de cunoștințe sau un grup larg al acestora. De aceea, ea este mai interesată și preocupată de modul de tratare. Ierarhizarea din clasificarea bibliotecilor îl va ajuta pe bibliotecar să stabilească o cumpănă dreaptă. Bibliotecilor de conservare, fundamentale le revine sarcina să achiziționeze tratatele și lucrările fundamentale ; bibliotecilor specializate le revine obligația să adâncească documentarea în domeniul dat, alături de lucrările fundamentale, urmărind procurarea celorlalte lucrări de specialitate respectivă. Științele de graniță (astrofizica, biochimia etc.) vor fi atenționate de aceste biblioteci numai în măsura în care necesități bine întemeiate motivează aceasta, lucrările mari și fundamentale din aceste științe fiind în primul rând în obiectivul bibliotecilor enciclopedice fundamentale. Marile biblioteci publice vor avea de completat fondul lor cu lucrări de sinteză, care să intereseze o gamă de cititori mai largă. În domeniul literar, de pildă, ele vor achiziționa și ediții critice, ediții naționale din literatura țării, dar și ediții diferit concepute pentru diverse categorii de cititori. Biblioteca publică comunală sau secțiile de împrumut ale oricăror biblioteci de cultură generală vor alege edițiile de masă. Pentru acest mod de abordare pledează și interesele cititorilor dar și motive economice pe care orice bibliotecar — ca bun administrator al bibliotecii sale — știe să le armonizeze. În aceeași ordine de idei, gruparea în colecții a cărților de către edituri este menită să sprijine și bibliotecarul în alegere. Colecțiile pentru școlari vor fi alese, în primul rând, de biblioteca școlară, fondul fiind întregit cu cărțile necesare studiului și lecturii în conformitate cu indicațiile programei școlare. Achiziția cărții de lectură complementară necesară elevilor și cadrelor didactice va fi armonizată cu selecția întreprinsă de biblioteca publică.

Studiul atent al cerințelor cititorilor, confruntat cu obiectivele de bază stabilite în planurile de activitate ale bibliotecilor, permite bibliotecarului să se orienteze judicios în selecția ce o întreprinde pentru completarea fondului bibliotecii sale. Articolul nostru a căutat să ofere câteva date asupra cărora să reflecteze, oferindu-i poate, unele sugestii utile pentru o precizare a locului pe care o bibliotecă îl are în raport cu celelalte și, prin aceasta, o mai bună delimitare a propriului său profil. Fără îndoială că, profilarea bibliotecilor nu poate fi realizată decât ca o operă colectivă, cu toată autoritatea necesară. Cele câteva considerațiuni cuprinse aici, adăugate celorlalte studii, vor permite o dezbateră care să ducă la elaborarea unor lucrări de sinteză sau la măsurii practice în acest scop. Profilarea bibliotecilor, bine studiată în practică, va permite elaborarea planului de coordonare a achizițiilor la scara întregii rețele de biblioteci, în funcție de cerințele construcției noastre economice și culturale.

Finanțarea completării colecțiilor din bibliotecile publice

Inzestrarea bibliotecilor publice cu fonduri de publicații, care să satisfacă cerințele de lectură ale populației, tot mai variate și în continuă creștere, a constituit o preocupare permanentă a organelor centrale și locale de stat, așa încât, o dată cu extinderea rețelei de biblioteci, au crescut și colecțiile lor de publicații*). Cu toate acestea, în completarea colecțiilor bibliotecilor publice, mai ales a celor de la sate, se ridică încă numeroase probleme, frecvent dezbătute și în paginile revistei noastre. În cele ce urmează, nu vom reveni asupra lor, ci vom releva un aspect mai puțin sesizat, dar deosebit de important în realizarea unei completări științifice a fondurilor de cărți din biblioteci și anume: criteriile după care se stabilesc prevederile bugetare destinate acestui scop.

După cum se știe, normele de finanțare a bibliotecilor publice au fost stabilite de Ministerul Culturii și Ministerul Finanțelor cu zece ani în urmă și prevăd suma de lei 2 600 pentru o bibliotecă comunală și 500 de lei pentru o bibliotecă sătească. Aceste norme nu au în vedere nici un alt criteriu în afară de cel privind categoria bibliotecii (comunale, respectiv sătească). Așadar, indiferent de numărul locuitorilor din localitatea respectivă, de gradul de cuprindere al acestora în sfera lecturii publice, de numărul volumelor existente în bibliotecă la un moment dat, bibliotecilor comunale și sătești li se atribuie o sumă fixă de bani pentru cum-părarea de cărți.

Datorită faptului că, în ceea ce privește numărul de locuitori, localitățile din mediul rural se deosebesc mult, nu numai de la regiune la regiune sau de la raion la raion, dar chiar în interiorul aceleiași regiuni sau aceluiași raion, aceste norme, cu un pronunțat caracter formal, facilitează diferențieri nejustificate în asigurarea cu cărți a cititorilor din mediul sătesc prin bibliotecile publice. În aceste condiții, este ușor de înțeles că aplicarea unor norme bugetare fixe pentru comple-tarea bibliotecilor care deservește unități administrative ai căror locuitori variază ca număr de la 1 000 la peste 10 000, dezavantajează locuitorii din comunele cu o populație mai numeroasă. La aceasta se adaugă și faptul că procesul de orga-nizare a bibliotecilor comunale, unități care beneficiază după indicațiile din anul 1955 de sume mai mari (2 600 lei), se desfășoară în ritm inegal în diferitele regiuni ale țării. Așa de exemplu, în timp ce comunele din regiunile Dobrogea, Suceava, Galați sau Iași beneficiază de biblioteci comunale în proporție de peste 95%, în regiunile București și Cluj, acest procent nu depășește 60%.

În analiza statistică pe care o face în articolele citate, A. Grünberg evidențiază că în timp ce bibliotecile publice de stat din regiunile Ploiești, Maramureș sau București dispun de 132, 136 respectiv 142 volume la 100 de locuitori, cele din regiunile Iași, Banat sau Suceava sînt mult mai bine dotate, avînd la 100 de locuitori 233, 191 și respectiv 180 de volume. Este neîndoielnic că, una din cauzele care au generat această diferențiere este și aplicarea unor norme bugetare fixe care avantajează, pe de o parte, regiunile cu multe unități administrative (comune, sate) mai mici ca număr al populației, iar, pe de alta, regiunile cu multe biblioteci comunale. Acest neajuns generează la rîndul său altele. În regiunile care dispun de prevederi bugetare mai reduse, bibliotecarii preferă adesea achiziționarea unui

*) Vezi: Grünberg, A. *Statistica bibliotecilor publice din România în anii 1965/1960*, Revista bibliotecilor 19, nr. 7, iul 1966, p. 398—401; Grünberg, A. *Ce relevă statistica activi-tății bibliotecare pe anul 1965?* Revista bibliotecilor, 19, nr. 8, aug 1966, p. 470—476.

număr mai mare de exemplare din categoria broșurilor, situație ce convine și rețelei de difuzare a cărții, dat fiind că întâmpină greutăți în vânzarea lor prin librării. De asemenea, openația de scoatere din circulație a volumelor uzate, fie moral, fie fizic, este îngreuiată și de existența în biblioteci a unui număr redus de volume. Bibliotecarii din aceste biblioteci se lasă greu convinși să rămână în rafturile bibliotecii cu puține lucrări, cunoscând că, sub aspectul cantității, viitoarele achiziții vor fi mai mici.

Neajunsurile reglementărilor oficiale în vigoare au fost deseori rectificate, în parte, prin inițiativele unor sfaturi populare regionale care, ținând seamă de cererea concretă de cărți la sate, au hotărât prevederi bugetare rațional distribuite pe unități, neaplicând mecanic normele existente. Exemplu în acest sens îl constituie regiunile Bacău, București, Crișana, Dobrogea, Maramureș și altele, care, în anul 1965, au alocat peste prevederile bugetare 1 337 500 lei. Nu același lucru se întâmplă însă în alte regiuni, ca de pildă Argeș sau Oltenia, unde în anul 1965, pentru achiziționarea cărților și periodicelor destinate bibliotecilor comunale și sătești, s-au folosit cu 45 % și respectiv 40 % mai puțini bani, decât prevăd chiar normele existente. Analizând realizările anului 1965 la capitolul bugetar privind completarea colecțiilor bibliotecilor comunale și sătești, se constată, pe țară, că ele sînt mai mici cu 10 % decît cele prevăzute de normele elaborate cu zece ani în urmă.

De altfel trebuie arătat și faptul că, din lipsa unor criterii științifice în stabilirea prevederilor bugetare pentru achizițiile de publicații, se constată pe țară o tendință de scădere a sumelor repartizate în acest scop bibliotecilor comunale și sătești.

O asemenea stare de lucruri ne duce la concluzia că nici realizările din anul precedent nu constituie un criteriu, așa cum se spune adesea, la stabilirea prevederilor pentru anul care urmează.

De asemenea, trebuie combătută ideea, ridicată uneori la rang de principiu, după care, prevederile bugetare acordate inițial pentru anul respectiv, pot fi îmbunătățite pe parcursul anului bugetar. A admite o asemenea „rezolvare“ înseamnă practic, a respinge abordarea în mod științific a procesului de completare a colecțiilor, pe baza unor precomenzi reale de carte, înseamnă a respinge principiul planificării în acest sector de activitate și a folosi, în ultimul moment, o parte din banii de care dispunem pentru a achiziționa, ceea ce îți oferă rețeaua de desfacere a cărții. *Sumele bugetare necesare completării colecțiilor, trebuie cunoscute în întregime de la începutul anului, prevederile inițiale constituind baza reală de orientare a bibliotecilor la stabilirea numărului de titluri și exemplare propuse a fi achiziționate din producția editorială a anului ce urmează.* De asemenea, prevederile bugetare nu trebuie să fie inferioare realizărilor anului precedent, dat fiind că pentru anul viitor comanda de carte se definitivează cu 5—6 luni înainte, iar bibliotecarii se orientează, de regulă, după sumele folosite în anul anterior. Este ușor de imaginat fenomenele neplăcute și, uneori, cu serioase implicații de ordin financiar, ce se produc în relațiile dintre rețeaua de desfacere a cărții și bibliotecii atunci cînd se alocă sume mai mici, decît cele avute în vedere la stabilirea comenzii de carte.

În stabilirea alocațiilor bugetare pentru completarea colecțiilor, trebuie să se aibă în vedere și alte cerințe. Astfel, după cum se știe, din aceste alocații, pe lângă procurarea de cărți și periodice, o parte ar trebui folosite și pentru legatul cărților ca și pentru diverse alte cheltuieli ce au în vedere folosirea colecțiilor din bibliotecă (transportul cărților de la colectură la bibliotecă, avizările cititorilor care au întîrziat să restituie cărțile etc.). Bibliotecile comunale și sătești nu au însă posibilitatea să-și lege cărțile deteriorate din cauza circulației lor

intense în rîndul cititorilor, datorită sumelor reduse ce li se repartizează pentru completarea colecțiilor. Din același motiv, ca și pentru a pune la dispoziția cititorilor un număr mai mare de titluri, bibliotecile comunale și satești achiziționează numai cite un exemplar din fiecare lucrare, ceea ce face, ca în scurt timp de la punerea lui în circulație, exemplarul să se uzeze. Imaginea celor mai active biblioteci de la sate este legată de regulă de rafturile în care predomină cărțile rupte.

Pentru schimbarea unor norme bugetare, fixate cu mai bine de 10 ani în urmă, pledează și alte argumente. Astfel, trebuie să avem în vedere că, deși după atîția ani cuantumul normelor respective a rămas neschimbat, bibliotecile de la sate au înregistrat o serioasă creștere a activității cu publicul, a crescut producția editorială, au crescut cerințele cititorilor. La toate acestea se adaugă creșterea prețului de vînzare la o serie de publicații achiziționate de biblioteci ca urmare a îmbunătățirii condițiilor grafice în care apar lucrările respective și, mai ales, a creșterii numărului mediu de coli editoriale, per volum.

Anintîm că sumele de bani necesare abonamentelor la periodice s-au dublat în ultimii 5—6 ani datorită creșterii numărului de titluri recomandate pentru abonare; de aceea bibliotecile comunale și satești nu se pot abona la toate titlurile indicate de Consiliul așezămintelor culturale din cadrul C.S.C.A.

De altfel trebuie arătat că aceleași cauze au dus la limitarea achizițiilor și pentru cartea propriu-zisă. Producția noastră editorială a cunoscut creșteri de la an la an. Față de anul 1955 (an în care au fost stabilite normele puse în discuție), în anul 1964, de pildă, au fost editate cu 71% mai multe titluri; aceeași creștere au cunoscut și tirajele per titlu. În același timp, așa cum am arătat mai sus, datorită îmbunătățirii condițiilor grafice de apariție a cărților ca și a numărului mediu de coli editoriale per unitate, prețul de vînzare pentru fiecare exemplar a crescut și el în comparație cu anii 1955—1956. Numai volumele apărute în colecția „Biblioteca pentru toți”, costă acum, în medie, de două ori mai mult decît în anul 1957. Toate acestea arată cît de rămase în urmă sînt actualele norme bugetare stabilite în anul 1955, pentru completarea colecțiilor bibliotecilor publice. Și aceasta nu numai pentru bibliotecile din mediul rural, ci și pentru cele de la orașe, în mod special pentru bibliotecile raionale. După cum se știe, din punct de vedere al colecțiilor lor (mărime, structură, tematică, nivel de tratare etc.), bibliotecile raionale sînt, în primul rînd biblioteci orășenești, destinate locuitorilor respectivelor municipii. Ca atare, factorul dominant în constituirea colecțiilor — deci și în creșterea lor — îl constituie cerințele acestor locuitori. Dacă însă sfera acestor cerințe, natura și calitatea lor, temele și subiectele nu se diferențiază prea mult de la oraș la oraș (deși și aici sînt evidente deosebiri), cantitatea cerințelor de carte diferă foarte mult de la localitate la localitate după numărul locuitorilor. Pentru o bibliotecă publică, aceasta se oglindește (sau ar trebui să se oglindească) în numărul diferit de exemplare achiziționate din fiecare titlu. Din păcate, dacă ar fi să se respecte normele bugetare în vigoare, acest lucru nu este posibil, atîta vreme cît aceeași sumă este prevăzută pentru achiziții de cărți și la Brăila și Birlad ca și la Fetesti ori Băneasa, deși în primele orașe locuiesc de 10 sau de 20 de ori mai mulți locuitori, decît în ultimele.

Nu ne-am propus însă să demonstrăm, deocamdată, necesitatea sporirii alocațiilor bugetare pentru completarea colecțiilor din bibliotecile publice. Aceasta implică un studiu serios, aprofundat, corelarea cerințelor de acest ordin cu celelalte cheltuieli în scopuri social-culturale etc. Ceea ce este însă imperios necesar, și înutil de demonstrat în plus, este stabilirea altor criterii, științifice, de repartiziție a prevederilor bugetare, pe regiuni, raioane și fiecare unitate în parte. După părerea noastră, criteriul de bază al acestei repartiziții trebuie să fie numărul locuitorilor. Se va putea stabili o sumă fixă pentru fiecare locuitor, pentru achizițiile de cărți, la care să se adauge costul abonamentelor la presă, cunoscut de altfel pentru fiecare tip de bibliotecă. Numai în felul acesta locuitorii de la sate

vor putea beneficia în mod egal, în fiecare regiune, de colecțiile de cărți puse la dispoziția lor prin biblioteci.

În cadrul fiecărei regiuni, sfaturile populare regionale vor trebui să acorde fonduri în plus, în cazul în care în regiunile respective există un număr mare de cititori și o medie redusă de cărți raportată la populația rurală sau când bibliotecile comunale și satești deserveșc și populația din rîndul naționalităților conlocuitoare, ceea ce presupune achiziționarea unui număr mai mare de titluri, multe dintre ele repetîndu-se în limba naționalităților conlocuitoare.

Ne exprimăm convingerea că, înlocuirea normelor actuale de stabilire a prevederilor bugetare pentru completarea colecțiilor din bibliotecile publice cu altele, care să aibă la bază criteriile prezentate în materialul nostru, va avea darul să corecteze diferențierile nejustificate ce există astăzi între bibliotecile din diferitele regiuni ale țării și, ca urmare, va crea posibilitatea ca locuitorii patriei noastre, cititori efectivi sau potențiali ai colecțiilor bibliotecilor, să dispună în mod egal de binefacerile lecturii publice.

Gheorghe POPESCU

FONDUL DE BAZĂ AL BIBLIOTECII COMUNALE

În ansamblul vieții culturale a satului nostru cooperativizat, biblioteca comunală ocupă locul central în satisfacerea cererilor de lectură ale locuitorilor. Bibliotecă de largă cultură, ea trebuie să pună la dispoziția cititorilor săi cartea necesară completării pregătirii profesionale, ridicării conținute a nivelului de cunoștințe politico-ideologice, cât și a lecturii distractive. Se impune, deci, găsirea, în această categorie de biblioteci, a unui fond de publicații corespunzător atât sub raportul conținutului, cât și al cantității și accesibilității. În cadrul acestui fond, o parte însemnată trebuie să fie alcătuită din cele mai valoroase lucrări din punct de vedere artistic, științific și instructiv-educativ. Aceste publicații pot fi considerate a constitui fondul de bază. Dacă asupra necesității acestui fond nu încapă îndoielă, ne rămîne să urmărim atent profilul și structura lui în cadrul întregului fond de publicații. Ne-am oprit, în acest scop, asupra bibliotecii din comuna Vinerea, regiunea Hunedoara.

Comuna Vinerea ni se înfățișează ca una din nenumăratele componente ale noului peisaj rural românesc. Partea centrală a activității economice o constituie munca țăranilor în cadrul

cooperativei agricole de producție „23 August”, înființată încă din anul 1949. Situația demografică a comunei indică un număr total de circa 2 600 de locuitori, din care aproximativ 1 025 țărani cooperatori, peste 600 muncitori în întreprinderile industriale din Cugir, 60 de funcționari (ingineri, cadre medii tehnice și medicale, cadre administrative și din rețeaua comercială a cooperativei de consum, cadre didactice), 60 de pensionari, 351 elevi la școala generală de 8 ani, 120 urmează liceul și școli profesionale la Cugir, 9 studenți, 300 preșcolari (din care 150 de vîrsta grădiniței).

Cunoscînd toate fazele prin care a trecut fondul bibliotecii în cei 13 ani de activitate, bibliotecara Salomeia Herlea ne ajută să urmărim creșterea colecțiilor, redată de consemnările îngrijite din registrele de evidență primară și individuală. Pornind de la un fond inițial de 1 026 de volume, provenite din fondul căminului cultural, la sfîrșitul primului an de existență biblioteca posedă 1 796 de volume, pentru ca la sfîrșitul trimestrului al doilea al anului 1966 numărul total al volumelor să fie de 7 749. În decursul anilor au fost scoase din fondul bibliotecii (inventariat pînă la numărul 10 461) 2 712 volume. O imagine mai clară a evo-

duției fondului de publicații o putem urmări în tabelul de mai jos:

Anul	Numărul volumelor intrate	Numărul volumelor scăzute	Fond existent
1953	1 800	4	1 796
1954	844	—	2 640
1955	1 014	571	3 083
1956	1 079	—	4 162
1957	570	150	4 582
1958	135	173	4 544
1959	531	270	4 795
1960	745	60	5 480
1961	609	330	5 759
1961*	318	—	6 077
1962	802	258	6 621
1963	785	437	6 969
1964	698	240	7 427
1965	354	209	7 572
1966	177	—	7 749
Trim. I și II			
Total	10 461	2 712	7 749

Se observă cu ușurință oscilațiile înregistrate în creșterea anuală a fondului, motivarea aducând-o diversitatea surselor de completare. Astfel, în 1956, în bibliotecă a intrat un important număr de lucrări provenind de la Biblioteca raională Orăștie, de la Comitetul pentru Așezămintele Culturale și de la Ministerul Învățământului și Culturii, în 1961, Biblioteca raională Orăștie a repartizat la Vinerea 318 volume, destinate unei biblioteci filiale în comuna Romos. Aceasta nu a mai fost organizată (în Romos înființându-se o bibliotecă comunală) și cele 318 volume au rămas în fondul bibliotecii din Vinerea. Raportînd numărul total de volume la numărul locuitorilor, găsim cifra cărților care revin pe cap de locuitor: 3,4.

Structura pe materii este apropiată de aceea a fondurilor de publicații ale tuturor bibliotecilor noastre comunale. În tabelul care urmează, avem — cifric și procentual față de întregul fond — imaginea exactă a acestei structuri.

Potrivit datelor de mai sus, fondul cuprinde, în general toate domeniile de cunoștințe; raportul reprezentării fiecărei grupe de materii ar putea fi însă obiectul unei discuții mai amănunțite. Remarcăm astfel proporția scăzută a literaturii pentru copii (față de numărul copiilor) și a lucrărilor din domeniul științelor naturii, cu toate că raportul grupelor de materii este aproximativ

dajele statistice pe țară în bibliotecile comunale. Problema care se pune este aceea existenței în colecția bibliotecii a celor mai valoroase și mai utile lucrări din toate domeniile. Așa cum

Grupele de materii	Număr de volume	Procentual față de întregul fond
literatură social-politică	1025	13,2%
științele naturii-matematică	284	3,7%
tehnică	246	3,2%
agricultură-zootehnie	921	11,9%
literatură beletristică	3 836	49,5%
literatură pentru copii	897	11,6%
alte materii (0,2,4,61, 7,91,92)	540	6,9%

corespunzător cifrelor medii din sonam arătat la începutul articolului, ne vom referi la existența în bibliotecă din Vinerea a acestor lucrări care pot conțina fondul de bază — partea cea mai trainică din întregul fond.

Pe primul raft de cărți, fondurile avînd o așezare sistematică-alfabetică, întîlnim, în cadrul literaturii social-politice, lucrări ale clasicii marxism-leninismului și documente ale partidului nostru. Găsim lucrări ca: *Opere alese* (2 volume, ediția 1955) de Karl Marx și Friedrich Engels, *Capitalul* de Karl Marx, *Despre artă și literatură* (ediția 1953) de Karl Marx și Friedrich Engels, întreaga serie de *Opere*, ca și cele 2 volume ale *Operele alese* de V. I. Lenin. Pe lângă acestea, lucrări separate ale lui V. I. Lenin (*Despre artă și cultură*, *Statul și revoluția*, *Materialism și empiriocriticism* ș.a.) întregesc colecția lucrărilor clasicii marxism-leninismului, al căror total, potrivit registrului inventar, se ridică la 109 volume. La dispoziția cititorilor stau documentele partidului și statului nostru (cele recente fiind așezate și pe stativul de recomandare a cărților noi): documentele apărute pînă la Congresul al IX-lea al P.C.R.; volumul *Congresul al IX-lea al P.C.R.*; expunerea tovarășului N. Ceaușescu, *Partidul Communist Român — continuator al luptei revoluționare și democratice a poporului român, al tradițiilor mișcării muncitorești și socialiste din România; Rezoluția plenarei din 11—12 noiembrie 1965 a C.C. al P.C.R.; Congresul al VIII-lea al U.T.C.* ș. a.

*) Pentru comuna Romos

Grupa 8 — literatură beletristică — reprezentând 49,5% din întregul fond, ne oferă prilejul să unăm modul în care biblioteca a achiziționat cele mai valoroase opere ale literaturii mondiale. Se remarcă grija continuă pentru a nu lipsi cititorii de lucrările clasicii noștri. Mergându-se pe linia achiziționării operelor celor mai reprezentative ale acestora, clasicii români sînt ilustrați, în general, prin volume ale edițiilor de opere complete, de culegeri bogate (cazul scriitorilor V. Alecsandri, All. Odobescu, M. Eminescu, I. Creangă, I. L. Caragiale, G. Coșbuc, B. St. Delavrancea, G. Topîrceanu, Liviu Rebreanu, M. Sadoveanu, L. Blaga etc.), pe lângă lucrări separate a căror valoare este incontestabilă (spre exemplu, romanele *Ciocoi vechi și noi* de N. Filimon, *Viața la țară și Tănase Scatiu* de D. Zamfirescu, romanele lui M. Sadoveanu, L. Rebreanu, Camil Petrescu, I. Agribiceanu, G. Călinescu ș.a.).

Lucrările scriitorilor noștri contemporani care aparțin generației mai vîrstnice sînt, de asemenea, cuprinse în fond. Amintim doar, ca cel mai potrivit exemplu, cele mai bune ediții de versuri și proză ale maestrului Tudor Arghezi, dintre care ne atrag atenția cele 10 volume apărute ale *Scrierilor*. În completarea fondului de literatură română, s-a acordat atenție și achiziționării operelor deja consacrate ale literaturii contemporane. Am întîlnit romanele lui Zaharia Stancu, Titus Popovici, Marin Preda și Eugen Barbu, alături de volumele de poezii ale lui M. Beniuc, E. Jebeleanu, D. Deșliu și ale Mariei Banuș. Enumerarea ar putea continua cu încă multe exemple de felul acestora, adăugându-se însă și scrieri ale unor autori care se bucură de o mai mică apreciere și circulație.

Dacă asupra valorii lucrărilor consacrate ale literaturii române și, deci, asupra includerii lor în fondul de bază nu există îndoială, apare, totuși, problema cantității în care ele trebuiau să fie achiziționate. Este necesar să se acorde o deosebită atenție stabilirii numărului de exemplare din operele cuprinse în programa școlii generale, încît fondul bibliotecii comunale să nu dubleze fondul bibliotecii școlare. Această problemă, însă, a putut fi rezolvată prin strînsa colaborare care există între cele două biblioteci. Biblioteca comunală cunoaște, prin listele alcătuite de biblioteca școlii, titlurile des întîlnite în recomandările bibliografice la literatură română ale diferitelor clase și, în momentul cumpărării cărților, biblio-

tecară are posibilitatea aprecierii numărului necesar de exemplare. Rezultatul acestei colaborări s-a putut observa prin echilibrarea judicioasă în privința asigurării operelor cerute de programa școlară, cu bune consecințe asupra prezenței în fond a lucrărilor valoroase ale literaturii române.

Grija selectării celor mai bune producții literare străine, adecvate cititorilor comunei, a făcut ca biblioteca din Vinerea să posede multe lucrări reprezentative din literatura universală. Opere ca acelea ale lui Balzac, Maupassant, Al. Dumas, Hugo, Shakespeare, Dickens, Goethe, Thomas Mann, Cervantes, Pușkin, Gogol, Lev Tolstoi, Gorki, Ibsen, Capek ș. a. oferă cu dărnicie cititorilor bibliotecii clipe de răgaz în compania marilor valori artistice și educative.

Literatura pentru copii se află în bibliotecă într-un număr de 897 de volume, cu toate că volumul ei sporește prin faptul că micii cititori folosesc din întreaga beletristică atît cărțile cerute la școală, cît și pe acelea în care autorii s-au apropiat cu căldură de sufletul și preocupările lor. Raportul fiind scăzut, fiecărui copil revenindu-i 2,5 cărți, apare — în urma aspectului pe care l-au căpătat aceste cărți datorită marii lor circulații — necesitatea completării cu o mai mare atenție a fondului de literatură pentru copii și chiar a creșterii achizițiilor.

Fondul de literatură agrozootehnică (921 volume) cuprinde lucrări de valoare, adecvate profilului economic al comunei (cultura cerealelor, legumicultura, pomicultura, zootehnia), lucrări oare constituie un prețios ajutor în munca țăranilor cooperatori. Prezența unor cărți nu de mult achiziționate, ca: *Folostrea irigațiilor la principatele culturale de cîmp* de Gheorghe Florescu și I. Pleșa, *Legumicultura* de M. Nistor și I. Popa, *Metode din zootehnia practică* de C. Bordeianu, dovedește grija continuă pentru procurarea literaturii care conține cele mai bune și mai utile experiențe ale practicii agrozootehnice din agricultura noastră socialistă.

Locuitorii comunei simt nevoia consultării și a unor lucrări cu ajutorul cărora să-și lungească orizontul cunoașterii științifice a lumii, a fenomenelor care-i înconjoară. Circulația cărților, a broșurilor de popularizare a științei aflate în fondul de bază al bibliotecii dovedește acest lucru. Pe rafturile destinate grupelor științele naturii — matematică și tehnică se găsesc cărți folositoare și mult citite: *Cum*

a apărut viața pe pământ de P. Raicu, *Cum au fost domesticate animalele*, *Semnele cerești și tălmăcirea lor* de I. M. Ștefan, *De la zmeu la aeroplan* de Al. Nicolescu, *Cum respirăm* de M. Nasta ș.a. Se poate obiecta însă alcătuirea acestei părți a fondului în majoritate din broșuri de popularizare a științei, când ar putea exista mai multe lucrări cu conținut accesibil, dar de extindere mai mare. De asemenea, este necesară o sporire a numărului acestor cărți (procentul lor fiind scăzut în cadrul întregului fond: 3,7%) și se face simțită nevoia unui ajutor din partea raionului sau regiunii în ceea ce privește cantitatea și calitatea achizițiilor lucrărilor științifice cu caracter de popularizare.

Într-o mică măsură se pot găsi lucrările de referință, a căror utilitate este incontestabilă. Cele 22 lucrări de referință (răspândite la grupele 0, 1, 4 și 8 și făcând parte atât din așa-numita bibliotecă uzuală, cât și din instrumentele de lucru ale bibliotecarului), dintre care notăm *Îndrumarul la operele lui V. I. Lenin*, indici bibliografici de recomandare și dicționare bilingve, sînt insuficiente. În bibliotecă se simte lipsa *Dicționarului enciclopedic român*, a *Dicționarului limbii române moderne* sau a unor lucrări de istorie literară. Cauzele acestor lipsuri le vom analiza mai târziu, amintind acum doar cererile repetate ale bibliotecarei la colectură pentru *Dicționarul enciclopedic*, cereri care nu au putut fi satisfăcute datorită numărului mic de exemplare sosit la C.L.D.C. Deva. Pentru rezolvarea solicitărilor de către cititori a unor lucrări care lipsesc din bibliotecă, bibliotecara folosește împrumutul interbibliotecar, apelînd la Biblioteca Centrală Universitară Cluj, la Biblioteca regională Hunedoara sau la cea raională din Orăștie.

Fără a fi așa de mult solicitate ca lucrările de referință, lucrările valoroase care abordează teme de cultură în general, ar putea fi mai bine reprezentate în fondul bibliotecii. Se găsește, în bibliotecă, lucrări ca: *Broderiile la români*, *Costumul popular din Transilvania și Banat*, *Din istoria petrolului românesc*, *Teatrul românesc* de I. Massoff ș.a. Lipsesc însă cele două volume ale lucrării *Din istoria Transilvaniei*, volume a căror prezență în bibliotecă comunală o socotim obligatorie.

Din întregul fond al bibliotecii, pe lângă lucrările care alcătuiesc fondul

de bază, se mai găsesc, în afara publicațiilor de importanță mai redusă și de valoare încă incertă, cărți care formează un adevărat balast al fondului. 599 de exemplare reprezintă 96 de titluri de cărți depășite, care nu mai circulă, continuă să încarce rafturile și așa destul de neîncăpătoare. Dintre ele, 15 titluri aparțin lucrărilor al căror conținut este străin de profilul bibliotecii. De exemplu, traducerea din 1953 a tratatului de *Chirurgie* al lui A. N. Velikorețki și lucrarea *Probleme de teorie a artei plastice* nu au putut circula într-o comună în care locuitorii sînt, în majoritate, țărani cooperatori și muncitori metalurgiști. Alte 25 de titluri sînt din domeniul literaturii agrozootehnice depășite din punct de vedere al conținutului științific și al etapei actuale de dezvoltare a cooperativelor agricole de producție. Ele provin din donația făcută de cooperativa agricolă de producție din comună cu prilejul comasării bibliotecii acesteia cu bibliotecă comunală. Dintre acestea, amintim: cele 6 exemplare ale lucrării lui I. Dodu, *Avutul obștesc în G.A.C.*, lucrarea lui Ion Pavelescu, *Retribuirea cu premii în G.A.C.* (6 exemplare) sau lucrarea *Analiza activității economice în G.A.C.* În fondul de literatură social-politică și economică se găsesc 17 titluri (128 de exemplare) ale unor lucrări demult depășite. Alte 236 de exemplare reprezintă dubletele a numai 38 de titluri de lucrări din literatura beletristică. Consemnînd doar cele 23 de exemplare ale cărții lui Liu Din, *Inundația*, cele 12 exemplare din *Bătrîni* a lui B. Bednii sau cartea *Zile și nopți* de Cornelia Cristescu (7 exemplare), vom avea imaginea inutilității celor 599 de exemplare notate mai sus în cadrul fondului existent de 7 749 volume. Diferența de 7 150 de volume raportată la cei 2 225 de locuitori apți pentru lectură ne poate furniza cifra corectată a numărului de cărți care revin din acest fond fiecărui locuitor: 3,2. În lumina acestor cifre, numărul cărților în circulație ridicîndu-se la 7 150, reprezintă 92,2% din fond, înregistrîndu-se doar 599 cărți (7,8%) a căror circulație este inexistentă.

Situația calitativă sub care se prezintă fondul bibliotecii din Vinerea, avînd în cadrul lui partea viabilă a fondului de bază, cere explicarea drumului parcurs și a modalității în care s-a putut ajunge la ea. Neexistînd organizată pe plan central, nici din partea bibliotecii regionale și nici a celei

raionale, o îndrumare a achizițiilor bibliotecii comunale, întreaga sarcină a completării a venit bibliotecarei. În activitatea de completare, bibliotecarei nu i-au scăpat factorii de seamă: profilul geografic-economic al comunei, categoriile de cititori ai bibliotecii (pe profesii și de vârstă) și cerințele cititorilor, mînuind judicios sumele afectate bugetar (circa 600 de lei trimestrial). În același timp, colaborarea strînsă cu biblioteca școlară din comună (cu un fond de 1 618 volume) a dat posibilitatea evitării paralelismelor în cazul numărului de exemplare pentru anumite cărți (în special literatura română — autori clasici și contemporani) și a achiziționării unor lucrări foarte solicitate de elevi. Totodată, posibilitatea anumitor categorii de cititori din comună (elevii de liceu și ai școlilor profesionale din Cugir și muncitorii din întreprinderile Cugirului) de a frecventa și alte biblioteci, cum sînt bibliotecile liceelor, bibliotecile tehnice și cele sindicale din întreprinderi, a înlesnit bibliotecarei orientarea completării spre categoriile pe care le-am relevat a forma baza fondului bibliotecii comunale Vinerea.

În ceea ce privește mecanismul achizițiilor de la C.L.D.C. Deva, bibliotecara folosește un caiet în care, timp de trei luni înainte de fiecare vizită la colec-tură, sînt notate lucrările care se propun a fi achiziționate, trecîndu-se titlul și numărul de exemplare. Titlurile sînt alese cu grijă din diversele instrumente de informare de care dispune bibliotecara pentru cărțile noi, și anume: buletinul lunar „Cărți noi”, rubricile noilor apariții de cărți din revistele *Contemporanul* și *Gazeta literară*, rubricile de recenzii ale unor ziare și reviste, fișele tipărite de Biblioteca Centrală de Stat (la care biblioteca are abonament), precum și caietul în care sînt notate cererile cititorilor. Tot pentru titlurile care vor fi cerute la colec-tură se folosește și notarea acelor cărți de mare circulație al căror număr de exemplare este ori insuficient, ori în scădere datorită uzurii. Pentru reținerea unor cărți aflate în „pericol” de a nu mai fi găsite la C.L.D.C. Deva, tovarășa Herlea folosește și anunțurile telefonice. Și-a dovedit utilitatea acest procedeu, izvorît din atenția acordată de bibliotecară completării fondului, prin existența în bibliotecă, acum, a unor cărți valoroase intrate nu demult (spre exemplu : N. Iorga, *Pagini alese*, 2 vol.; G. Călinescu, *Opere*, 2 vol. ; T. Argezi,

Scrieri, vol. 10 ; Ion Barbu, *Joc secund*, André Malraux, *Condiția umană* ș.a.). În cazul în care de la colec-tură au lipsit cărți ca : L. Blaga, *Poezii* (ed. 1966), T. Argezi, *Versuri lungi*, T. Virgolică, D. Anghel, A. Moravia, *Automatul*, A. J. Cronin, *Sub stele*, H. G. Wells, *Opere alese*, vol. 4, ș.a., bibliotecara din comuna Vinerea nu a mai putut găsi un procedeu salvator.

După cum ne informează directorul Bibliotecii regionale Deva, nici C.L.D.C. Deva nu a găsit încă un astfel de procedeu pentru asemenea cazuri, ca și în ceea ce privește extinderea spațiului de care dispune colec-tura, necesar introducerii sistemului casetelor. Neexistînd încă posibilitatea unor îmbunătățiri ale condițiilor de spațiu și, deci, de lucru ale colec-turii, precomenzile bibliotecilor rămîn iluzorii și nerealizate. Una din principalele cauze ale lipsei unor lucrări valoroase din fondul bibliotecii din Vinerea rezidă în această stare de lucruri.

În concluziile pe care le putem trage din analiza oferită de exemplul acestei biblioteci din comuna Vinerea, putem nota importanța de care trebuie să se bucure, în continuare, conducerea directă a completării fondului de către bibliotecar, participarea sa activă și, cu acest prilej, necesitatea informării curente a bibliotecarului asupra aparițiilor. De asemenea, lipsurile care se semnalează pot fi lichidate prin ajutorul care trebuie să fie acordat bibliotecarului comunal atît printr-o orientare și îndrumare centralizată a achizițiilor, cît și prin perfecționarea mecanismului achizițiilor de la colec-tură, ca urmare a îndepărtării unor deficiențe și neajunsuri ale acestuia. Aducerea fondului de publicații al bibliotecii din Vinerea la situația arătată mai sus este rezultatul unei munci continue și atente din partea bibliotecarei și reprezintă un caz aproape fericit. Prin lichidarea defecțiunilor existente, ar putea fi crutate forțele bibliotecarului, înregistrîndu-se rezultate din ce în ce mai bune. În această direcție, un început l-ar putea constitui efectuarea unor sondaje într-un număr mai mare de biblioteci comunale, obiectul lor fiind depistarea în fondurile de publicații ale acestora a unor lucrări indicate — calitativ și cantitativ — de o listă alcătuită de Biblioteca Centrală de Stat. Ar fi un pas înainte pe drumul atenției crescînde care trebuie să fie acordată fondului bibliotecii comunale.

George VLĂDESCU

REȚEAUA BIBLIOTECILOR DIN ORAȘUL PLOIEȘTI*

Capitală a petrolului românesc și cetate de frunte a industriei socialiste, Ploieștiul, oraș cu vechi tradiții muncitorești și cu un trecut de glorioase lupte pentru libertate și dreptate socială, a cunoscut în anii construcției socialiste un impetuos avânt în dezvoltarea economică și culturală. Datorită condițiilor create de statul nostru socialist, populația orașului s-a înmulțit, atât ca urmare a creșterii naturale, cât, mai ales, a creșterii numărului de muncitori, tehnicieni și ingineri în urma lărgirii vechilor întreprinderi și a construcției de noi întreprinderi industriale. Orașul s-a dezvoltat în lărgime și a crescut în înălțime, cunoscând pulsul viu al animației cotidiene a muncii și o bogată activitate culturală.

Pentru locuitorii Ploieștiului există o rețea de biblioteci cu un fond total de aproape un milion de volume, de unde pot să-și procure cărțile necesare instruirii și ridicării nivelului lor de cunoștințe. Numai prin biblioteca regională — cea mai mare bibliotecă publică din oraș — revin 126 de volume la 100 de locuitori, iar celelalte biblioteci asigură 590 de volume la fiecare sută de locuitori. În toate întreprinderile și instituțiile funcționează câte o bibliotecă a sindicatului și una tehnică, iar în licee, școli generale și școli profesionale, cite o bibliotecă școlară. În medie, pentru fiecare bibliotecă revin 549 de locuitori și o rază teritorială de activitate de 0,08 km² (cca. 80 000 mp.).

Densitatea rețelei de biblioteci reflectă înaltul grad de urbanizare a orașului Ploiești, caracterizat printr-un număr mare de întreprinderi industriale, instituții și edificii de cultură și artă, și, printr-o densitate ridicată a populației. În mod firesc, amplasarea teritorială a bibliotecilor a fost influențată de așezarea acestor unități care, în majoritatea lor, funcționează în zona centrală a orașului. Aci se află peste 60% din totalul bibliotecilor existente în oraș, iar celelalte funcționează pe lângă întreprinderile sau școlile din

unele cartiere mărginașe. În felul acesta, în 5 zone dispuse circular în jurul centrului densitatea bibliotecilor este scăzută (vezi graficul).

În anul 1965, biblioteca regională, cu un fond de 172 315 volume, a înscris 15 680 cititori și a eliberat 409 017 volume. Alături prin indicele de lectură (26 volume/cititor), cit și prin indicele de circulație (2,3 ori) se evidențiază în rețeaua orașenească ca fiind cea mai mare bibliotecă publică. Deși indicii de mai sus nu sînt comparabili cu cei realizați în celelalte categorii de biblioteci (ținind seama de deosebirile existente privind profilul și posibilitățile de cuprindere a populației la lectură) ei ne oferă o imagine a potențialului unei biblioteci înzestrată cu un bogat fond de publicații, încadrată cu personal specializat și avînd o bună organizare funcțională.

Deși cititorii provin din diferite părți ale populației, biblioteca regională nu poate și nu va putea să satisfacă toate cerințele publicului cititor din oraș. Fondurile ei de publicații cuprind numai 17,5% din totalul volumelor existente în rețeaua orașenească și o mare parte din cititorii orașului frecventează celelalte categorii de biblioteci. Cele 4 filiale ale bibliotecii regionale sînt amplasate în cartierele mărginașe ale orașului, acolo unde nu există nici o bibliotecă a sindicatului. Ele înscriu anual cca. 3 000 de cititori și difuzează peste 80 000 de volume.

În bibliotecile specializate (tehnic-documentare) se consultă literatura de specialitate, bibliotecile sindicatelor pun la dispoziția salariaților 29% din totalul volumelor existente în întreaga rețea orașenească, iar bibliotecile școlare oferă elevilor și cadrelor didactice un sfert din fondul de carte al întregii rețele de biblioteci. Independent de faptul că aceste biblioteci sînt amplasate în apropiere sau la o distanță mare de locuințele cititorilor, cert este că ele deserveșc la locul de muncă sau de învățatură (în școli) o parte din populația orașului.

* Text prescurtat al comunicării prezentate la Sesiunea de comunicări și referate a Asociației bibliotecarilor. 10—12 mai 1966.

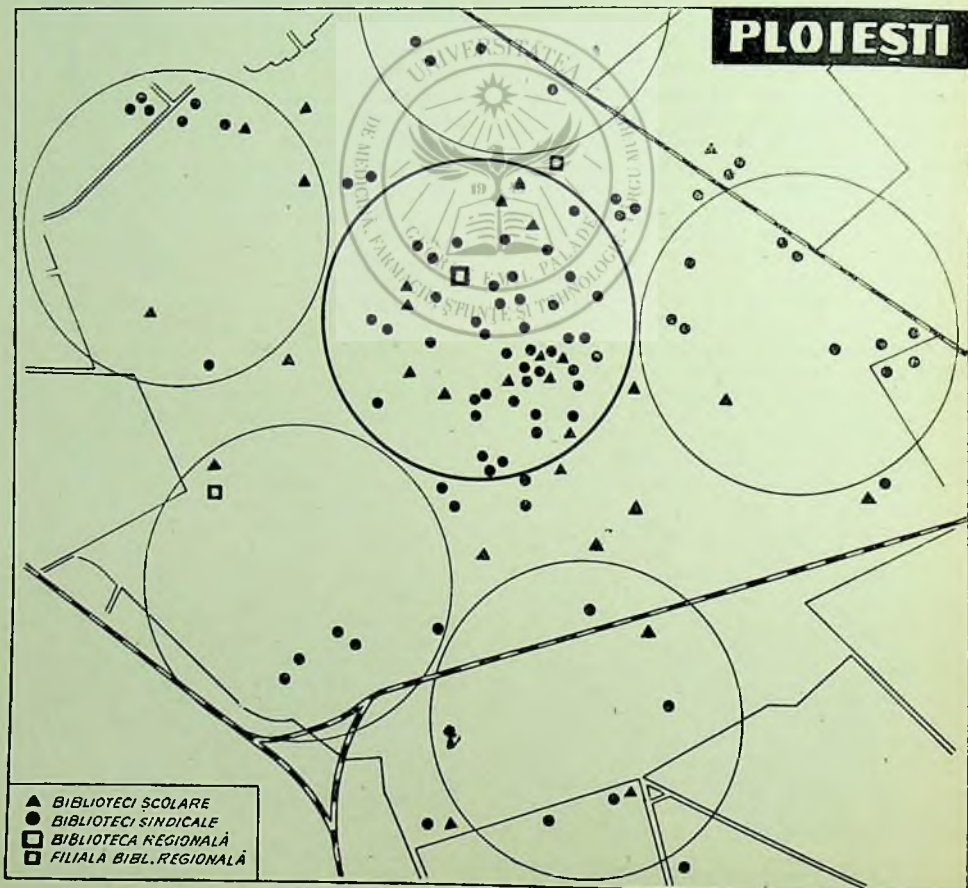
În întreprinderi și instituții funcționează 108 biblioteci ale sindicatelor și un număr egal de biblioteci tehnico-documentare, deosebite ca mărime (avem în vedere fondul de publicații) și ca putere de cuprindere la lectură. Între aceste două categorii de biblioteci, a căror existență de sine stătătoare este justificată prin profilul lor diferit, s-au statornicit relații de colaborare, care se manifestă mai ales prin organizarea unor acțiuni comune.

Ne vom referi însă la bibliotecile sindicatelor care, alături de biblioteca regională, constituie cea mai importantă categorie din rețeaua bibliotecilor publice din oraș. Amplasarea teritorială și folosirea judicioasă a fondurilor de publicații din aceste biblioteci prezintă o importanță deosebită, dacă avem în vedere faptul că în Ploiești există cea. 75 000 de salariați, care reprezintă mai

mult de jumătate din populația orașului.

Gruparea bibliotecilor sindicatelor după numărul de volume, ne arată că există o bibliotecă cu peste 20 000 de volume, 8 biblioteci între 10 001—20 000 de volume, 11 între 6 001—10 000 de volume, 25 între 2 001—6 000 de volume, 28 între 1 001—2 000 de volume și 34 de biblioteci pînă la 1 000 de volume, din care 8 biblioteci au sub 500 de volume. După cum vedem, în rețeaua bibliotecilor sindicatelor există 20 de unități cu peste 6 000 de volume, dar predomină bibliotecile cu un fond mic de publicații care nu pot satisface nevoile de carte ale salariaților din unitățile respective și, practic, desfășoară o activitate redusă.

În marile întreprinderi există biblioteci ale sindicatelor cu fonduri de publicații mai bogate și care asigură sa-

salariilor un număr apreciabil de volume. Astfel, la Rafinăria Ploiești revin, în medie, peste 8 volume de fiecare salariat, la Rafinăria Brazi — 5 volume, Întreprinderea de Carotaj și Perforare — 9 volume etc. La Uzinele 1 Mai, biblioteca dispune de un fond de aproape 20 000 de volume și a înscris peste 4 600 de cititori. Biblioteca sindicatului C.F.R., cu un fond de 18 200 de volume, se evidențiază printr-un indice de lectură de 13 volume/cititor.

Aceste exemple demonstrează eficacitatea ridicată a muncii cu cartea în bibliotecile mari ale sindicatelor. Gruparea după numărul de cititori ne arată că în anul 1965, 9 biblioteci, cu un fond de publicații de peste 10 000 volume, au înscris în medie câte 2 353 de cititori și au eliberat câte 14 371 de volume (indice de lectură 6,1 volume de cititor). În aceeași perioadă, cele 34 biblioteci mici, cu un fond de publicații pînă la 1 000 de volume, au înscris în medie câte 69 de cititori, cărora li s-au eliberat 231 de volume (indice de lectură 3,3 volume de cititor). La acestea din urmă se întilnesc situații, ca de pildă, la Întreprinderea de foraj și Trustul regional de construcții, Întreprinderea 2 unde biblioteca sindicatului asigură o carte la trei salariați, la Clubul Trustului de Construcții — o carte la 5 salariați, la Serviciul de organizare a controlului și reviziei există pentru cei 42 de salariați o bibliotecă cu 25 de cărți.

Problema eficacității utilizării fondurilor de publicații existente în bibliotecile sindicatelor nu poate fi analizată separat de amplasarea teritorială a unităților respective, de serviciile ce le prestează sau ar putea să le presteze pentru populația Ploieștiului.

În zona centrală a orașului există situații cînd pe o singură stradă, în aceeași clădire și chiar în aceeași încăpere funcționează câte două biblioteci. Așa, de pildă, la Grupul școlar petrolchimic se află într-o singură încăpere biblioteca școlii și biblioteca sindicatului, ambelle conduse de bibliotecarul de la școală, care lucrează voluntar ca bibliotecar sindical; bibliotecile sindicatelor de la Banca Națională și Banca

de Investiții funcționează în aceeași clădire, iar în incinta Sfatului popular regional există o bibliotecă a sindicatului cu un fond de cca. 8 000 de volume, condusă de un bibliotecar salarizat, cu toate că această instituție este forul tutelar al bibliotecii regionale și, teritorial, este amplasată la o distanță de cca. 300 de m de aceasta. La o depărtare de numai 100 m de Biblioteca regională, în Piața 16 Februarie, își duc activitatea șase biblioteci ale sindicatelor care dețin un fond total de 11 232 de volume și au înscris numai 878 de cititori. Pe b-dul Gh. Gheorghiu-Dej, care pornește chiar din Piața 16 Februarie se află cinci biblioteci cu peste 15 000 de volume, iar pe str. Golești, paralelă cu acest bulevard, se mai găsesc încă două biblioteci, din care una, cea a Întreprinderii cinematografice regionale, funcționează într-o clădire din curtea Sfatului popular regional, la o distanță de 20 m de biblioteca sindicatului Sfatului regional.

Aceste câteva exemple ne arată că amplasarea teritorială a unor biblioteci merită o analiză mai atentă, întrucît ridică numeroase probleme privind raționalizarea serviciilor prestate de aceste instituții culturale, cuprinderea populației la lectură, folosirea rațională a alocațiilor bugetare afectate pentru completarea fondurilor de publicații, mobilier etc. și, în general, îmbunătățirea activității cu cititorii.

Unificarea unor biblioteci aparținînd sindicatelor din aceeași ramură de producție ar permite o mai bună amplasare teritorială și o mai mare eficacitate privind folosirea fondurilor de publicații și atragerea salariaților la lectură. Așa, spre pildă, prin unificarea celor 6 biblioteci ale sindicatelor din întreprinderile petrolifere aflate pe b-dul Gh. Gheorghiu-Dej și str. Diliženței (situată la 200 m de bulevard) ar permite organizarea unei biblioteci cu peste 10 000 de volume. În acest sens, se pot face numeroase propuneri.

Considerăm util că această problemă să intre în atenția organelor de resort, pentru o mai bună organizare a rețelei de biblioteci din orașul Ploiești.

Gh. MAXIN și D. STĂNESCU

Circulația cărții în biblioteca comunală din Lunca Mureșului

Situată în lunca râului care i-a dat numele, comuna *Lunca Mureșului* numără aproximativ 2700 de locuitori — români și maghiari — dintre care 1955 în centrul ei, iar restul în satul Valea Arieșului, aflat la o depărtare de 5 km. Biblioteca comunală înființată în anul 1957, cu numai 739 de cărți, posedă astăzi un fond de 6000 de volume și este frecventată, deopotrivă, de țărani cooperatori (20%), de muncitori „navetiști” de la „Industria Sîmei” — Cîmpia Turzii și fabricile de cărămidă și prefabricate de la Războieni, de muncitori agricoli din G.A.S., de ceferiști (30%), de elevi (29%).

În cei 9 ani de activitate, bibliotecara Irina Kászoni a putut urmări și analiza lectura a zeci și sute de cititori. Multora dintre ei — ca, de pildă, Cecilia Rusu, Ferenc Nagy, Béla Gaal — azi țărani cooperatori sau muncitori în fabricile din apropierea satului, le-a îndrumat primii pași în universul lecturii încă de pe vremea cînd citeau cărți pentru copii; pragul bibliotecii l-au trecut și oameni cu părul albit, pentru care munca cîmpului era o îndeletnicire mult mai ușoară decît rostul slovelor tipărite.

Prin întreaga ei activitate, bibliotecara a reușit să trezească interesul țăranilor pentru lectură, să facă din bibliotecă o adevărată instituție de cultură a satului.

Analiza statistică a lecturii cititorilor de la sate reliefează, pe de o parte, gradul de pătrundere a cărții în mediul rural prin intermediul bibliotecii și, în sens mai larg, nivelul cultural al acestei populații, iar pe de altă parte, indică bibliotecarilor direcțiile principale în care să-și îndrepte activitatea de popularizare și răspîndire a cărții.

Pe baza unei astfel de analize, am putut realiza o sinteză a lecturii cititorilor bibliotecii din comuna Lunca Mureșului. Nu am ales întâmplător această unitate. Biblioteca de aici a menținut o evidență dublă a lecturii, folosind atît fișa cititorului, cît și fișa cărții. Aceasta ne-a permis să trecem în revistă o importantă parte a fondului de publicații. Din cele aproape 6000 de volume existente la începutul anului 1966, studiul nostru a cuprins mai bine de o treime, reprezentînd aproape jumătate din cărțile de literatură beletristică. N-au fost incluse — nefolosindu-se pentru acestea fișa de carte — volumele de literatură pentru copii (cu o mare circulație, însă), cărțile social-politice, de călătorie, biografiile unor oameni de seamă, literatura de popularizare a științei și tehnicii, cartea agricolă.

VOLUMUL LECTURII

Datele pe care le prezentăm în *Tabelul nr. 1* oferă o imagine asupra evoluției bibliotecii (și, într-un sens, și a cititorilor ei) privind: fondul de publicații, numărul cititorilor, numărul volumelor împrumutate. Sînt incluși, de asemenea, principalii indici: numărul cărților care revin la un cititor, indicele de lectură și indicele de circulație.

Tabelul nr. 1

Anul	Fond (volume)	Cititori	Nr. de cărți la un cititor	Volume împrumutate	Indice de lectură	Indice de circulație
1957	739	218	3,38	678	3,1	0,9
1958	2 768	606	4,56	7 246	11,9	2,6
1959	4 602	1 025	4,47	11 379	11,1	2,4
1960	5 044	1 221	4,13	10 120	8,2	2,0
1961	5 547	921	6,07	8 394	9,2	1,5
1962	6 073	1 283	4,73	13 106	10,9	2,1
1963	4 943*	1 234	4,00	14 078	11,3	2,8
1964	5 485	1 307	4,19	13 569	10,3	2,4
1965	5 998	1 232	4,86	14 143	11,4	2,3

În comparație cu anul înființării ei, ponderea și rolul bibliotecii în viața culturală a satului sînt evidente și elocvente, în același timp. Dacă în anul 1957 doar 218 cititori, reprezentînd 8,72% din populația (de atunci) a satului, trecuseră pragul bibliotecii, împrumutînd 678 de volume, în al nouălea an de existență, biblioteca din Lunca Mureșului este frecventată de 1 340**) de cititori, adică de 50,4% din locuitorii comunei, care au împrumutat 15 224**) de volume. Procentul de cuprindere a populației la lectură crește sensibil — dacă avem în vedere numai centrul de comună — ajungînd la 63%.

Fondul de publicații al bibliotecii s-a mărit (cu excepția anului 1963), în medie, cu 506 volume anual, ceea ce a permis asigurarea a cca. 5 cărți la un cititor. În aceste condiții, era și firesc ca biblioteca să cunoască o afluență de cititori, numărul acestora stabilizîndu-se în jurul cifrei de 1 200 anual.

O linie puternic ascendentă cunoaște numărul cărților împrumutate. Între 1958 și 1965, procentul acestora s-a dublat. Indicii de lectură și de circulație, cu unele fluctuații de la an la an, relevă evidența acestor sporiri. De pildă, în anii 1957—1965, indicele de lectură a crescut de la 3,1 la 11,4 iar indicele de circulație de la 0,9 la 2,3.

În Tabelul nr. 2, au fost grupate datele procentuale obținute din analiza cantitativă a circulației celor aproape 2 000 de titluri, așa cum au rezultat ele din cercetarea fișelor de carte***).

Tabelul nr. 2

Anul în- trării în bi- bliotecă	A u c i r c u l a t :								
	Nu au circulat nici o dată	0 dată	2-6 ori	6-10 ori	11-15 ori	16-20 de ori	21-30 de ori	31-40 de ori	Peste 40 de ori
1958	7,7	9,3	18,5	15,6	11,5	10,8	9,7	9,0	7,9
1959	2,8	6,0	16,6	16,6	14,0	12,8	11,7	10,6	8,9
1960	1,1	5,1	18,2	16,1	14,6	13,5	12,4	10,6	8,4
1961	—	5,3	20,0	16,8	15,8	13,3	12,0	9,1	7,7
1962	0,5	5,4	25,0	18,2	14,2	13,7	11,2	9,3	2,5
1963	—	3,8	25,3	20,0	18,5	11,7	9,8	5,9	—
1964	0,5	5,8	32,0	23,8	17,0	13,6	7,3	—	—
1965	6,2	24,7	31,3	17,0	12,7	8,1	—	—	—

*) Scăderea care se observă în anul 1963 se datorează restituirii de către biblioteca comunală a cărților primite de la biblioteca școlară cu cîțiva ani mai înainte.

**) Inclusiv cei 108 cititori ai bibliotecii filiale din satul Valea Arieșului (sub 20% din totalul locuitorilor săi), care au împrumutat, în anul trecut, 1051 de volume. Biblioteca de aici, încredințată învățătorului Ilie Pîntea, dispune de 550 de volume, împrăștiate trimestrial. Datele statistice prezentate exemplifică și prin acest caz necesitatea ca biblioteca să asigure și locuitorilor din satele aparținătoare o deservire culturală la nivelul celei din satul centru de comună.

***) Precizăm că, în calculul statistic, nu au fost cuprinse cărțile scoase din circulație din cauza uzurii, întrucît nu se mai păstrează fișa lor de carte.

La aprecierea indicelui de circulație trebuie să fie luat în considerare neapărat faptul că în mediul rural timpul de împrumut virtual al unei cărți este de o lună — o lună și jumătate. Aceasta însemnează că, în medie, un volum circulă de 8—12 ori într-un an. De pildă, la cărțile intrate în bibliotecă în ultimii doi ani (1964—1965), numărul titlurilor care au avut o circulație redusă de numai 2 pînă la 5 ori reprezintă aproape o treime (31%—32%). Dacă ne referim la anii 1962—1963, la 5 ori reprezintă aproape o pătrime (25%); continuînd calvizind aceeași grupă, numărul acestora scade la o pătrime (25%); continuînd calvizind, vom observa că pe măsură ce cartea are o vechime mai mare în bibliotecă și deci timpul material spre a circula, numărul volumelor cu circulație redusă (de 2 pînă la 5 ori) nu mai reprezintă decît 16%—20%, crescînd sensibil la celelalte grupe (cărți cu o circulație de 6—10 ori, 11—15 ori etc.).

Sînt, de asemenea, proporțional cu vechimea lor în bibliotecă, și cărți care au realizat adevărate performanțe ale circulației. Din cele 7—8 procente cărți din anii 1958—1960 cu o circulație de *peste 40 de ori*, 5%—6% au fost împrumutate de 80—100 de ori, iar 1%—2% de 150—225 de ori. Desigur că în creșterea popularității acestor lucrări un rol important a revenit propagandei făcute de cititorii înșiși.

Dar, așa cum arătăm mai sus, nu numai timpul cit cartea a stat în bibliotecă, ci în primul rînd, valoarea ei literară determină o intensă circulație. Iată, de pildă, cărți intrate în bibliotecă în anii 1964—1965 și care, comparativ cu alte titluri din aceeași an, au realizat, în aceeași perioadă, o circulație de 5—6 ori mai mare: Jókai Mór. *Az arany ember* (1965) — 34 de ori; Camil Petrescu. *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război* (1965) — 31 de ori; Liviu Rebreanu. *Răscoala* (1964) — 30 de ori; Bródy Sándor. *Az ezüst kecske* (1964) — 27 de ori; Lion Feuchtwanger. *Goya* (1964) — 26 de ori; George Călinescu. *Enigma Otiliei* (1965) — 24 de ori; Szemler Ferenc. *Augusztusot Augusztusig* (1964) — 22 de ori.

Faptul că 3% din cărți nu au circulat niciodată se explică și prin aceea că ele nu sînt lucrări valoroase. Totuși, unele din aceste cărți, printr-o mai bună cunoaștere a conținutului lor de către bibliotecar și deci, printr-o popularizare adecvată, ar fi putut circula.

Se remarcă aici — și nu numai prin acest exemplu — lipsa unor instrumente corespunzătoare de informare a bibliotecarului asupra conținutului cărților intrate în bibliotecă; pentru că, evident, el nu poate citi toate cărțile. S-ar putea reflecta, de altfel, din acest punct de vedere, și asupra revizuirii orarului bibliotecilor, pentru a-i da bibliotecarului timpul necesar informării asupra fondului de publicații care urmează a fi recomandat cititorilor.

Asupra gradului de circulație a cărților la care ne referim — ca și la oricare altele — și-au pus desigur amprenta, în primul rînd, valoarea lor literară și, în urmă, cunoașterea acestora de către cititori, pe diferitele căi de informare printre care, desigur, și popularizarea de către bibliotecar.

PREFERINȚELE DE LECTURĂ

O privire asupra fișelor celor aproape 2000 de titluri ne demonstrează că oricît de personale ar fi preferințele de lectură, ele converg, toate, spre lucrările cele mai valoroase ale literaturii românești și universale*).

Se remarcă în mod deosebit o creștere substanțială a exigențelor cititorilor față de carte. Pretențiile lor sînt mult mai mari, datorită, în primul rînd, tocmai unei lecturi sistematice și continue. Criteriile de alegere a cărților devin desc o exigență — îndreptățită, de altfel — față de cărțile recomandate spre lectură.

*) Studiul nostru se referă numai la literatura beletristică. Pentru a oferi o privire de ansamblu asupra preferințelor de carte ale cititorilor din comuna Lunca Mureșului publicăm. Tabelul nr. 3 care ilustrează, în procente, totalul volumelor eliberate pe domenii. Datele pe care le prezentăm ilustrează ponderea literaturii beletristice în volumul total al lecturii cititorilor (în medie 61,17%) Nu ne propunem — deși concluziile credem a fi interesante — analiza altor elemente pe care tabelul reproduș le furnizează statistic.

Se înscriu, astfel, la loc de frunte, în lista preferințelor, în special volumele de poezii ale lui Mihai Eminescu, Petőfi Sándor, George Coșbuc, Arany János și George Topîrceanu; tot atât de solicitate sînt și operele lui Mihail Sadoveanu, Jókai Mór, Ion Creangă, Mikszáth Kálmán, *Poveștile ardelenesti* de Ioan Pop-Reteganul sau cărțile lui Gábor Andor. Operele acestor scriitori au cunoscut o circulație intensă în decursul anilor. Fișele de carte ale acestor volume înregistrează, fiecare în parte, numele a peste 150 de cititori.

Numeroase traduceri realizate în acești ani au apropiat și mai mult cititorilor de limbă maghiară *) operele unor scriitori clasici români ca I. L. Caragiale, Liviu Rebreanu, Mihail Sadoveanu, Ion Slavici etc.

Tabelul nr. 3

Anul	D o m e n i i					
	Social-politice	Știință și tehnică	Carte agricolă	Litera-tură	Cărți pentru copil	Alte categorii
1957	1,9	1,9	1,4	62,5	30,5	1,8
1958	0,9	2,2	1,5	67,6	26,5	1,3
1959	1,4	1,7	3,5	70,3	19,8	1,5
1960	1,0	2,1	1,7	67,4	26,4	1,4
1961	2,6	6,7	4,7	64,8	19,1	2,1
1962	2,4	9,1	16,3	47,0	22,3	2,9
1963	3,0	5,6	6,3	54,6	28,6	1,9
1964	1,7	3,7	7,3	53,8	30,8	2,7
1965	0,7	3,4	2,5	62,6	28,5	2,3

Din literatura universală — traduceri în limbile română și maghiară — întâlnim autori și cărți care nu lipsesc și nu pot lipsi de pe fișa de cititori și, mai devreme ori mai târziu, din biblioteca personală: Honoré de Balzac, Charles Dickens, Al. Dumas, Maxim Gorki, Jaroslav Hasek, Victor Hugo, Walter Scott, Stendhal, Jules Verne etc.

Operele contemporanilor cunosc o solicitare din ce în ce mai intensă. Printre acestea, remarcăm: *Stihuri pestrițe* de Tudor Arghezi, *Enigma Otiliei* de George Călinescu, *Legendele Olimpului* de Al. Mitră, *Străinul* de Titus Popovici, *Toate pinzele sus* de Radu Tudoran, *Descuț* de Zaharia Stancu. Lor li se alătură pleiada scriitorilor noștri de limbă maghiară, care au dat numeroase opere de valoare: Asztalos István, Nagy István, Szemler Ferenc, Kovács György, Papp Ferenc, Bajor Andor și alții.

În ultimii ani, biblioteca a trebuit să scoată, din cauza uzurii excesive 137 de volume. Pentru cunoașterea preferințelor de lectură ale cititorilor, *lista cărților uzate* e, desigur, un indiciu tot atât de categoric ca și fișa cărții. Iată câteva titluri, alese la întâmplare: *Povestiri* de Frații Grimm, *Összes Milvei* și *A boldog ember* de Móríc Zsigmond, *Basme*, *Legende* de Petre Ispirescu, *Arhipelagul în flăcări* O călătorie spre centrul pământului, *Un căpitan de 15 ani* de Jules Verne, *Timur și băieții lui* de Arkadii Gaidar, *Cosette*, *Gavroche* de Victor Hugo, *Din lumea celor care nu cuvîntă* de Emil Gârleanu etc.

★

Datele pe care studiul ni le furnizează scot în relief volumul și preferințele de lectură ale cititorilor, fixînd locul, bine deteminat al bibliotecii ca instituție culturală, în viața spirituală a satului contemporan. Ca urmare, este incontestabilă necesitatea de a crea, pe plan local, acele condiții materiale optime care să permită punerea în evidență a colecțiilor, mai ales prin introducerea accesului liber la raft.

*) Există și un procent de 7,9% cititori adulți de limba maghiară care împrumută cărți în limba română. La copil, în special la elevi, acest procent este de 33,3%.

Bibliotecarul trebuie să fie ajutat să cunoască mai bine fondul de publicații pe care îl are la dispoziție. Se observă, uneori, o informație unilaterală chiar asupra cărților de largă circulație. Se impune, din acest punct de vedere, constituirea unor instrumente de informare cu ajutorul cărora, încă de la intrarea cărții în bibliotecă, bibliotecarul să poată fi competent informat asupra conținutului ei.

Evidența dublă: *fișa de carte* — *fișa de cititor*, considerăm că permite un studiu amănunțit — în orice moment — asupra lecturii individuale a unor cititori, cit și asupra gradului de circulație a diferitelor volume aflate în bibliotecă*).

Înlocuirea *fișei de cititor* în multe biblioteci cu un plic în care sînt ținute fișele de carte poate, desigur, să simplifice operațiile de înregistrare a împrumutului și să dea timp bibliotecarului pentru îndrumarea lecturii; nu credem, însă, a fi cazul bibliotecilor comunale unde frecvența zilnică nu ridică astfel de probleme.

Creșterea exigenței cititorilor despre care aminteam mai sus, pretențiile față de bibliotecă și bibliotecar — în egală măsură — sînt de natură să îndreptățescă întrebarea: se poate răspunde acestor exigențe cu aceleași mijloace de recomandare folosite obișnuit în bibliotecile noastre comunale?

Manifestările de masă reușesc, în genere, să influențeze orientarea cititorilor în alegerea cărților. Acțiunile de popularizare și răspîndire a cărții — în forme specific bibliotecilor și, mai ales, *fără a fi un scop în sine* — au fost integrate organic în ansamblul activității cultural-educative din comună, fiind un bun mijloc de cunoaștere a fondului de publicații. Bibliotecara — o tină ră harnică, inteligentă — nu și-a preocupat timpul pentru a găsi cele mai adecvate forme de propagandă; dar, fără să negăm caracterul educativ al manifestărilor de masă — de aici sau de oriunde — constatăm că nu există o prea mare concordanță între lista cărților celor mai solicitate și lista cărților care fac obiectul acestor acțiuni, ceea ce pune sub semnul întrebării eficacitatea multora din manifestările organizate, sub aspectul întîririi lor asupra circulației cărții.

Analiza preferințelor la lectură ale cititorilor ar trebui să formeze obiectul cercetărilor întreprinse de serviciile metodice ale bibliotecilor regionale și raionale. Oglîndînd perioade îndelungate din activitatea bibliotecilor, datele pe care aceste studii le-ar furniza ar permite desprinderea unor concluzii importante cu privire la orientarea lecturii, la eficiența metodelor de propagandă a cărții.

Horia NESTORESCU

BIBLIOTECARI, DOCUMENTALIȘTI

Reînnoiți abonamentele pentru anul 1967 la REVISTA BIBLIOTECILOR.

Înceind abonamente pentru întreg anul, vă asigurați integritatea colecției.

Abonamentele se contractează la orice oficiu poștal. Costul unui abonament este de 36 de lei anual.

*) Aici se impune o observație: păstrarea *fișei de carte* pe tot timpul circulației unui volum (pînă la scoaterea lui din bibliotecă din cauza uzurii) necesită specificarea pe aceasta, cu ocazia împrumutului, nu numai a *zilei și lunii* calendaristice, ci și a *anului* respectiv, ușurînd în acest fel eventualele calcule statistice. De asemenea, este utilă păstrarea *fișelor de carte* ale volumelor scoase din circulație datorită (mai ales) uzurii.

Probleme ale bibliografiei sud-estului european

Se poate afirma cu deplină certitudine că sud-estul european a devenit obiect de studiu la începutul secolului trecut, când luptele de eliberare ale popoarelor din această parte a Europei au impus culturile lor atenției conștiinței europene. Dacă studiile consacrate unor aspecte particulare sînt destul de numeroase, în schimb nu poate fi înregistrată, deocamdată, nici o cercetare de ansamblu care să releve legăturile existente între aceste culturi și trăsăturile specifice considerate în ansamblu. Aceasta și datorită faptului că lucrările întreprinse în trecut, pornite pe urmele și la îndemnul lingvisticii, au operat secțiuni diverse în zonă, care nu constituie, însă, decît sinteze preliminare. Pe de altă parte, în momentul în care popoarele sud-est europene au trecut de la ceea ce e denumit în mod curent „conștiința balcanică” la modernele „conștiințe naționale”, accentul a căzut cu precădere asupra relevării trăsăturilor proprii fiecărei culturi în parte. Pe o cale sau alta, bibliografiile realizate s-au oprit asupra aspectelor specifice, ceea ce a permis o investigație profundă și amănunțită a producției tipografice sau manuscrise aparținînd fiecărui popor în parte, dar, din imboldul șovinismului burghez, au putut ridica, în anumite împrejurări, o serie de chestiuni care au stîrnit ceea ce Dante ar fi denumit drept „la bufera infernală” și au desființat posibilitatea abordării unor teme de sinteză, în care cooperarea ce a existat indiscutabil, și nu conflictele, să fie adusă la lumină. Convocarea *Colocviului de civilizații balcanice*, din inițiativa țării noastre socialiste, ca și înființarea *Asociației internaționale de studii sud-est europene*, cu sediul la București, creează un nou climat de cercetare, la realizarea căruia trebuie să fie consemnate și alte contribuții ale specialiștilor din țările sistemului socialist.

Instrumentele de lucru care stau astăzi la îndemîna cercetătorilor sînt destul de numeroase și, fără intenția

de a alcătui o listă exhaustivă a lor, am dori să semnalăm cîteva, pentru a aborda tema propriu-zisă pe care dorim să o supunem atenției specialiștilor. Trebuie să fie citate, astfel: lucrarea lui Emile Legrand (*Bibliographie albanaise. Description raisonnée des ouvrages publiés en albanais ou relatifs à l'Albanie du quinzième siècle à l'année 1900*. Paris-Athènes, 1912), precum și opusculul lui F. Manek, G. Permezi și A. Stotz (*Albanische Bibliographie*. Viena, 1909) — pentru Albania, lucrările masive ale lui V. Pogorelov (*Opis na starite peciatni bŕlgarski knighi, 1802—1877*. Sofia, 1923), Mănio Stoianov (*Bŕlgarska vizrojdenska knjŕnina. Analitichen repertoar na bŕlgarskite knighi i periodichni izdaniia, 1806—1878*. Vol. I. Sofia, 1937), A. Teodorov-Balan (*Bŕlgarski knigopis za sto godini, 1806—1905*. Sofia, 1909), ca și bibliografia istorică (*Narodnaia Respublika Bolgariia. Istorieskaia bibliografiia*. Moscova, 1954) — pentru Bulgaria. Cultura scrisă iugoslavă este înfățișată în repertoriile realizate de Paul Joseph Šafarik (în *Geschichte der Süd-slavischen Literatur*. Praga, 1864—1865) sau Stojan Novaković (*Srpska bibliografiia*. Belgrad, 1869), cărora li s-a alăturat volumul elaborat de G. Mihălović (*Srpska bibliografiia XVIII veka*. Belgrad, 1964), ca și alte numeroase lucrări pe teme mai speciale, cum ar fi: *Bibliografiia cŕrților și a periodicelor din Herțegovina* (de L. Stitić), o bibliografie consacrată cŕrților de teatru croate (de J. Badalić) sau lucrărilor literare croate (anii 1945 și 1946) și o bibliografie a bibliografiilor iugoslave (dintre anii 1945 și 1955). Lucrările lui E. Legrand, C. Sathas, Papadopoulos-Vretos și, desigur, C. Iken, la care s-au adăugat operele mai noi întocmite de Demetrios Ghines și Valerios Mexas (*Ellinike bibliografiia, 1800—1863*, 3 vol. Atena, 1933—1937) sau G. I. Foysaras (*Bibliografiia ton Ellinikon bibliografion, 1791—1947*. Atena, 1961), introduc pe cercetător în literatura greacă. (Aici

trebuie să fie menționat și acel *Bulletin analytique de bibliographie hellénique*, scos de Institutul francez din Atena). Aceste lucrări sînt similare instrumentelor fundamentale pentru cultura veche românească, elaborate de Ion Bianu și Nerva Hodoș (*Bibliografia românească veche*, ultimele volume cu colaborarea și a lui Dan Simonescu, și *Periodicele românești*). În toate țările sud-estului european, apar buletine de informare curentă.

Dacă aceste lucrări recapitulează tipăriturile publicate în limbile respective naționale sau pe teritoriul național, o altă serie de indici au căutat să semnaleze contribuțiile apărute, pornind de la un alt criteriu, anume într-o țară în care există preocupări permanente pentru această parte a Europei. Amintim de lucrările lui N. Michoff, care, după ce a strîns sursele bibliografice privitoare la istoria Turciei și a Bulgariei, a întocmit o bibliografie a articolelor din periodicele germane, engleze, franceze și italiene privitoare la Turcia și Bulgaria (*Bibliographie des articles...*, Sofia, 1938), pentru a semnala faptul că asemenea grupări de date se întîlnesc curent în periodicele de specialitate, în special germane, ca în *Forschungen zur ost-europäischen Geschichte — Herausgegeben von Philip Werner, Igor Smolitsch und Fritz Valjavec* (unde sînt prezentate, succesiv, studiile apărute în germană — vol. I, rusă — volumul al III-lea, franceză — volumul al IV-lea, engleză — volumul al V-lea, cele americane — volumul al VII-lea). În sfîrșit, nu mai intrăm în descrierea amănunțită a seriei *Südost-Europa Bibliographie*, care prezintă pe capitole lucrările apărute în țările din această zonă¹⁾.

Se poate constata, așadar, că, în afara repertoriilor naționale, bibliografia sud-estului european s-a concentrat asupra informării curente, pe care o realizează sintetizînd contribuțiile apărute într-o anumită țară. Evident că asemenea lucrări sprijină cercetarea, dar ele nu depășesc menirea de a fi adjuvante ale cercetării și nu operă de investigație propriu-zisă.

¹⁾ Exempli gratia mai cităm: Robert F. Byrnes, *Bibliography of American publications on East Central Europe, 1945—1957*, Indiana University Publications, 1958; Joseph S. Roucek, *Recent American Literature on Central-Eastern-Balkan Europe, 1945—1956*, *Zeitschrift für Ostforschungen*, 1958; Gertrud Krallert, *Südosteuropa in den deutschen und österreichischen Zeitschriften, 1960*, *Südost-Forschungen*, 1960.

Una dintre căile propice lăngirii orientului a fost aceea de a elabora lucrări cu caracter sintetic, dar încercările de acest gen sînt destul de puține numeroase. Cităm, la acest capitol, seria *Bibliographie Balkanique*, redactată de Léon Savadjian (Paris, 1920—1938), și o tentativă mai recentă, dar foarte lacunară: Gerhard Teich, *Bibliographie der Bibliographien Südosteuropas. Ein Beitrag zur Bibliographie über den Gesamttraum Südosteuropas sowie über Albanien, Griechenland und die Türkei*, „Wirtschaftswissenschaftliche Südosteuropa-Forschung“, München, 1963. Cel care dorește să cunoască datele utile cercetării pe care o întreprinde va trebui să culegă singur, din capitole separate, elementele pe care i le furnizează operele clasice ale lui C. N. Malcès sau Theodore Besterman, ori bibliografia de literatură comparată a lui Baldensperger-Friedrich, pentru a nu mai menționa manualul de „literatură universală“ al lui Hans Eppelsheimer, în care se acordă mult prea puțină atenție operelor din sud-estul european. Mai susținute sînt, în această privință, cercetările de bizantinologie, care dispun de opere mai temeinice, ca cele întocmite de H. G. Beck (*Kirche und theologische Literatur im Byzantinischen Reich*, München, 1959) sau Franz Dölger și A. M. Schneider (*Byzanz*, Bern, 1952).

O altă cale a fost aceea de a înfățișa studiile privitoare la sud-estul european apărute în fiecare țară în parte, nu numai într-o perioadă limitată de timp (realizîndu-se astfel „informarea curentă“ despre care am vorbit), ci pe o perioadă îndelungată. Astfel, a fost conceput *Ghidul* privitor la contribuțiile românești, care urmează să apară sub auspiciile Asociației internaționale de studii sud-est europene.

Pornind de la asemenea premise, dorim să expunem pe scurt, chestiunile care ar putea fi abordate de bibliografie pentru a lărgi și, totodată, a aprofunda cercetarea consacrată acestei zone europene de un deosebit interes, nu numai datorită faptului că alcătuiește cadrul în care s-a dezvoltat poporul român, ci și pentru valorile culturale deosebite pe care le-a elaborat și care așteaptă, în mare parte, să intre într-un circuit mai larg, mondial. Ne referim la bibliografiile realizate într-o perspectivă istorică, pornind, așadar, de la condițiile social-politice în care s-a desfășurat istoria popoarelor din această parte a Europei. Cu o asemenea per-

spectivă, datele se înlănțuie firesc, marchează etapele vii ale existenței acestor popoare și îngăduie comparații care stabilesc acțiunile desfășurate în comun cât și constatările din care să rezulte unitatea și diversitatea culturilor respective. Cu o asemenea intenție deschidea Nicolae Iorga, în 1914, cursul său de *Bibliografie balcanică*, ce poate fi considerat un adevărat model, savantul român propunându-și să urmărească în paralel lucrările consacrate unei epoci unice, începutul secolului al XIX-lea, la toate popoarele din sud-est²).

Considerînd că bibliografiile consacrate unei anumite perioade, dar pe întreg spațiul sud-est european, sint instrumente capabile să rezolve desideratele științifice de care am amintit la început, semnalăm atenției specialiștilor comunicările din cadrul Congresului de literatură comparată, ținut la Budapesta, în 1962, unde oameni de știință din țările socialiste s-au ocupat de problema realizării unei literaturi comparate a Răsăritului european. Fără a intra în amănunt, semnalăm opiniile de interes general și care pot fi extinse la cultura, în ansamblu. Astfel, s-a insistat asupra diviziunii care poate fi operată în toate literaturile popoarelor din această parte a Europei: „literatură veche” și „literatură modernă” separare care nu se regăsește în literatura occidentală, precum și asupra „epocii luminilor”, care marchează trecerea dintr-o fază în cealaltă. A fost subliniată, de asemenea, importanța centrelor culturale de prestigiu, din care au iradiat idei în întreaga zonă. În această privință, la Congresul slavistilor de la Uppsala din 1960, prof. Ivo Franješ (Zagreb) propunea studierea „itinerariilor” parcurse de ideile iluministe, pornite din asemenea centre și difuzate pînă în cele mai îndepărtate regiuni³).

O literatură comparată a sud-estului european își propune, în primul rînd, să pună în lumină participarea acestei zone la literatura universală, atît prin

ceea ce operele individuale reprezintă ca sinteze ale unui specific național, cît și prin ceea ce apare ca rezultat a unei trăsături specifice întregii zone. Precizarea etapelor comune de dezvoltare a literaturilor diverselor popoare și a influențelor reciproce apare ca un obiectiv de prim ordin. Stabilirea etapelor și a formelor comune ar evidenția fenomenul literar dintr-o anumită perioadă studiată pe întreaga zonă sau varietatea fenomenului literar dintr-o parte a regiunii de-a lungul mai multor etape. În acest sens, pot fi comparate opere cu caracter asemănător apărute între aceleași limite de timp în arii diverse, ori accepțiunile date unui curent literar în mai multe arii de-a lungul unei perioade mai ample. Bibliografia pusă în slujba unor asemenea perspective ar putea fie să totalizeze elementele pe care repertoriile naționale le pun la dispoziție, fie să semnaleze publicațiile tipărite în anumite centre culturale importante, împreună cu studii consacrate lor.

Fie că se referă la faza veche a culturilor din sud-est, fie că se axează pe faza modernă a acestora, lucrările bibliografice ar deveni adevărate investigații științifice în momentul în care, părăsind înșiruirea biografică sau enumerarea cronologică, ar surprinde elementele caracteristice mai multor culturi, fenomenele care se regăsesc cu trăsături asemănătoare la mai multe popoare, operele de un conținut similar care s-au bucurat de o audiență mai largă. Există momente și chiar perioade în care gustul cititorilor s-a îndreptat spre anumite opere și semnalarea acestor paralelisme, unele analizate într-o serie de studii publicate de specialiștii din sud-est, ar evidenția importanța unor teme care trebuie să fie tratate. Pe de altă parte, de un evident interes s-ar bucura studiile documentare menite să indice stadiul pe care l-a atins în prezent cercetarea unor anumite probleme. Dar lucrările bibliografice care ar putea întruni atenția unui cerc mai larg de cercetători și chiar de cititori, ar fi, desigur, acelea în care s-ar oglindi contribuția adusă de știința românească la studierea culturilor sud-est europene, adeseori sprijinite a se dezvolta în trecut de țările române și chemate în prezent la o cooperare activă, în spiritul păcii și al înțelegerii reciproce, de către statul nostru socialist.

Alexandru DUȚU

² Amănunte în articolul nostru: *Un curs de bibliografie balcanică al lui Nicolae Iorga*. Călușu bibliotecarului, 18, nr. 11, nov. 1965, p. 685—687.

³ Actele Congresului de literatură comparată au fost publicate în: *Acta letteraria Academiae Scientiarum Hungaricae*, 1962. Vezi și volumul: *Le mouvement des idées dans les pays slaves pendant la seconde moitié du XVIIIe siècle*. Firenze, Sansoni, 1962 (în special p. 167—199) pe care l-am recenzat în *Revue des études sud-est européennes*, 1965, nr. 3—4.

BIBLIOGRAFIA ÎN R.P. BULGARIA

În Bulgaria, bibliografia are o veche tradiție. Primele lucrări din domeniul bibliografiei bulgare apar încă de la începutul secolului al XIX-lea. Lucrări ale unor cercetători entuziaști ai bibliografiei bulgare, încă sărace pe atunci, ca Venelin Capitan, Neofit Rilski, Murzachevici, Aprilov, Steznevski, deși dau numai informații fugitive, au și astăzi valoare istorică. Primele informații mai complete despre cartea bulgară le datorăm lui Ivan Vasilev Șopov, 1852 — anul apariției în *Taregradski vestnic* (Ziarul din Constantinopol) a lucrării sale *Spisoc na bălgarski knighi* (Lista cărților bulgare) — este considerat ca începutul bibliografiei bulgare.

În deceniile următoare, activitatea bibliografică ia un avânt deosebit. În anul 1873 apare prima lucrare de amploare în domeniul bibliografiei retrospective *Knigopis na novobălgarskata knijnina* (Bibliografia cărții bulgare) de K. Irecak. După eliberarea țării în anul 1878, în domeniul bibliografiei lucrează marele învățat bulgar Alexandăr Teodorov Balan (1859—1959). Lucrarea lui cea mai importantă, *Bălgarski knigopis za sto godini* (O sută de ani de bibliografie bulgară. 1806—1905), editată în anul 1909, cuprinde toate cărțile bulgare apărute în timp de o sută de ani, începând cu *Nedelnicăt* (Duminicarul) al lui Sofroni Vracianski (Râmnicul Vlcea, 1806). Această lucrare masivă rămâne pentru mult timp de neînlocuit.

În anul 1897, în Bulgaria este promulgată Legea depozitului legal. În baza ei, Biblioteca Națională din Sofia începe să editeze, din anul 1897, bibliografia națională curentă *Bibliograficeski biuletin* (Buletinul bibliografic) numit din anul 1928 *Bălgarski knigopis* (Bibliografia bulgară). Apar, de asemenea, o serie de bibliografii speciale, prima fiind *Bibliograficeski pregled na našata matematesca literatura ot samoto i nacionalo* (Revista bibliografică a literaturii noastre matematice chiar de la începuturile ei) a lui Nicola Naciov (1859—1940). Se pot enumera aici și lucrările mai importante ale lui D. P. Consulov — *Iuridiceska bibliografija na bălgarskite spisania*. 1844—1900 (Bibliografia juridică în revistele bulgare din 1844—1900), N. Nicolov și V. G. Radev — *Pregled na literaturata po gheologia, palentologhia, mineraloghia, petrografia, minite i mineralnite vodi na Bălgaria*. 1828—1928 (Trecerea în revistă a lite-

raturii privind geologia, palentologia, mineralogia, petrografia, minele și apele minerale din Bulgaria. 1828—1928), T. Dimitrov — *Pregled na bălgarskata knijnina za 50 godini po lesovădstvo*. 1874—1928 (Trecerea în revistă a literaturii silvice bulgare pe o perioadă de 60 ani. 1864—1924), precum și multe altele.

Pentru perioada de pînă în anul 1944, merită o deosebită mențiune lucrările primului bibliograf profesionist bulgar, dr. Nicola V. Mihov (1879—1962). În decurs de peste o jumătate de secol, el a lucrat, mai ales, în marile biblioteci ale lumii și a adunat informații. Cercetările sale apar în câteva mari serii: *Bibliograficeski iztociniți za istoriata na Turčia i Bălgaria* (tom. I—IV) (Izvoare bibliografice privind istoria Tunciei și Bulgariei), *Naselenieto na Turčia i Bălgaria prez XVIII—XIX* (Populația Turciei și Bulgariei în secolele XVIII—XIX, vol. 1—4), *Prinosi cim istoriata na tãrgoviata v Bălgaria* (tom. I—V) (Contribuții la istoria comerțului în Bulgaria, vol. 1—5), *Bălgaria i bălgarskia narod po svidetelstvuvania na ciiudenți* (tom. I—II) (Bulgaria și poporul bulgar după mărturiile unor străini, vol. 1—2), *Bibliografija na statiı ot ciiudnia peecat vãrhu Bălgaria* (1715—1891) (Bibliografia articolelor din presa străină privind Bulgaria, 1715—1891), precum și multe altele. Cercetările doctorului N. Mihov se referă și la țările vecine cu Bulgaria. Ele cuprind multe date privind trecutul țării românești.

Toate succesele obținute de bibliografia bulgară pînă în anul 1944 reprezintă acțiuni ale unor persoane particulare. Fără sprijinul statului, cauza bibliografiei unei țări nu poate fi reglementată în mod satisfăcător. Iată de ce, pînă la victoria populară din 9 septembrie, se poate vorbi numai despre realizările obținute de unii entuziaști. Tabloul se schimbă în mod radical numai după 1944, cînd puterea populară ia măsuri hotărîtoare pentru reglementarea integrală a bibliografiei bulgare, în toate domeniile ei.

În anul 1945, este adoptată noua Lege a depozitului legal. Ea permite un control neîntrerupt și eficient asupra întreprinderilor poligrafice, cu scopul de a se asigura un depozit total. În ultimii 20 de ani, tipografiile din țară

— devenite întreprinderi socialiste — respectă cu strictețe exigențele Legii și depun integral exemplarele legale din producția lor de cărți. Scăpările rare ce au loc sînt sancționate prompt de către inspectorii depozitului legal. Dezvoltarea tehnicii și introducerea unor noi forme de reproducere — rotaprint, fotografiere etc. impun, în ultimul timp, adoptarea unei noi legi a depozitului legal. Potrivit noilor cerințe, acest text este în curs de elaborare și unmează să fie adoptat în curînd.

S-au introdus modificări substanțiale în bibliografia de înregistrare curentă. Încă din primii ani de după 1944, au fost lichidate întîrzierile mari în ceea ce privește editarea buletinului de înregistrare a cărților — *Bălgarski knigopis* — tipărit în tipografia Bibliotecii Naționale „Chiril și Metodiu”; în prezent, *Bălgarski knigopis* apare în mod regulat, cel mai tîrziu pînă la data de 20 a lunii următoare. Materialul este ordonat după o schemă sistematică specială, avînd 28 de capitole mari. La fiecare volum este anexat un indice alfabetic, iar ultimul număr din an (nr. 12) cuprinde și un indice anual complet. În prezent, se preconizează și introducerea unui indice separat, pe materii. *Bălgarski knigopis* oglindește integral producția de carte din Bulgaria. În afara înregistrării rămîne numai materialul lipsit de importanță, precum și cel strict intern de serviciu. În anul 1964, s-au înregistrat: 3489 cărți, 22 lucrări de grafică, 43 publicații cartografice, 321 foi separate, precum și ediții noi și modificate. În afara acestora, în anexa la *Bălgarski knigopis* mai sînt menționate încă 1500 tipăriri mărunte și de serviciu, precum și lucrări de diplomă din învățămîntul superior.

Pînă în anul 1944, în Bulgaria s-au făcut încercări și pentru reglementarea bibliografiei analitice a presei curente. Încă din anii 1931—1932 apare în *Bălgarski knigopis* prelucrarea integrală a presei noastre periodice, prezentată într-un mod sistematic. Nespujinită de nimeni, această inițiativă însă eșuează. Bibliografia analitică curentă este reglementată în mod solid abia la începutul anului 1952, cînd Institutul bibliografic bulgar începe să scoată un buletin lunar *Letopis na periodicnina peceat* (Cronica presei periodice). Orientat, încă de la început, spre problemele social-politice și culturale, *Letopis na periodicnina peceat* acordă în prezent un spațiu substanțial prezen-

tării literaturii științifice. Astăzi, acest buletin prelucreează analitic toate revistele bulgare, presa centrală și regională zilnică, alte periodice (anuale, buletine, lucrări științifice etc.), precum și culegeri neperiodice — jubiliare, tematice etc. În anul 1964, *Letopis-ul* cuprinde în total 15 581 articole și 809 recenzii din întreaga presă periodică bulgară. Pentru anul 1965, descrierile au depășit 18 000 de articole. Și aci, materialul este aranjat sistematic și este reluat în indici lunari și anuali. În cei 13 ani de existență, *Letopis-ul* s-a transformat într-o sursă de bază de informare în domeniul presei bulgare.

În anii de după 1944, s-au depus eforturi deosebite pentru reglementarea bibliografiei retrospective naționale. De aceasta se ocupă o instituție specializată — Institutul bibliografic bulgar.

Lucrările privind *Repertoriul cărții bulgare* au început în anul 1946. Ca bază pentru această lucrare au servit *O sută de ani de Bibliografie bulgară*, a lui A. T. Balan, și *Bibliografia bulgară* a Bibliotecii Naționale din Sofia. Descrierile au fost așezate în ordine alfabetică, iar ulterior au fost completate cu o serie de informații din alte surse bibliografice. Catalogul astfel întocmit este verificat ulterior cu existentul din toate bibliotecile mari din Sofia sau din țară. În felul acesta, numărul mare de apariții sînt verificate de vizu. Catalogul cuprinde aproximativ 130 000 de titluri. Cu ocazia descrierii, fiecare carte este prezentată complet, cu toate edițiile ce s-au succedat. Se apreciază ca pînă la sfîrșitul anului 1966 să fie predate pentru redactare, iar ulterior și pentru tipar, primele două volume, literele A-B-V. Întreaga lucrare va fi compusă din aproximativ 12 volume mari. Din cauza volumului mare și a caracterului special al culegerii, dificultățile realizării ei sînt mai ales de natură poligrafică. Aproape de terminare este celălalt mare repertoriu retrospectiv, cel al presei periodice bulgare. Lucrat în decurs de aproape 15 ani, el prezintă în ordine alfabetică toate revistele, ziarele și alte apariții periodice bulgare, ce au văzut lumina în limba bulgară sau în Bulgaria din anul 1844 pînă în 1944. Numărul titlurilor se ridică la peste 9 200. Lucrarea este întocmită de dr. Dim. Ivancev și apare sub redacția cunoscutului bibliograf bulgar prof. Todor Borov și a ziaristilor Vl. Topencearov și G. Borșucov. Primul volum al acestei lucrări masive a apărut în

anul 1963 și cuprinde literele A-M. În prezent, se află sub tipar volumul al doilea, care va apare în cursul acestui an. Volumul al treilea, în care vor fi cuprinse foile unice și jubiliare, periodicele în limbi străine apărute pe teritoriul Bulgariei și indexul pentru întreaga lucrare, este în curs de pregătire pentru tipărire. Fiecare apariție este prezentată în *Bălgarski periodicen peecat* (Presa periodică bulgară) cu descrierea ei completă, fiind urmărite și toate modificările ulterioare ce au avut loc la un moment dat. La sfârșit, pentru fiecare publicație se dă o caracterizare privind valoarea ei politică, culturală și științifică. Este în pregătire și, în anul acesta, va fi dat spre tipărire, volumul al patrulea din *Bălgarski periodicen peecat*, care va prezenta presa periodică bulgară din anii puterii populare 1944—1964.

În prezent, după terminarea în linii generale a muncii privind repertoriile mari naționale, Biblioteca Națională „Kiril și Metodiu“ se ocupă de o altă problemă de bază a bibliografiei: prelucrarea analitică a presei periodice bulgare. Deocamdată, sînt în curs studiile pregătitoare, precum și elaborarea metodologiei acestei bibliografii masive. Este prevăzut a fi publicate toate cele 9 200 de apariții periodice bulgare, urmînd ca, potrivit unor calcule aproximative, să fie extrase circa 1 200 000 de descrieri, din care vor fi selectate pentru publicare circa 600 000. Lucrările vor fi conduse de o comisie de redactare centrală, ajutată de 8—10 colective de redactare pe domenii de cunoștințe. Descrierea în sine se prevede a fi terminată în 5—6 ani de către 80—100 colaboratori externi, care sînt cunoscuți ca avînd o bună pregătire bibliografică. Volumul acestei lucrări — cea mai masivă inițiativă bibliografică — reclamă încă destule cercetări și studii.

Atunci cînd se vorbește despre bibliografia retrospectivă națională din Bulgaria, trebuie pomenit de marea lucrare *Bălgarska vâzrojdenska bibliografija* (Bibliografia renașterii bulgare) a lui Maniô Stoiانov. Apărută în două volume, ea face prezentarea tuturor cărților și periodicelor bulgare, editate pînă în anul 1878.

S-au depus eforturi deosebite pentru întocmirea unei bibliografii a bibliografiei bulgare. Începînd din anul 1963, ea apare ca o publicație independentă a Bibliotecii Naționale „Kiril și Metodiu“, iar pînă atunci a apărut curent, ca anexă la *Godišnica na Bălgarskia bibliografski institut* (Anuarul Institu-

tului bibliografic bulgar). Potrivit unei convenții cu UNESCO, a fost întocmită și bibliografia retrospectivă a bibliografiei bulgare pentru perioada pînă în anul 1960. Lucrarea este gata și unmează să fie predată pentru redactare și tipărire.

În ultimii ani, s-au înregistrat succese însemnate și în domeniul bibliografiilor speciale. Printr-o hotărîre a Consiliului de Miniștri din iunie 1957, întocmirea lor a fost atribuită mai ales institutelor Academiei de Științe Bulgare. Pînă în prezent, au apărut zeci de lucrări masive în multe domenii, ca de exemplu: E. Spasova, *Gheorghii Dimitrov — Letopis na života i revoliucionnatamu deinost. 1882—1949* (Gheorghii Dimitrov — Cronica vieții și activității lui revoluționare. 1882—1949), *Narodna Republica Bălgaria. Istoriesco bibliografija*, tom. I—II (Republica Populară Bulgaria. Bibliografia istorică, vol. 1—2) și *Istoria Bolgarii*, vol. 1—2 întocmit împreună cu Biblioteca fundamentală a Academiei de Științe a U.R.S.S., *Bibliografija arheologiei bulgare* (1874—1955) a lui S. Gheorghieva și V. Velcov, *Bibliografija naturii muntelui Vitoša*, *Indicatorul bibliografic al literaturii medicale bulgare privind rentgenologia și radiologia*, a lui G. Pencev și Iv. Harbov, *Opisul lucrărilor editate de Academia Bulgară de Științe* a lui E. Săbeva și M. Stanceva, ca și multe altele. Tot aici trebuie menționată și dezvoltarea bibliografiei personale. În Bulgaria au apărut pînă în prezent cîteva zeci de lucrări consacrate activității unor savanți de seamă din toate domeniile științelor ca Todor Pavlov, Mihail Dimitrov, Nic. Stoiانov, S. Miladonov, Gavril Cațarov, St. Anghelov și alții.

În legătură cu organizarea bibliografiei speciale, se pune și problema informării științifice. Pe lângă Comitetul de Stat pentru Știință de pe lângă Consiliul de Miniștri al R. P. Bulgaria a fost creat un Centru special de informare și documentare științifică, care este strîns legat cu o vastă rețea de servicii de informare științifică pe ramuri, iar după aceea și cu o a treia rețea de servicii de informare pe întreprinderi. Ele scot o serie de buletine despre literatură științifică bulgară și străină, precum și o serie de informații bibliografice etc.

A început o muncă sistematică și în domeniul *Bulgaria*. Începînd cu anul 1964, Biblioteca Națională „Kiril și Metodiu“ a început editarea unui buletin anual avînd două părți: *Străinii despre*

Bulgaria și poporul bulgar și Autori bulgari traduși în limbi străine. Urmează ca treptat să fie îmbrățișată și literatura din trecut privind *Bulgaria*. Deocamdată este sub tipar și urmează să apară volumul pentru anii 1954—1963, care îmbrățișează 3 018 apariții străine — cărți și părți din cărți, consacrate problemelor bulgare sau traduceri din limba bulgară. Este în pregătire, și în anul 1966 va fi predat spre redactare, un volum privind anii 1944—1953. Până în prezent a fost integral cuprinsă și prezentată beletristica bulgară tradusă în limbi străine, pentru perioada 1823—1962. Începând din anul 1958, în domeniul *Bulgaria*, noi am început un schimb regulat de informații bibliografice cu țările socialiste frățești. În momentul de față, se discută măsurile pentru cuprinderea integrală și a materialelor din celelalte țări — pe baza unor convenții bilaterale sau prin colaboratori-corespondenți. Tot mai activ participă bibliografia bulgari și la diferitele inițiative bibliografice internaționale, (materiale bulgărești apar în publicațiile bibliografice UNESCO sau ale altor organizații internaționale, ca de exemplu *Index translationum*, *Bibliografia internațională privind științele juridice și sociale* etc.).

Aproape necunoscută în trecut, bibliografia de recomandare a marcat succese mari după anul 1944. Începând cu primele liste bibliografice, apărute în anul 1949 sub egida Institutului bibliografic bulgar, bibliografia de recomandare din Bulgaria s-a dezvoltat până azi într-un mod remarcabil și, în prezent, ajută activ diferitelor categorii de cititori. În momentul de față, bibliografia de recomandare trece treptat de la Biblioteca Națională „Kiril și Metodiu” la bibliotecile regionale, orașenești și chiar sătești, cât mai aproape de cerințele maselor celor mai largi de cititori.

În mod insuficient, continuă să fie reprezentată în Bulgaria bibliografia critică. Eforturile depuse de bibliografii bulgari au contribuit la creșterea însemnată a preocupărilor consacrate bibliografiei în publicațiile periodice bulgare.

Dezvoltarea bibliografiei bulgare este de neconcepționar fără existența unor cadre bine pregătite. În această privință, după 1944 au fost luate o serie de măsuri. La cursurile organizate sistematic pentru bibliotecari, se predau și cunoștințele necesare de bibliografie. Bibliografia își are partea ei însemnată și în programa Institutului de Stat pentru

bibliotecari, creat în anul 1950. O pregătire temeinică pentru cadrele bibliografice superioare se face și la Catedra de biblioteconomie și bibliografie din cadrul Universității de Stat din Sofia. În felul acesta, în prezent, există deja în Bulgaria câteva zeci de bibliografi-profesioniști, care constituie temelia pentru dezvoltarea pe mai departe a bibliografiei în țara noastră.

Succese însemnate a marcat în ultimii 20 de ani teoria bibliografiei. În prezent, numărul lucrărilor în domeniul teoriei, metodologiei și istoriei bibliografiei bulgare este mare. Ele au apărut ca volume separate sau în *Anuarul Institutului bibliografic bulgar*, *Buletinul Bibliotecii Naționale „Kiril și Metodiu”*, *Buletinul Bibliotecii Centrale de pe lângă Academia Bulgară de Științe* precum și în revista *Bibliotecar*.

Marea grijă a puterii populare pentru dezvoltarea bibliografiei în R. P. Bulgaria și-a găsit expresia și în constituirea unor instituții bibliografice active ca Institutul bibliografic bulgar, ca și a unor servicii bibliografice separate din cadrul Bibliotecii Naționale „Kiril și Metodiu”, al Bibliotecii Centrale Universitare-Sofia, al Bibliotecii Centrale a Academiei Bulgare de Științe, pe lângă bibliotecile regionale, în institutele științifice etc. După unificarea Institutului bibliografic bulgar cu Biblioteca Națională „Kiril și Metodiu” (la începutul anului 1964), cel mai însemnat centru bibliografic al țării a devenit Biblioteca Națională; în cadrul ei s-a format un sector bibliografic independent având ca secțiuni bibliografia națională curentă și retrospectivă, depozitul legal, bibliografia social-politică și bibliografia de recomandare, precum și *Bulgaria*.

O problemă deosebită, care urmează a fi discutată și rezolvată, este aceea a coordonării activității bibliografice pe plan național. În prezent, activitatea bibliografică este desfășurată de către o serie de biblioteci și instituții aparținând diferitelor rețele și departamente. În activitatea lor, ele nu au încă o coordonare deplină; această împrejurare constituie o piedică și în ceea ce privește încadrarea într-un plan unic a activității bibliografice, pe linie națională, pentru următorii 10—15 ani.

Grija puterii populare pentru progresul multilateral al științei bulgare ne cheazăuiește că în curând și această problemă își va găsi o rezolvare din punct de vedere organizatoric.

Veselin TRAIKOV

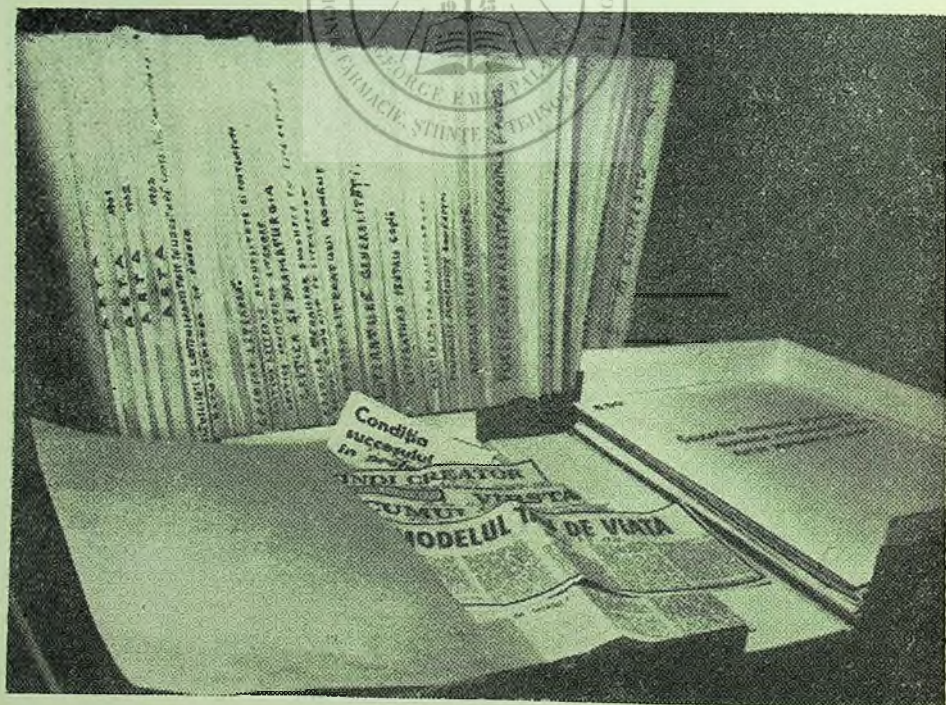

Orice bibliotecă interesată în furnizarea unei cit mai complete informații bibliografice caută să-și constituie, în afara mijloacelor tradiționale de informare (fișiere sistematice, tematice, analitice, pe subiecte ș.a.m.d.), și anumite mijloace proprii de informare, adecvate solicitărilor venite din partea cititorilor care o frecventează. Unui asemenea scop îi servește și colecția de articole decupate din ziare și reviste cu format de ziar, organizată la Serviciul de informare științifică al Bibliotecii centrale universitare Cluj. În cele ce urmează, am dori să împărtășim din experiența acumulată în răstimp de peste 15 ani de preocupări în acest domeniu.

Pornind de la faptul că, dintre sursele de informație ieșite de sub tipar, presa cotidiană și săptăminală reprezintă mijlocul cel mai rapid de semnalară a noului din viața politică, științifică și culturală, am ajuns la concluzia că, prin intermediul unei colecții de decupări, bine organizate și ținute la zi, putem oferi cu promptitudine cititorilor cele mai recente informații într-un domeniu sau altul. În acest fel, cititorul care, de exemplu, dorește să se informeze asupra evenimentelor din Vietnam, pentru a alcătui o informație po-

litică sau în orice alt scop, va primi imediat plicul cuprinzând articolele care privesc problema amintită, având nu numai posibilitatea de a obține ultimele informații, ci și de a urmări evenimentul în dezvoltarea sa, fără a mai fi obligat să răsfoiască colecții întregi de ziare și reviste pe o perioadă mai îndelungată (presupunând că ar avea deja indicații bibliografice precise). La fel de mult timp i-ar trebui cititorului, bunăoară, pentru a urmări, în diverse publicații, părerile vizitatorilor despre România, ecoul în presă al diferitelor prezențe românești peste hotare sau opiniile criticilor despre cărțile unui scriitor, despre filme sau spectacole.

Dar colecția de articole decupate nu este numai un instrument bibliografic, ci, în același timp, un material de informare primară, de studiu și de lucru, organizat tematic, care poate fi imediat

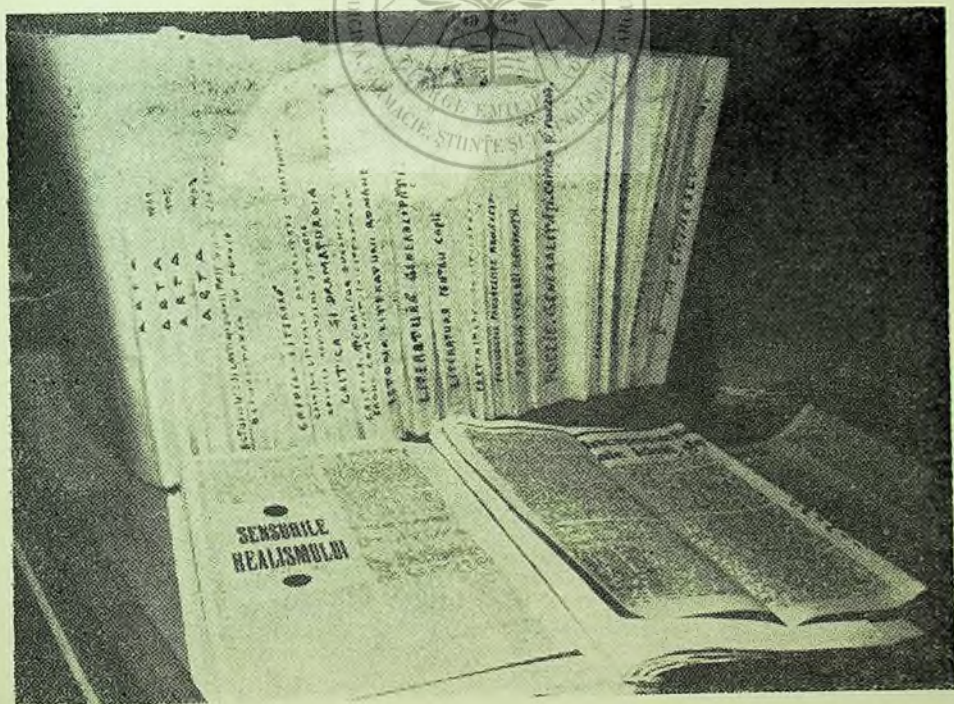
DE ARTICOLE DECUPATE

consultat și care, cuprinzând un bogat material din diferite publicații, reflectă variatele probleme incluse în tematica sa în conexiunile lor de ordin politic, economic, științific și cultural. În numeroase cazuri, cu ajutorul acestui mijloc de informare, putem acoperi total, sau în mare parte, anumite solicitări. Așa sînt datele proaspete privind probleme de economie, politică sau cultură, evenimente literare și culturale, date privind viața și opera unor scriitori români și străini contemporani ș.a.m.d. Nu putem omite nici faptul că colecția de articole decupate joacă un rol important și în privința gospodăririi colecțiilor noastre de publicații, scutind unele din ele de uzură și deteriorări.

În organizarea colecției de articole decupate, am ținut seama, în primul rînd, de solicitările principalei noastre categorii de cititori: studenții. În acest

sens, tematica după care am alcătuit colecția se bazează, în principal, pe planul de învățămînt al Universității clujene. Locul central îl ocupă literatura română și universală contemporană. O pondere mare au, în colecție, problemele învățămîntului în general și ale învățămîntului superior în special; progresele științei (atît ale științelor naturii, cît și ale celor sociale); revoluția culturală în țara noastră și mișcarea culturală mondială; economia și politica Republicii Socialiste România, a celorlalte țări socialiste și a țărilor capitaliste etc. Un capitol foarte amplu cuprinde materiale din toate domeniile care privesc regiunea Cluj. Mai puțin bogat reprezentate sînt, în colecția noastră de decupări, problemele sportului, artelor plastice, teatrului etc.

Colecția de articole decupate este organizată după o tematică dinainte

stabilită, alcătuită de un colectiv de la Serviciul de informare științifică:

— *Clasicii marxism-leninismului. Socialism științific. Filozofia și morală proletară.*

— *Partide comuniste și muncitorești.*

— *Organizații de masă.*

— *Aparat de stat. Politică internă.*

— *Probleme de economie politică și de politică economică.*

— *Cultură. Presă. Știință și tehnică. Premii.*

— *Istorie. Geografie.*

— *Învățământ.*

— *Literatură.*

— *Artă. Muzică. Teatru. Cinematografie. Sport.*

— *Probleme legate de orașul și regiunea Cluj.*

— *Relații internaționale. Politică externă.*

— *Țări.*

— *Biografii.*

La rîndul său, fiecare capitol al tematicii se subîmparte pe teme de amănunt. Pentru exemplificare, reproducem schema tematică a capitolului privind *învățămîntul superior*:

— *Învățămîntul superior în Republica Socialistă România. Generalități.*

— *Examen. Doctorat.*

— *Manuale universitare.*

— *Studiu individual.*

— *Specializarea și cultura generală a studentului.*

— *Cercuri științifice studențești.*

— *Educația comunistă și activitatea obștească a studenților.*

— *Asociații studențești.*

— *Practica în producție a studenților.*

— *Învățămîntul superior tehnic.*

— *Învățămîntul agricol.*

— *Învățămîntul artistic.*

— *Învățămîntul pedagogic.*

— *Învățămîntul superior fără frecvență.*

— *Învățămîntul superior în țările socialiste.*

— *Învățămîntul superior în țările capitaliste.*

Unele din aceste teme se subdivid, la nevoie, în grupe mai mărunte, după specificul problemei cuprinse.

După cum se vede, tematica este întocmită în mod arbitrar, fără a fi însă rigidă; ea poate fi ușor adaptată, lărgită, pentru a cuprinde probleme și teme noi, căci unele probleme care, la un moment dat, au o mare pondere și sînt mult solicitate de cititori, cu timpul își pot pierde din importanță, cedînd locul altora, noi, care au cîștigat

între timp o mare actualitate. În consecință, tematica unei asemenea colecții trebuie să fie foarte elastică și deosebit de receptivă, tocmai pentru a se putea menține permanent în ritmul actualității.

Colecția noastră de articole decupate cuprinde materiale în limba română și maghiară numai din publicațiile apărute la noi în țară și anume: *Scinteia, Scinteia tineretului, România liberă, Făclia, Gazeta învățămîntului, Viața studențească, Viața economică, Lumea, Contemporanul, Gazeta literară, Uceașarul, Tribuna, Előre, Igazság, Utunk.*

Modul de prelucrare a materialelor, îmbinat cu un ritm susținut de lucru, asigură o maximă operativitate, în așa fel încît acestea sînt reunite în colecție și pot fi puse la dispoziție în scurt timp. Întreținerea, supravegherea și completarea colecției de articole decupate cad în sarcina a doi bibliografi de la Serviciul de informare științifică. Imediat după primirea ziarelor și revistelor, se trece la lectură, selectarea și clasificarea articolelor pe baza indicilor de clasificare cuprinși în tematică. Operațiile următoare sînt: înscrierea datelor bibliografice (publicație, număr și data de apariție) lângă clasificare, decuparea articolelor (în acest scop, se utilizează două exemplare din fiecare publicație), apoi sortarea articolelor pe teme și intercalarea lor în plicul corespunzător. Plicurile, purtînd atît indicele de clasificare corespunzător, cît și titlul temei cuprinse, sînt păstrate în cutii de carton (pe capitole sau subcapitole) — care, la rîndul lor, poartă înscris atît indicii tematici, cît și titlurile problemelor cuprinse — și sînt aranjate în rafturi.

Pentru materiale de o deosebită importanță, se întocmesc fișe, clasificate zecimal, care sînt incluse în fișierul sistematic al despuierilor din reviste — alt mijloc de informare a cititorilor. Aceste fișe servesc, într-un fel, și ca trimiteri la capitolele colecției de articole decupate.

La anumite intervale (cam din doi în doi ani), se efectuează o triere a materialelor decupate, fiind reținute numai acelea care își păstrează actualitatea. Acolo unde materialul este deosebit de bogat (în special literatura), articolele sînt broșate în fascicule pe probleme, conținînd materialele aranjate în ordinea cronologică a apariției, iar în cazul cronicilor și al recenziilor literare pe titluri de opere.

Adela IUREA

Descrierea la autorul colectiv a publicațiilor de artă

Tendința de unificare a regulilor de catalogare, exprimată de Conferința internațională de catalogare organizată sub egida F.I.A.B. (Paris, 1961), s-a manifestat în stabilirea unor principii ce trebuie aplicate în alegerea și formarea descrierilor în catalogul alfabetic pe nume de autori și titluri de lucrări anonime.

Deși pe plan național unificarea regulilor este încă nedesăvârșită, s-au făcut totuși progrese în uniformizarea metodelor de prezentare a cărților în cataloagele bibliotecilor și bibliografiilor naționale curente, în scopul identificării publicațiilor după procedeele unice de descriere. Aceste reguli unitare se reflectă, de asemenea, și în problema descrierii publicațiilor la autor, constituind și în prezent obiectul unor analize serioase. Cu prilejul Conferinței de la Paris a fost dezbătută problema descrierii la autorul colectiv, pornindu-se de la noua definiție conferită termenului de autor. Conform acordului general stabilit de Conferință, se înțelege prin autor *persoana ori colectivitatea* ce a creat sau care răspunde de conținutul intelectual, aranjamentul și forma unei lucrări. În consecință, descrierea la autor este raportată ori la *autorul personal*, când lucrarea e elaborată de una, două sau trei persoane, ori la *autorul colectiv*, când lucrarea emană de la o instituție sau organizație cunoscută sub o denumire colectivă.

Problemele principale ale descrierii la autorul colectiv, în conformitate cu regulile amintite, au fost prezentate, chiar în paginile revistei noastre, de Getta Elena Rally*). De aceea, în prezentul articol ne vom ocupa numai de descrierea publicațiilor de artă la autorul colectiv. După cum se știe, *autorul colectiv* e persoana juridică, instituția sau organizația obștească, reunește cunoscută sub un nume colectiv, ce publică lucrări reprezentând expresia gândirii sau activității sale colective ori lucrări de conținutul cărora răspunde.

Recunoscându-se colectivității calitatea de autor, problema descrierii organizațiilor și instituțiilor se încadrează în principiile de descriere la autorul individual. Autorul colectiv începe să apară tot mai frecvent în descrierea catalogică, ajutând bibliotecilor să adune într-un singur loc toate lucrările emise de aceeași instituție sau organizație editoare. Aplicarea în mod consecvent a autorului colectiv, în descrierea diferitelor genuri de publicații, ar ajuta în mare măsură la uniformizarea acestui mod de descriere.

În bibliotecile enciclopedice, ca și în cele specializate, metoda descrierii publicațiilor la autorul colectiv este de o importanță majoră. Ea stabilește o anumită ordine în catalog, deprinzând pe cititori cu un singur mod de descriere a publicațiilor editate de același for colectiv, dându-le posibilitatea totodată să cunoască publicațiile din bibliotecă ale unei anumite colectivități.

Descrierea la autorul colectiv îngăduie gruparea sub aceeași vedetă a tuturor publicațiilor provenite de la o organizație colectivă, identificarea sigură a publicațiilor și găsirea rapidă a lor în catalogul alfabetic. În descriere, se folosește o vedetă uniformă pentru desemnarea colectivității, iar de la forma neadoptată se face o trimitere la forma adoptată. Vedeta uniformă este, de obicei, denumirea sub care colectivitatea se identifică cel mai frecvent în publicațiile sale, renunțându-se la vedeta geografică, utilizată numai la descrierea publicațiilor guvernamentale.

*) Rally, Getta Elena. *Stabilirea vedetelor în catalogul alfabetic pe nume de autori și titluri de anonime*. Revista bibliotecilor, 19, nr. 2, feb 1966, p. 104—108.
Rally, Getta Elena. *Catalogarea publicațiilor congreselor, conferințelor, consfătuțurilor și ale altor adunări cu caracter temporar*. Revista bibliotecilor, 19, nr. 4, apr 1966, p. 241—245.

Intrucît organizațiile colective ce publică materiale vaste sînt, mai ales, cele cu caracter politic, social și legislativ, s-a dat o atenție mai mare normelor de descriere a acestor categorii de publicații, a stabilirii vedetei colective și a organizării lor în fișierul alfabetic cu ajutorul fișelor informative și divizionare.

În Biblioteca Institutului de Arte Plastice se descriu la autorul colectiv toate categoriile de publicații, dîndu-se o atenție deosebită descrierii la autorul colectiv a publicațiilor de artă. Tipurile de publicații de artă pe care le descriem la autorul colectiv sînt: a) *publicațiile de îndrumare* (ghidurile, cataloagele de expoziții, rapoaze, albumele de expoziții etc.); b) *publicațiile informative* (dările de seamă, rapoartele, lucrările sesiunilor, congreselor și conferințelor de artă, precum și ale instituțiilor artistice — academii, școli, institute de artă).

S-a constatat că, utilizarea autorului colectiv la publicațiile de artă e necesară deoarece avem frecvente denumiri ce reprezintă colectivități artistice și ale căror lucrări merită a fi strînse la un loc sub aceeași vedetă. Cititorii caută adesea albumele, cataloagele, ghidurile muzeelor sau organizațiilor colective, cu caracter temporar ori permanent, la denumirea muzeelor ori a acestor organizații.

Și în descrierea publicațiilor de artă la autorul colectiv se ține seama de stabilirea unei vedete uniforme, a unei denumiri unice sub care colectivitatea se identifică mai ușor. Se folosesc, de asemenea, fișele de trimitere (de la forma neadoptată a numelui, la cea adoptată în descriere. Forma descrierii publicațiilor acestor colectivități artistice este aceeași cu forma descrierii publicațiilor la autor personal. Pentru publicațiile colective (ce apar sub titluri generice ca: dare de seamă, hotărîre, raport etc.) se folosesc fișele informative care conțin trimeri de la titlul generic la organizația colectivă editoare. Ex.:

Dări de seamă

ale instituțiilor și organizațiilor. Vezi în catalog la denumirile instituțiilor și organizațiilor respective. De ex.: Academia R.S.R. Dare de seamă... Academia de arte. Dare de seamă... etc.

În catalogul alfabetic se introduc și fișe divizionare pe care se menționează organizația ori instituția colectivă cu caracter artistic la care s-a făcut trimiterea, denumire sub care se grupează toate materialele ce provin de la colectivitatea respectivă.

Prin varietatea formelor pe care le îmbracă autorul colectiv, cu referire la publicațiile de artă, putem distinge 4 categorii de publicații descrise la autorul colectiv: 1) Publicațiile muzeelor; 2) Publicațiile expozițiilor; 3) Publicațiile congreselor, conferințelor și ale altor reuniuni cu caracter temporar; 4) Publicațiile instituțiilor și organizațiilor științifice și cultural-artistice (academii de artă, școli de artă etc.).

1) Publicațiile muzeelor

În această categorie înglobăm albumele, cataloagele și ghidurile care, reproducînd opere de artă ce se află în muzee, galerii etc., le descriem la denumirea *muzeului* — ca autor colectiv a acestor publicații de conținutul cărora răspunde — dacă această denumire este cuprinsă în titlul lucrării sau se subînțelege în titlu. Totodată, facem și o descriere complementară la titlu:

3150

Metropolitan Museum of Art. New York
Great paintings from the Metropolitan Museum
of art. [Album]. A selection from the European
collections, Presented by the curatorial staff.
New York, Harry N. Abrams, 1959.
40 p. cu ilustr. + 59 f. pl. color

Descrierea unui album
la autorul colectiv (de-
scriere principală).

330×280

069 (73 N.Y.) Metropolitan Museum of Art:
75(4)“14/19” (084.1).

3150

Great

Metropolitan Museum of Art. New York

Great paintings from the Metropolitan Museum of art. [Album]. A selection from the European collection. Presented by the curatorial staff.

New York, 1959.

Descrierea complimen-
tară a aceluiași *album*
la titlu.

330×280

760

Musée du Luxembourg. Paris

Catalogue illustré [du] Musée National du Luxembourg. D'après les dessins originaux des artistes et divers documents. Paris, Librairie des Imprimeries réunies, 1888

LVII + 256 p. cu ilustr.

Descrierea unui *cata-*
log al autorul colectiv.
(Musée du Luxembourg).

220×140

069(44P) Musée du Luxembourg: 7(44)"18" (083.8)(084).

887

Ermitaj. Leningrad

Kratkii putevoditel po muzeiu. (Gostavitel P. F. Gubcevski. Izdanie vtoroe, ispravlennoe i dopolnennoe). Moskva, Iskusstvo, 1953.

120 p. cu pl. și plan. + 8 f. pl. (Gosudarstvennii Ermitaj. Putevoditeli po vîstakam. Pod obșcei redakției prof. M. J. Artamonova).

069(47 L) Ermitaj: 7(100)(026)(084)

Descrierea unui *ghid*
la autorul colectiv (Er-
mitaj), a cărui denumire
se subînțelege în titlu.
În expresia... po mu-
zeiu (de-a lungul mu-
zeului) se subînțelege
Ermitaja.

210×170

Dacă pe pagina de titlu sau copertă e trecută numai denumirea muzeului, descriem muzeul ca *autor colectiv*, iar în titlu, notăm în paranteze drepte cuvântul *album* sau *album reproducții*. Denumirea muzeului sau a galeriei o repetăm în antetitul.

3350

Ermitaj. Leningrad

Gosudarstvennii Ermitaj. The Hermitage Museum. — Musée de l'Ermitage. [Album reproducții. Avtorii: Nikolai Nikolaevici Nikulin, i Iuri Alexandrevici Rusakov]. Leningrad, Izdatelstvo Gosudarstvennogo Ermitaja, 1961.

48 p. + 44 f. pl. (Gosudarstvennii Ermitaj).

Autorii, indicați în nota tipografică.

Text în limbile franceză și engleză.

069(47 L) Ermitaj: 7(100)(026)(084)

Descrierea la autorul
colectiv a unui *album*
în limba rusă ce are pe
pagina de titlu *numai*
denumirea muzeului (ca
titlu).

170×110

Lucrările privitoare la arta din muzee sau la muzee în general, semnate de unul sau mai mulți autori, le descriem la numele autorilor personali, făcându-se totodată și o descriere complimentară cu vedeta muzeului în limba originală a acestuia sau cu vedeta muzeului în limba română (cînd muzeul aparține unei țări cu o limbă puțin cunoscută).

2997

Coquirot, Gustave
Rodin à l'hôtel de Biron et à Meudon, par
Gustave Coquirot. Paris, Librairie Ollendorf, 1917.
2 f. + 225 p. + 1 f. portr. + 50 f. pl.

280×230

069(44 P). Musée Rodin (091) : 73(44) „18/19“, Rodin,
Auguste (084).

Descrierea principală
a unei lucrări referi-
toare la muzeu și sem-
nată de un autor.

2997

Musée Rodin, Paris
Coquirot, Gustave
Rodin à l'hôtel de Biron et à Meudon par
Gustave Coquirot.
Paris, 1917.

280×230

*Descrierea complimen-
tară la muzeu.*

În fișierul alfabetic se fac și fișe de trimitere de la denumirea muzeului în limba română sau în limba cărții, la denumirea originală a muzeului, cu excepția cazurilor cînd, denumirea muzeelor fiind într-o limbă puțin accesibilă, vedeta se păstrează în limba română.

Exemple :

1)

Muzeul de artă Pușkin. Moscova
vezi
Gosudarstvennii Muzei izobrazitelnih
iskusstvoim. A. S. Puškina. Moscova.

2)

Muzeul de arte frumoase. Budapesta
vezi
Szépművészeti Múzeum. Budapesta.

Fișa de trimitere se face pentru a orienta pe cititori la denumirea originală a muzeelor, ori de cîte ori ei ar căuta muzeele la denumirea lor în limba română.

2) Publicațiile expozițiilor

Expozițiile nepermanente se descriu de obicei ca și muzeele, fiind considerate organizații temporare pe baza activității cărora sînt elaborate lucrări (cataloge, ghiduri etc.) sau publicații de îndrumare. Descrierea principală a lucrărilor referitoare la expoziții se face la autorul colectiv, adică la cuvîntul *expoziție* (în limba lucrării) sau la denumirea expoziției, urmat în vedetă de localitatea unde s-a organizat expoziția și anul respectiv. Întîlnim 3 categorii de publicații ale expozițiilor :

- Lucrări (cataloge, ghiduri etc.) ce încep în vedetă cu cuvîntul „expoziție“;
- Lucrări ce au în vedetă o denumire specială a expoziției;
- Lucrări a căror vedetă începe cu numele artistului căruia i-a fost consacrată expoziția.

3637

Expoziția anuală de grafică. București. 1962.

[Catalogul expoziției anuale de grafică 1962. Muzeul de Artă al R.P.R. 1962 decembrie—ianuarie 1963. Cuvânt înainte de Domet Cornelia]. București, 1962.

/86/p. cu ilustr. + 37 f. (Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă. Uniunea artiștilor plastici din R.P.R.).

061.4(498 București) Expoziția anuală de grafică „1962” : 76(498) „1962” (085.8)(084)

Descrierea unui catalog al unei expoziții ce poartă în vedetă cuvântul „expoziție”

3851

Art. suisse au XX-e siècle. Exposition nationale. Lausanne, 1964.

[Catalogue et album]. [Lausanne, 1964].

136 p. cu ilustr. în parte color

Text în lb. franceză, germană și italiană.

200×190

061.4(494 Lausanne) „1964” : 7(494) „19” (083.8)(084)

Descrierea unui album al unei expoziții cu denumire specială.

3899

Léger, Fernand. Ausstellung. Basel, 1964

[Album und Katalog]. Basel, 1964.

/70/p. cu ilustr. și ilustr. color, aplic.

Conține o scrisoare a artistului reprodusă în facsimil și transcrisă la tipar în limbile franceză și germană.

Text aparținând artistului, în franceză și germană.

280×230

061.4(494. Basel) „1964” : 75(44) „18/19” Léger, Fernand (083.8)(084)

Descrierea unui album și catalog al cărui autor colectiv începe cu numele artistului căruia îi e consacrată expoziția.

La publicațiile în limbi străine, pe lângă descrierea principală la autorul colectiv, facem și o fișe complementară cu vedetă de formă — „expoziție” — pentru cumularea tuturor fișelor de cataloage, albume sau scrieri referitoare la expoziții. Fișele se așază în ordinea alfabetică a limbii lucrărilor, limba română având prioritate.

3157

Vitraux modernes. Exposition internationale. Paris. 1937.

[Album. Avant-propos par Paul Léon. Introduction par Rob. Mallet-Stevens].

Paris, Charles Moreau, [1937].

/8/p. + 48 f. pl. în mapă.

330×260

061.41(44 Paris) „1937” : 748(100) „19” (084)

Descrierea principală a unui album de expoziție în limba franceză.

3157

Expoziție
Vitreaux modernes. Exposition internationale. Paris,
1937.

[Album. Avant-propos par Paul Léon. Introduc-
tion par Rob. Mallet-Stevens]. Paris, [1937].

330×260

*Descrierea complimen-
tară la vedeta de formă
„expoziție” a aceluiași
album.*

3) Publicațiile congreselor, conferințelor sau ale altor reuniuni de artă cu caracter temporar

Materialele acestor colectivități se descriu la denumirea oficială a congre-
sului, consfătuirii etc., specificând numărul de ordine al adunării, urmat de locul
și anul când s-a ținut congresul etc.

Dacă adunarea, congresul sau consfătuirea tratează un anumit subiect, ce
constituie însăși titlul sub care apar lucrările consfătuirii, descrierea o facem la
titlul consfătuirii după schema de descriere a lucrărilor anonime.

(Vezi exemplul următor)

2958

Léonard de Vinci et l'expérience scientifique au
XVIe siècle. Colloque international. Paris. 1953.

[Actes du Colloque international qui s'est tenu
à Paris, 4—7 juillet, 1952/. Paris, Centre National
de la Recherche Scientifique, Presses universitaires
de France, 1953.

VIII + 276 p. cu ilustr. și facs. (Colloques inter-
nationaux du Centre National de la Recherche
Scientifique. Sciences humaines).

061.3(4 P) „1952“ : 5/6 „15“ Da Vinci Leonardo

240×190

*Descrierea unei con-
sfătuirii de artă (coloc-
viu) la titlul sub care
apar lucrările consfă-
tuirii.*

4) Publicațiile instituțiilor și organizațiilor științifice cu caracter de artă (Academii, școli de artă etc.).

Materialele acestor instituții se descriu la denumirea lor oficială, pe lângă
care indicăm sediul colectivității.

Materialele pot fi dări de seamă, rapoarte etc., legate de activitatea acestor
organizații. Exemple :

2982

Akademiia hudojestv SSSR, Moscova
Trinadțataia sesiia. 28—31 marta 1959. (Trudî).

Moskva, Izdatelstvo Akademii hudojestv SSSR, 1959.

88 p. (Sesii Akademii hudojestv SSSR).

260×220

7:061.12(47 M). Akademiia hudojestv SSSR „1959“ (082)

*Descrierea unor lu-
crări, ale Academiei de
artă din U.R.S.S., la au-
torul colectiv.*

3916

Hochschule für bildende Künste. Dresden

[Aus der Lehrtätigkeit der Professoren und Dozenten. Album. Herausgegeben vom Senat der Hochschule für bildende Künste Dresden]. Dresden, 1964.

162 p. cu ilustr. și portr.

220×220

373,7(430 Dresda) Hochschule für bildende Künste (084)

Descrierea la o școală înaltă de arte plastice (autorul colectiv).

În afară de cazurile generale, exemplificate în cele patru categorii de publicații de artă, întâlnim și unele situații speciale ce merită subliniate:

a) Când colectivitatea artistică îndeplinește o funcție subordonată în raport cu funcția de autor, facem descrierea principală la autor, iar la denumirea colectivității facem o descriere complementară.

3684

Varșavskaia, Maria Iakovlevna

Van Dyck kartini v Ermitaje. — Van Dyck paintings in the Hermitage. Leningrad. Izdatelstvo Gosudarstvennogo Ermitaja, 1963.

152 p. cu ilustr. + 4 f. pl. color

Conține în apendice și reproduceri ale lucrărilor lui Van Dyck din Muzeul Pușkin.

Text și în limba engleză.

290×230

069(47 L) Ermitaj : 75(493) „16“ Van Dyck (083,8) (084)

Descrierea principală la autor.

3684

Ermitaj. Leningrad

Varșavskaia, Maria Iakovlevna

Van Dyck kartini v Ermitaje. Leningrad, 1963.

290×230

Descrierea complementară la muzeu, ce îndeplinește funcția de editor științific.

b) Lucrările unei colectivități artistice, subordonate altei colectivități artistice, le descriem la denumirea colectivității subordonate, exceptând cazul când denumirea însăși implică o funcție subordonată. Exemplu:

3562

Muzeul regional Braşov. Secţia de artă..

Ghidul Secţiei de artă. [Întocmit şi redactat de Ovidiu Drăgănuş]. [Braşov, 195—].

84 p. cu ilustr. (Sfatul popular al regiunii Braşov. Muzeul regional).

170×120

069(498.4B) Muzeul regional : 7(498) „18/19”(083.8)
(084)

Descrierea colectivităţii subordonate, (secţia de artă) după denumirea colectivităţii de care depinde (Muzeul).

c) Publicaţiile de artă care au ca autori două sau mai multe colectivităţi le tratăm după regulile de descriere a publicaţiilor cu autori personali. La prima colectivitate, se face descrierea principală, la celelalte, descrierea complementară.

793

Exposition historique de l'art belge. 1830—1880.
Bruxelles. 1880.

Catalogue illustré de l'Exposition historique de l'art belge et du Musée moderne de Bruxelles, d'après les dessins originaux des artistes. Publié sous la direction de F. G. Dumas. Bruxelles, Rozet, Paris, L. Baschet, 1880.

XVI+32+255+87 p. cu ilustr.

220×150

061.4(493 Bruxelles) „1880” : 7(493) „1850/1880”
(083.8)(084)

Descrierea principală la expoziţie.

793

Musée moderne. Bruxelles

Exposition historique de l'art belge. 1830—1881.
Bruxelles. 1880

Catalogues illustré de l'Exposition historique de l'art belge et du Musée moderne de Bruxelles, d'après les dessins originaux des artistes. Publié sous la direction de F. G. Dumas. Bruxelles, Paris, 1880.

220×150

Descrierea complementară la Muzeu.

d) Atunci când colectivitatea artistică a purtat denumiri diverse, denumiri ce nu sînt variaţii de formă, ci denumiri legate de caracterul organizaţiei la un moment dat, stabilim vedeta după denumirea colectivităţii în momentul apariţiei publicaţiei. Ex. : pentru Galeria din Dresda avem două vedete, două denumiri, fiecare desemnînd structura şi funcţiile Galeriei la un anumit moment istoric (De la denumirea nouă la cea veche se poate face o fişă de trimitere : vezi şi) : Dresdener Galerie şi Königlich Gemäldegalerie.

3599

Königliche Gemäldegalerie. Dresden

Katalog der königliche Gemäldegalerie zu Dresden. Herausgegeben von der Generaldirektion der königlichen Sammlungen für Kunst und Wissenschaft. Kleine Ausgabe. Achte Auflage. Dresden. Buchdruckerei der Wilhelm und Bertha von Baensch Stiftung, Berlin, Julius-Bard, 1912.

XXIII + 344 p. + 27 f. pl. + 1 anexă 12 p.
069(430D)Königliche Gemäldegalerie : 75(100) „13/18“
(083.8)(084)

190×40

Descrierea Galeriei din
Dresda la denumirea
veche : *Königliche Ge-
mäldegalerie.*

55A

Dresdener Galerie

Die Dresdener Gemäldegalerie. Italienische, spanische und französischen Meister. [Album. Einführungstext, Auswahl und Anordnung der Bildtafeln besorgte Dr. Henner Menz]. Leipzig, Edition Leipzig, 1961.

20 p. + 40 f. pl. color în mapă
069(430D) Dresdener Galerie : 75(44/460) „14/18“
(084.1)

420×320

Descrierea Galeriei din
Dresda la noua denu-
mire : *Dresdener Galerie*

În prezentarea de față au fost amintite numai unele cazuri caracteristice în legătură cu adoptarea autorului colectiv la publicațiile de artă. Colegii din bibliotecile de specialitate vor fi întâlnit numeroase alte publicații a căror descriere la autorul colectiv pun probleme noi, cer rezolvări deosebite. Discutarea lor în paginile revistei noastre ar fi deosebit de utile, oferind un material prețios specialiștilor care pregătesc Codul național de catalogare, lucrare de mari proporții, a cărei apariție este atât de așteptată.

Anca OPRÎȘ

Intemeierea „bibliotecilor populare“ din Banat, între 1900 și 1919

În perioada care a precedat unirea din 1918, constituirea bibliotecilor publice, ca focare de răspîndire a culturii naționale, s-a integrat în procesul amplu de afirmare națională a românilor bănățeni. Întreaga mișcare culturală progresistă din Banat se găsea, de altfel, în slujba idealurilor naționale, culturalizarea maselor impunându-se ca o sarcină obiectivă a luptei naționale.

Atestările cu privire la țelurile și semnificația emancipării culturale sînt elocvente. În 1902, ziarul *Drapelul* din Lugoj scria că: „de la gradul de cultură ce-l posedăm atîrnă conservarea individualității noastre naționale“ și că „în prima linie, cultura are chemarea să ne întărească conștiința națională“¹. Un alt ziar bănățean promova, în 1909, ideea că „răspîndirea prin cercuri cit mai largi a culturii naționale este problema de căpetenie“ a zilei.

Înființarea bibliotecilor publice corespundea acestei necesități și era înțeleasă ca atare.

Cum s-a rezolvat, practic, problema obținerii de fonduri necesare înființării și extinderii acestor biblioteci?

În satele și orașele bănățene, se constituiau numeroase coruri și fanfare, „reuniuni de lectură“, asociații culturale etc., al căror scop era „de a susține și nutri duhul civilizației și al iubirii de neam“ și de a ține „cel puțin o parte a tinerimei noastre, în curent cu cartea românească“². Aceste coruri și asociații organizau numeroase „producțiuni populare“, spectacole, șezători etc., care se bucurau de o mare popularitate. Foarte adesea, veniturile realizate cu prilejul unor astfel de manifestări culturale erau întrebuițate în folosul

bibliotecilor. Presa vremii oferă suficiente exemple în acest sens. Astfel, la 15/28 aprilie 1902, meseriașii din Pecica Română prezintă un spectacol al cărui venit „e destinat pentru biblioteca“ din comună³. În anul următor, la 8 iunie, corul din Nereu „pentru a-și crea o bibliotecă, aranjează un concert împreună cu joc“⁴, iar la 30 august tinerii din Ticvaniul-Mare, de lângă Oravița, procedează în același fel, „în lupta pentru înaintarea în cultură a neamului românesc“. Ziarul din Lugoj notează că: „Reuniunea de lectură din Ticvaniul-Mare a dat cu un pas înainte, căci venitul curat [integral] — care e destul de considerabil — e destinat pentru biblioteca acestei reuniuni“⁵. Cu banii adunați pe această cale au fost cumpărate oțeva „cărți folositoare“, între care *Balade și idile* și *Fire de tort* de George Coșbuc și cele 12 volume din *Istoria românilor* de A. D. Xenopol⁶.

În 1906, la 22 februarie, „Reuniunea de lectură“ din Secaș dă o reprezentație teatrală „în favorul reuniunii, pentru înființarea unei biblioteci“⁷, iar în 1907, la 20 iulie, „studenții români almăjeni“ prezintă, în comuna Pătaș, un „concert și teatru“, venitul fiind, de asemenea, „destinat pentru înființarea de biblioteci populare în Bozovici și jur“⁸.

3) *Tribuna poporului* (Arad), 6, nr. 69 din 1902.

4) *Drapelul*, 3, nr. 59 din 1903.

5) *Idem*, nr. 99.

6) *Ibidem*, 4, nr. 18 din 1904.

7) *Ibidem*, 6, nr. 15 din 1906.

8) *Ibidem*, 7, nr. 78 din 1907.

¹) *Drapelul* (Lugoj), 2, nr. 100 din 1902.
²) *Foia dețezară* (Caransebeș), 26, nr. 25 din 1911.

Tot „pentru înființarea bibliotecilor populare din Bozovici și jur“, s-a organizat și spectacolul de la Bozovici, din 6/19 august 1908⁹⁾.

Din anul 1908, se cunosc mai multe încercări de înființare sau de extindere a unor biblioteci populare. În 7/12 ianuarie, Astra din Comloșul-Mare „aranjează, pentru îmbogățirea bibliotecii sale, teatru și concert“¹⁰⁾.

În aceeași zi, tinerii din Sinmiclăul-Mare prezintă și ei un „concert“, al cărui venit „este destinat pentru înființarea unei biblioteci populare“¹¹⁾.

În anul următor, la 6 ianuarie, Societatea de diletanți din Cerneteaz prezintă un „concert“, al cărui scop „a fost ca din venitul curat să se pună baza unei biblioteci populare“¹²⁾. Pentru înțelegerea climatului social al epocii, este semnificativă următoarea precizare a ziarului Tribuna: „Clasa bogătanilor din comună a ținut sub demnitatea lor ca să sprijinească astfel de concert, căci nici unul nu a luat parte“.

În 1909, la 30 martie, Astra din Comloșul-Mare inițiază o nouă reprezentație teatrală, „in beneficiul bibliotecii sale“¹³⁾.

În fine, în 1910, la 2 mai, tinerii din Pecica organizează o „serată declamatorică-teatrală“, al cărui venit „este destinat „Bibliotecii populare“ din Pecica“¹⁴⁾.

Cât privește titlurile cărților achiziționate pentru bibliotecile populare, informațiile, în general, lipsesc. Nu este însă greu să deducem ce autori satisfăceau gustul și nevoile cititorilor aceluși timp. Într-o carte de compunere pentru școlile populare, cursul II, de Iuliu

Birou¹⁵⁾, „poezii români mai însămnați“ erau considerați: Eminescu, Alecsandri, Vlahuță, Iosif, Ienăchiță Văcărescu, Anton Pann, Heliade-Rădulescu, Grigore Alexandrescu, Andrei Mureșanu, Dim. Bolintineanu, Veronica Micle ș.a., iar în 1925 folcloristul bănățean George Cătană își amintea că în vremea când „sub stăpînirile streine de neamul nostru era greu să-ți dobîndești o carte bună“, totuși bănățenii își procurau „cele mai însemnate lucrări ale scriitorilor noștri vechi și noi, precum operele lui Alecsandri, Bălcescu, Bolintineanu, Creangă, Eminescu, Filimon, Ispirescu, Negruzzi, Odobescu, Anton Pann, Caragiale, Ioan și Zaharia Birsan, Adam, Bassarabescu, Beldiceanu, Craiovan, Girleanu, Nicu Gane, Iorga, Slavici, Rotică, Pop Reteganul și îndeosebi operele lui Coșbuc, Goga, Iosif, Vlahuță, Agîrbiceanu, Sadoveanu, Emil Girleanu și Sandu Aldea, cari au scris și scriu în o limbă frumoasă și dulce“¹⁶⁾.

Este elocvent și faptul că, în 1900, un ziar arădean, ocupîndu-se de unele volume ale scriitorilor Alecsandri, Slavici și Vlahuță, apărute la Caransebes, le aprecia ca fiind „niște lucrări minunate, plăcute și folositoare pentru orișicare om cu carte“, adăugînd că „ar fi păcat să lipsească [...] din bibliotecile noastre“¹⁷⁾.

Astăzi, cînd existența unor biblioteci bogate în mai fiecare comună sau întreprindere ni se pare ceva cu totul firesc, se cuvine să nu uităm efortul înaintașilor noștri, care, uneori, cu prețul a mari sacrificii, luptau pentru înființarea de biblioteci publice, pentru răspîndirea culturii în mase.

Prof. Petre OALLDE

Liceul din Grădinar, Regiunea Banat

⁹⁾ Ibidem, 8, nr. 86 din 1908.

¹⁰⁾ Ibidem, 8, nr. 2 din 1908.

¹¹⁾ Ibidem, nr. 3 din 1908.

¹²⁾ Tribuna, 13, nr. 14 din 1909.

¹³⁾ Drapelul, 9, nr. 35 din 1909.

¹⁴⁾ Tribuna, 14, nr. 77 din 1910.

¹⁵⁾ Lugoj, 1902, p. 25.

¹⁶⁾ Școala bănățeană (Caransebes), 4, nr. 19—20 din 1925.

¹⁷⁾ Tribuna poporului, 4, nr. 89 din 1909

Dezvoltarea științei în România

— EXPOZIȚIE —

Împlinind o sută de ani de existență, Academia Republicii Socialiste România a sărbătorit într-un cadru festiv acest eveniment de seamă la care a participat conducerea de partid și de stat, în frunte cu tovarășul Nicolae Ceaușescu, precum și un mare număr de reprezentanți ai academiilor de peste hotare.

Pe lângă lucrările propriu-zise ale Centenarului, Academia a organizat o expoziție intitulată: *Dezvoltarea științei în România*, inaugurată în după-amiaza zilei de 26 septembrie a.c.

Expoziția dezvăluie printr-o tematică deosebit de bogată — materializată în panouri, piese expuse în vitrine și machete — evoluția științei și culturii românești de la formarea poporului român, prin contopirea elementelor daco-romane, și pînă astăzi.

Cele patru vaste săli în care se desfășoară expoziția corespund, în mare, unor capitole largi privind: Istoria științei și culturii românești de la formarea poporului român, pînă la Societatea Academică Română; Academia Română (1866—1948); Cercetarea științifică departamentală; Institutul Academiei.

Pe panourile primei săli, atrag atenția titlurile ce se referă la unele perioade ale trecutului poporului nostru. Mai întîi *civilizația dacă*. Un portret al lui Decebal și o inscripție ce atestă vitejia dacilor amintesc vizitatorilor de trecutul glorios al strămoșilor noștri. O impresionantă hartă a Daciei înfățișează așezările de dincolo și de dincoace de munți, care corespund tot altor centre de cultură materială. În vitrine, sînt expuse numeroase vestigii arheologice găsite la Grădiștea Muncelului, dar și la Zimnicea (unelte agricole și gospodărești) printre ele figurînd și podoabe dacice găsite la Cetățeni-Muscel.

În continuare, vizitatorul se oprește la panourile ce expun fotografiile în legătură cu formarea poporului român și a limbii române. Un text semnificativ arată că: „*Limba română este*

creația poporului român, făurită de strămoși din idiomul daco-getic și din latina populară a ccloniștilor romani”.

Sînt rediate aici aspecte din viața socială și politică a populației daco-romane. Monograma creștină de la Biertan aminteste de pătrunderea creștinismului la noi încă din secolele IV și V. Numeroase monezi romane și timpurii bizantine, expuse în vitrine, numeroase podoabe ce se întind ca vechime între secolele III și XII, găsite pe teritoriul țării noastre, vin să ateste continuitatea populației daco-romane de pe teritoriul vechii Daciei Traiane în tot acest lung interval de timp (amintim diploma militară din timpul lui Hadrian, depozitul de unelte de fier de la Brătești din secolele IV și V, uneltele de fier și ceramică de la Dridu și Bucov din secolele X și XI, tezaurul de podoabe de argint de la Voinești-Iași din secolul al XIII-lea). Un text precizează această continuitate, iar unele fotografii, după cronici străvechi (Cronica lui Nestor, Cronica anonimă a regelui Bela al III-lea), întăresc o dată mai mult, acest adevăr despre care nici un istoric obiectiv nu s-a putut vreodată îndoii.

Cea de-a treia temă, *Cultura în Țările Române în secolele XIV—XVI*, prezintă mărețe monumente istorice și de cultură. Printre ele, se fac remarcate în mod deosebit cetățile lui Ștefan cel Mare și cetățile din Țara Românească. Frumoasele mănăstiri, moldovenești mai ales, sînt reprezentate atît pe panouri cît și pe un ecran de diapozitive ce relevă atît frumusețea picturilor cît și eleganța arhitectonică. Unele travee sînt rezervate scrisului, tiparului, tehnicii, începuturilor școlii românești.

De o valoare deosebită sînt manuscrisele și cărțile expuse în vitrine, care ilustrează această epocă de dezvoltare a culturii românești. Pe lângă exponatele Bibliotecii Academiei, se adaugă cîteva piese extrem de pre-

țioase ale Muzeului de artă, ale Bibliotecii Batthyaneum de la Alba Iulia, Biblioteca centrală universitară din Iași, Biblioteca regională Craiova etc. Remarcăm *Tetravanghelul* scris de Nicodim la Tismana în 1405, cel ferecat în argint aurit scris de Gavriil Uricarul la 1435 pentru Mănăstirea Neamțului, un valoros *Tetravanghel* grec, din secolul al X-lea, un *Canon de umilintă* grec miniat din secolul al XI-lea, un *Lectionar evanghelic* grec din aceași vreme etc., scrise pe pergament și impodobite cu frontispicii și inițiale în aur. O vitrină este ocupată de un monumental *Gradual latin* din secolul al XV-lea, cu miniaturi și majuscule în aur, din epoca de începuturi ale Renașterii.

Printre cărțile tipărite, alături de incunabilele apusene, amintim primele trei cărți tipărite de Coresi între anii 1508—1512. Cea de-a treia, *Tetravanghelul*, este tipărită pe pergament, cu remarcabile frontispicii și majuscule colorate. Nu lipsesc nici cele mai vechi monumente de limbă românească: *Psaltira scheiană*, *Scrisoarea lui Neacșu de la Cimpulung* (1521), precum și documente românești de la Petru Șchiopul și Mihai Viteazul. O vitrină cuprinde manuscrise științifice din secolele XV și XVI, în limba latină, dovadă a preocupărilor de acest fel pe teritoriul țării noastre. Învățământul academic al secolelor XVI și XVII este reprezentat prin imagini ale celor care au contribuit la dezvoltarea lui: Despot Vodă, inițiatorul Academiei de la Cotnari, Matei Basarab și Vasile Lupu, rivali în dezvoltarea culturii celor două țări surori. O imagine înfățișează Alba Iulia, unde la 1622 Gabriel Bethlen înființează colegiul academic ce va propaga ideile lui Commenius. În sfârșit, Mănăstirea Sf. Sava, unde Brincoveanu întemeiază Academia domnească.

Tematica școlilor și a învățământului, pină în secolul al XIX-lea, poate fi urmărită apoi pe întregul registru inferior al panourilor acestei prime săli, unde distingem o copie după cursul lui Teofil Coridaleu, folosit de elevii Academiei din București, hrisovul lui Al. Ipsilanti din 1776, pentru reorganizarea școlii domnești, pagini după manuale școlare din secolul al XVIII-lea, catedrala din Blaj și școlile acestui centru cultural al românilor din Ardeal, activitatea lui Gheorghe Lazăr și Gheorghe Asaki, apostoli ai învățământului în limba română, Dinicu

Golescu și școala de la Golești, Petruache Poenaru, D. Țichindeal, primul director al preparandiei din Arad, C. D. Loga, directorul școlilor din Banat și a multor altor figuri de cărturari. Documente și edificii de învățământ, manuale școlare și diplome, întregesc această adevărată frescă a dezvoltării instrucțiunii la noi în țară.

Panourile rezervate umanismului și iluminismului românesc trec în revistă, de la Nicolae Olahul, cărturarul ardelean, continuind cu stolnicul Constantin Cantacuzino, Dimitrie Cantemir, Constantin Brincoveanu și reprezentanții Școlii ardelenne, tot ceea ce a dat această mișcare culturii românești. În vitrine, sînt expuse ediții princeps ale operelor învățatului domn Dimitrie Cantemir, manuscrise ale Stolnicului, cărți și manuscrise ale lui Gh. Șincai, Petru Maior, Clain etc. Nu sînt trecuți cu vederea nici cei doi învățați mitropoliți, Dosoftei al Moldovei și Antim Ivireanul; sînt expuse fotografiile ale operelor literare rămase de la Dosoftei, iar în vitrine cîteva din numeroasele monumente de artă tipografică ale lui Antim, și anume, exemplare de cărți tipărite pentru Siria și Georgia.

Pentru secolul al XIX-lea, cîteva panouri, rezervate anilor revoluționari, prezintă figura lui Tudor Vladimirescu, a lui N. Bălcescu și a altor personalități de seamă. O vitrină specială cu cărți și medalii comemorative, alături de manuscrisul original al monumentalei *Istorie a Românilor supt Mihai Voevod Viteazul*, este închinată lui N. Bălcescu. În sfârșit, *Creierea statului național și Societăți științifice și culturale* înfățișează portretele lui Al. I. Cuza și M. Kogălniceanu, documente grăitoare privind înființarea universităților din Iași și București, precum și numeroase documente originale privind înființarea societăților Filarmonica, Astra, Societatea de medici și naturaliști, Atheneul român etc.

Sala a doua, consacrată Academiei Române, prezintă dintru început fotografiile ale celor două gravuri contemporane ce înfățișează: *Inaugurarea Societății literare române* (1/13 august 1867) și *Primirea sărbătorească a membrilor ardeleni ai Societății literare române*. Sînt arătate sarcinile ce au stat în fața membrilor societății academice, mai ales în domeniul literelor, precum și liste ale membrilor Academiei Române, pe secții, de la începuturi și pină la 1948. Panouri consacrate tutu-

ror științelor reprezintă figuri de sa-
vanți și cărturari care au cinstit nea-
mul românesc : de la Laurian și Cipar-
riu, până la Rebreanu și Sadoveanu, de
la Brînză și Cobălcescu, până la Emil
Racoviță și G. Țițeica. Sînt redatē ima-
gini ale savanților Șt. Hepites, V. Ba-
beș, I. Cantacuzino, G. Marinescu, Gr.
Antipa etc. Alături de cei care în
viață fiind, au fost aleși în cadrul
Academiei, sînt redatē portrete ale
academicienilor post-mortem : Emi-
nescu, Creangă, Vlaicu și alții. În final,
oțeva travee sînt rezervate activității
academice în anii socializmului. Foto-
grafii numeroase prezintă aspecte ale
unor ședințe festive ale Academiei,
precum și o schemă a vastei rețele a
unităților de cercetare ale Academiei.

În vitrine, sînt expuse interesante
documente și manuscrise, precum și
aparate originale și machete create sau
folosite de savanții noștri. Printre do-
cumente și manuscrise amintim : sta-
tute ale Academiei, diplome, manu-
scrise aparținînd lui Eminescu, Coș-
buc, Iorga, Sadoveanu etc. Într-o vi-
trină, sînt așezate materiale folosite de
Emil Racoviță în călătoria sa la Polul
Sud : caietul de însemnări, fotografia,
costumul de explorator și altele. În
alte vitrine se pot vedea : teodolitul
folosit de Șt. Hepites, microscopul lui
Babeș, machete ale aparatelor Vlaicu
și Vuia, macheta primului avion cu
reacție din lume creat de Coandă etc.

Sala a treia rezervată mai ales
cercetării științifice departamentale,
prezintă pe cele 14 panouri aspecte ale
muncii de creație științifică din toate
ramurile de activitate : matematică, fi-
zică, chimie și industrie chimică, me-
talurgie și metrologie, construcția de
mașini-eleotrotehnice și automatica,
energetica și industria petrolului, ex-
tracție minieră-geologie-geografie, știin-
țe medicale-biologie, hidrotehnica și in-
dustria materialelor de construc-
ție, arhitectură-construcții-sistemizare,
transporturi-telecomunicații, industria
alimentară și industria ușoară, agricul-
tura, silvicultura și industria lemnului.

Un grafic deasupra intrării arată nu-
mărul de lucrători cuprinși în munca
de cercetare : 42 600 în 1965 și perspec-
tiva pentru anul 1970 : 55 000. Sînt ci-
fre grăitoare care, alături de cele ce
reprezintă investițiile destinate ramurii
științifice, arată grija partidului nostru
pentru dezvoltarea cercetării în țara
noastră. Pe peretele opus, o enormă
hartă a României, artistic realizată,

prezintă vizitatorilor rețeaua unităților
de cercetare pe specialități.

Măjlocul sălii este ocupat, în între-
gime, de interesante machete ale unor
instalații industriale și de cercetare,
realizate la noi. Desprindem : Instalația
de cocsare întîrziată, proiectată de In-
stitutul de proiectări instalații petro-
liere din Ploiești, Instalație de foraj
pentru adîncimi de 5 000 m, Corelatron
al Institutului de Fizică Atomică etc.

În ultima sală, nu mai puțin intere-
santă decît celelalte, sînt expuse, ală-
turi de aspecte ale muncii de cere-
tare din institutetele Academiei și pa-
nouri ale unităților de învățămînt su-
perior, puternice centre de dezvoltare
a științei și culturii românești. Sînt în-
fățișate fotografii ale numeroaselor uni-
tăți de învățămînt superior create în
anii puterii populare, fotografii de la
ședințe ce aniversază centenare ale
universităților, întîlniri ale conducă-
torilor de partid și de stat cu cadre
didactice, prilejuite de vizitele făcute
în țară etc. Sînt expuse machete ale
unor instituții în curs de construire,
cum este Politehnica.

Panourile institutelor Academiei le
infățișează mai ales pe cele de științe
sociale : cercetări economice (cu o
hartă a cercetărilor economice între-
prinse în diferitele centre ale țării),
sociologice, filozofie, psihologie, științe
juridice, istorie și arheologie, filologie,
arte, etnografie și folclor, edituri, bi-
bliotecă, organizarea documentării și
informării științifice în România, răs-
pîndirea cunoștințelor științifice și cul-
turale, muzee, precum și un panou ce
infățișează relațiile culturale și știin-
țifice cu străinătatea.

În vitrinele cu gust amenajate, sînt
expuse lucrări ale institutelor, fotogra-
fii din viața științifică a acestora, me-
daliile obținute de diferitele formațiuni
artistice peste hotare, precum și de
edituri ce au participat la expoziții ale
cărții. Două vitrine atrag mai ales
atenția : cea a Institutului de Arheo-
logie, ce expune obiecte de artă și ce-
ramică prețioasă și cea a Institutului
de Etnografie, cu piese specifice de et-
nografie românească.

În încheiere, subliniem valoarea do-
cumentară deosebită a expoziției, Gus-
tul artistic al celor care au realizat-o,
precum și marele rol de educație pa-
triotică pe care l-a avut în rîndul pu-
blicului larg.

G. ȘTREMPEL

Un seminar regional

Abordarea unor probleme practice de actualitate și dezbateră lor în cadrul unor seminarii, pregătite pe baza studierii activității bibliotecilor, a devenit o componentă a stilului de muncă adoptat de Biblioteca regională Banat. După seminarul regional din primul trimestru al acestui an, care s-a ocupat de problemele organizării muncii bibliotecilor comunale cu filiale, la sfârșitul lunii iulie s-a pus în discuție o temă pe cât de actuală, pe atât de importantă: *Propaganda literaturii social-politice în bibliotecile din sistemul așezămintelor culturale.*

Seminarul a fost precedat de o deplasare a tuturor participanților (bibliotecari din regiunea Banat) la bibliotecile comunale din raionul Arad. Pe baza unei tematici întocmite de către biblioteca regională, bibliotecarii, grupați în colective restrinse, au studiat condițiile în care își desfășoară activitatea bibliotecile comunale și sătești, baza lor materială, probleme legate de organizarea, dezvoltarea și propaganda colecțiilor, stadiul realizării prevederilor Circulației Comitetului regional pentru cultură și atât cu privire la activitatea bibliotecii comunale și a filialelor. În felul acesta, bibliotecarii și metodiștii de la biblioteca regională, directorii bibliotecilor raionale și metodiștii de la aceste biblioteci, bibliotecarii comunali din raionul Arad, precum și cursanții care au urmat pregătirea de o lună în orașul Arad — toți participanții la seminarul regional — au avut posibilitatea să aducă o contribuție substanțială la buna desfășurare a lucrărilor și, totodată, au furnizat un prețios material documentar pentru Biblioteca raională Arad și Biblioteca regională Banat.

În cadrul seminarului, au fost prezentate referatele: *Experiența bibliotecilor din raionul Arad în organizarea și desfășurarea propagandei cărții social-politice* (referent: Dumitru Dascăl, directorul Bibliotecii raionale Arad); *Preocuparea bibliotecarilor din raionul Lugoj pentru informarea operativă a oamenilor muncii, Organizarea activi-*

tății de masă cu publicațiile social-politice (referent: Artistel Pleniceanu, directorul Bibliotecii raionale Lugoj) și *Unele probleme ale propagandei literaturii social-politice în bibliotecile din regiunea Banat* (referent: Ana Tărăbic, șefa serviciului metodic al Bibliotecii regionale Banat). Pornind de la indicațiile Congresului al IX-lea al P.C.R. referatele au subliniat rolul bibliotecilor, alături de celelalte instituții culturale, în desfășurarea muncii politice de masă, sub conducerea organizațiilor de partid. S-a analizat situația fondului de publicații social-politice din biblioteci, circulația lui, formele și metodele de muncă folosite de bibliotecari în propaganda literaturii din acest domeniu.

Alte referatele prezentate, cât și discuțiile s-au bazat pe o temeinică studiere a realității din biblioteci. Au fost prezentate o serie de metode și forme de activitate eficiente în propaganda literaturii social-politice.

Tot în cadrul seminarului, a fost analizată activitatea desfășurată, în semestrul I al acestui an, de către bibliotecile raionale, comunale și sătești din regiune. În încheierea lucrărilor a avut loc o consfătuire cu un reprezentant al redacției *Revistei bibliotecilor.*

A. G.

INSTRUCTAJ CU BIBLIOTECARII SINDICALI

La București, s-a încheiat, de curând, instructajul cu lucrătorii din bibliotecile sindicatelor. Cei 260 de participanți, reprezentând mai bine de o treime din totalul bibliotecarilor salariați de sindicate, au auzit timp de 12 zile lecții și conferințe referitoare la diverse aspecte ale activității cultural-educative de masă desfășurate de sindicate. Programa de studiu a însumat prelegeri despre politica Partidului Comunist Român în desăvârșirea construcției socialiste a țării, despre sarcinile sindicatelor și rolul bibliotecilor în spri-

jinirea și mobilizarea oamenilor muncii la îndeplinirea obiectivelor trasate de Congresul al IX-lea al partidului și de recentul Congres al sindicatelor din țara noastră, precum și lecții de teorie și practică bibliotecărească. Pentru aprofundarea cunoștințelor, au fost organizate seminarii și aplicații practice în 8 grupe de învățământ.

Participanții la instructaj au avut posibilitatea să asiste la un simpozion organizat de Clubul lucrătorilor din transporturi în colaborare cu Biblioteca orașenească „M. Sadoveanu”, ceea ce a constituit un bun schimb de experiență. Tot în cadrul schimburilor de experiență, au fost organizate dezbateri cu privire la metoda propagandei cărții și a planificării muncii de bibliotecă, precum și la colaborarea bibliotecii sindicatului cu bibliotecile tehnico-documentare din întreprinderi și instituții. Aceste dezbateri au relevat multiplele posibilități existente în vederea valorificării raționale a colecțiilor bibliotecilor și a optimizării propagandei cărții.

Un larg schimb de opinii au oferit și întâlnirile cu redactorii ai *Revistei bibliotecilor* și ai revistei *Clubul*, precum și cu lucrători din sectorul difuzării cărții. În cadrul acestor întâlniri, au fost discutate probleme de metodologie biblioteconomică și domeniile pe care cele două reviste ar trebui să le abordeze, potrivit profilului lor, în vederea sprijinirii și orientării activității bibliotecilor sindicatelor.

Întâlnirile cu scriitori și critici literari au facilitat cunoașterea problemelor actuale ale creației literare din țara noastră și au lărgit sfera de preocupări a bibliotecarilor.

Bilanțul instructajului a reactualizat ideea organizării periodice a unor cursuri centrale de instruire a bibliotecarilor. Totodată, bibliotecarii au propus mărirea duratei acestor cursuri și afectarea unui număr corespunzător de ore problemelor de organizare tehnică a bibliotecilor și activității cu publicul cititor. S-a subliniat că din cele 110 ore rezervate instructajului, prea puține s-au ocupat de domenii strict bibliotecești.

Un corp de lectori, cu înaltă calificare, alcătuit din membri ai corpului didactic al Academiei de științe sociale și politice „Ștefan Gheorghiu” de pe lângă C.C. al P.C.R., activiști ai Uniunii Generale a Sindicatelor și lu-

crători ai Bibliotecii Centrale de Stat au asigurat nivelul și conținutul corespunzător al lecțiilor, seminariilor și activităților practice.

A. CRUIER

CARTEA TEHNICĂ LA BIBLIOTECA REGIONALĂ MARAMUREȘ

Pentru a răspunde deselor solicitări venite din partea muncitorilor, tehnicienilor și inginerilor băimăreni, de mai mulți ani funcționează în cadrul Bibliotecii regionale o secție tehnică, dotată cu un fond de aproape 9 000 de volume din domenii care corespund profilului industrial al Maramureșului. Secția are un număr important de abonamente la diferite periodice tehnice, la cea mai mare parte a publicațiilor și fișelor I.D.T.

Oamenii muncii din diferite întreprinderi din oraș și regiune au găsit în colecțiile secției numeroase cărți și reviste necesare calificării și perfecționării profesionale, susținerii examenelor în învățământul profesional și superior tehnic. În anul trecut, de pildă, au fost împrumutați 945 de cititori care au împrumutat peste 5 000 de volume, iar în primele 8 luni ale acestui an activitatea a crescut simțitor comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut.

La dispoziția cititorilor stau numeroase mijloace de informare. În sala de lectură (secția are un local propriu în plin centru al orașului) avem organizate cataloagele sistematic și alfabetic, al publicațiilor și fișelor I.D.T., precum și fișierul pe profesii, înlocuit pentru meseriile cu o pondere mai mare (minieri, electricieni, lăcătuși etc.). Cititorii noștri pot consulta catalogul colectiv al colecțiilor de cărți tehnice aflate în regiune. Peste puțin timp, vor fi încheiate și lucrările de întocmire a catalogului colectiv al periodicelor tehnice.

Cu ajutorul acestor instrumente mijlocim deseori împrumutul între bibliotecile din regiune. De altfel, prin împrumutul interbibliotecar secția noastră a obținut pentru cititorii ei din oraș și regiune numeroase volume. Putem

releva aici, în mod deosebit, promptitudinea cu care Biblioteca centrală universitară din Cluj și cea a Institutului de mine din Petroșeni au răspuns solicitărilor noastre.

Pe lângă secția tehnică a bibliotecii activează un colectiv format din ingineri și maștri de diferite specialități care dau, la cerere, consultații și informații bibliografice în problemele în care unii cititori doresc să se documenteze. Tot cu ajutorul acestui colectiv sînt întocmite și afișate în întreprinderi, în secții sau sectoare de muncă, liste bibliografice de recomandare pe diferite profesii și specialități. Lunar, în cadrul întreprinderilor din oraș, prin intermediul specialiștilor din colectivul obștesc al secției, se fac recenzii de cărți tehnice sau asupra publicațiilor I.D.T. La Exploatarea minierei Săsar, Șuior, la Uzinele „I Mai” Ferneziu și altele, au fost prezentate conferințe sau expuneri pe diferite teme legate de promovarea consecventă a progresului tehnic.

Virginia GRIGOR

ȘTIRI — ȘTIRI — ȘTIRI

Ce știm despre Univers? Cooperatorii din comuna Bălenii Români (Tîrgoviște) sînt tot mai mult, nevoia de a fi la curent cu tot ce e nou în știință și tehnică, să cunoască adevărul despre lume și viață. Recent biblioteca din comuna noastră cu sprijinul învățătorilor de la școala generală au pregătit o consfătuire pe tema: Ce știm despre Univers? Cititorilor le-au fost date spre studiu diferite lucrări de popularizare, pe această temă. Printre acestea, broșurile: Familia soarelui. Ce este cerul, Fulgerul, tunetul, trăsnetul. De ce bate vîntul etc. Alte lucrări s-au referit la viața unor eroi și martiri ai științei: Galileo Galilei și Giordano Bruno. Consfătuirea — care s-a bucurat de o participare numeroasă — s-a încheiat cu un concurs gen „Cine știe răspunde” pe tema „Natura fără taine”. În primele opt luni ale acestui an, cei 720 de cititori ai bibliotecii noastre au împrumutat 1.471 de cărți de popularizare a științei.

Florica Mocanu

Instructaj cu bibliotecarii comunali la Oradea. Între 4 și 30 iulie a.c. Biblioteca regională Crișana cu sprijinul material al Comitetului Executiv al Sfatului popular regional a organizat instruirea a 104 bibliotecari din raioanele Marghita, Beius, Criș și Gurahonț. Desfășurate pe baza tematicii primite de la B.C.S. lecțiile și seminariile au cuprins teme referitoare la problemele actuale ale politicii partidului nostru cu privire specială la domeniul culturii, teme legate de activitatea profesională (clasificare, descrierea publicațiilor, bibliografie, munca cu cititorii, evidența cititorilor bibliotecii) și, în fine, unele chestiuni privind gestiunea bibliotecarului. Cu acest prilej și pentru a asigura o eficiență mai mare instructajului s-a organizat un schimb de experiență și aplicații practice în bibliotecile comunale din Borod și Tilcag.

I. L.

M. Bujoreanu (Biblioteca tehnică a Fabricii de celuloză și hîrtie „Letea”, din Bacău). Dorința dv. de a publica mai multe articole, note, știri despre bibliotecile tehnice din întreprinderi coincide cu preocupările redacției noastre. Lărgirea tematicii în această direcție depinde, bineînțeles, și de colaborarea bibliotecarilor din aceste întreprinderi. De pildă, despre activitatea bibliotecii dv. a apărut în nr. 2 din 1963 (*Călușu bibliotecarului*, 16, nr. 2, feb. 1963, p. 88—90) articolul tov. ing. Emil Abrudan; ar fi foarte interesant un material care să ne înfățișeze progresele realizate în informarea și documentarea tehnică din întreprinderea dv. Publicarea unor manuale de nivel mediu pentru o specialitate se face pentru un anumit interval de timp iar reeditarea sau publicarea de noi lucrări este strîns legată de schimbările intervenite în tehnologia respectivă. Și din acest motiv, obiectul propagandei tehnice nu trebuie să fie neapărat un manual sau o carte ci, mai ales, articole, studii referitoare la diferite procedee noi de muncă, îmbunătățiri tehnologice, inovații și raționalizări. Pentru documentarea dv. și a cititorilor bibliotecii pot fi consultate în acest sens publicațiile, cu apariție lunară, ale *Centrului de documentare al Industriei chimice și petrolere*, unele destinate în special, cadrelor de nivel mediu din care vă recomandăm: *Buletin informativ*, caietele *Documentarea tehnică seria Industria celulozei și hîrtiei* și numerele speciale ale acestora: *Noutăți pentru muncitorii și tehnicienți*, *Listele cărților procurate de Centrul de documentare al Industriei chimice pentru unitățile Ministerului Industriei Chimice, Ministerului Petrolului și a Cărilor* intrate în biblioteca Centrului de documentare al Industriei chimice și petrolere, *Fișele I.D.T.* etc. Nu credem justificată pretenția ca dv. — care nu sînteți specialist în acest domeniu — să organizați, cu forțe proprii două acțiuni cu cartea tehnică pe săptămînă. În general, asemenea planificări cantitative pot să ducă la o activitate formală în propaganda cărții. Sîntem de părere că asemenea acțiuni trebuie să fie organizate în strînsă colaborare cu Biroul de documentare din întreprindere, Comisia inginerilor și tehnicienilor, specialiștii de înaltă calificare, ei fiind, cel mai indicat și select și prezenta materialele în funcție de nivelul diferit de pregătire al muncitorilor și tehnicienilor, de profilul secțiilor sectoarelor.

Traian Weber (Biled). Am considerat mai util să publicăm un articol de prezentare a H.C.M. nr. 583 din 1960, decît să reprodusem textul acestui act normativ. Referitor la problema recuperării cărților împrumutate vă recomandăm a studia articolele publicate pe această temă în revista noastră: Constantin Chioralia: *Cărți pierdute sau nerestituite?* (nr. 7 din 1963, p. 431—432); C. Negru și C. Marinescu: *Re-*

POȘTA REDACȚIEI — POȘTA REDACȚIEI

cuperarea cărților (nr. 9 din 1965, p. 548); Horia Nestorescu: *Ancheta noastră: Recuperarea cărților imprumutate* (nr. 11 din 1965, p. 662—665); Horia Nestorescu, *Recuperarea cărților imprumutate. Aplicarea H.C.M. nr. 583 din 1960* (nr. 12 din 1965, p. 747-751). Textul integral al H.C.M. nr. 583 din 1960 poate fi găsit în *Colecția de Hotărâri ale Consiliului de Miniștri*, Buc., 9, nr. 17, 18 mai 1960, p. 596—599.

Nicolae Moga (Școala de 4 ani din satul Brateș, comuna Tarcău). Biblioteca raională Piatra Neamț (Bacău) ne comunică următoarele: La 1.XI.1965 a luat ființă biblioteca comunală Tarcău cu bibliotecar salariat, trecându-se totodată la aflarea tuturor bibliotecilor sătești de pe raza comunei. Cărțile, aparținând acestor biblioteci, au fost aduse la centrul de comună pentru a fi inventariate, urmând ca apoi să se trimită tuturor bibliotecilor aflate (încredințate unor bibliotecari obștești), printre care și Brateș, cite un număr de volume, (reimprospătat lunar) ce variază în funcție de numărul locuitorilor din satul respectiv.

Verificându-se pe teren felul cum biblioteca comunală Tarcău sprijină filiala sa din satul Brateș s-a constatat că sestiizarea tov. Moga N. este întemeiată. Numărul cărților ce sînt aduse aici (50—60 de volume) este mic față de cerințele locuitorilor. Pentru ca și locuitorii din Brateș (aproximativ 60 de familii) să se bucure de serviciile bibliotecii s-a hotărât ca filialei din acest sat (situat la 12 Km de centrul de comună) să i se trimită un număr de 300 de cărți și care să fie reimprospătat lunar, prin schimbarea a cca. 100 de volume, printre care vor fi, firește, și nou-tâți. În ceea ce privește solicitările venite din partea muncitorilor forestieri ce locuiesc în cabanele din incinta Brateșului menționăm că în parte cererile lor sînt satisfăcute și de bibliotecile mobile organizate de biblioteca sindicatului întreprinderii forestiere Tarcău.

Ion Cofoi (Centrul de radioficare Sintana), *Enache Traian* (Măcin). Revista noastră se adresează bibliotecarilor. Studiile, articolele, notele sau știrile ce publicăm trebuie să conțină așadar, fapte, date, metode de muncă care să constituie informații utile și un real schimb de experiență în profesia lor. Inserarea titlurilor unor acțiuni de masă cu carea sau relatarea unor date statistice din activitatea bibliotecii fără analiză și comentarea lor, nu prezintă interes pentru cititorii noștri.

Idico Bleda (Nimigea). Procedul dv. de a studia împreună cu reprezentanții

Sfatului popular comunal cele două articole publicate de revista noastră pe tema recuperării cărților imprumutate este, desigur, cel mai indicat, deoarece, soluționarea multor probleme în această materie intră în competența directă a sfatului popular.

Termenul de împrumut nu este limitat la 15 zile; el poate fi stabilit, la 30 de zile prin regulamentul intern de funcționare al bibliotecii și adus la cunoștința cititorilor. De asemenea și după trecerea acestui termen, la cererea cititorului, dacă cartea nu este intens solicitată, i se poate prelungi termenul de împrumut, făcându-se, bineînțeles, mențiunea respectivă în fișa de cititor. Greutățile îndeplinite în aplicarea H.C.M. nr. 583 din 1960 precum și îmbunătățirile ce propunem — pentru legislația în vigoare referitoare la această problemă care împreună cu alte propuneri, fac obiectul unui studiu ce va fi publicat într-un număr viitor al revistei noastre.

Valeria Ricu (Sanatoriul T.B.C. Tulgheș-Gheorghieni). Scrișoarea dv. a fost transmisă Centrului de documentare medicală (București, str. Polonă nr. 4, raionul 1 Mai) de la care veți primi răspunsul privind posibilitățile de a participa la un curs de calificare profesională. În ceea ce privește aplicarea Instrucțiunilor privind casarea cărților procedați în felul următor: întocmiți lista publicațiilor uzate; după aceea, comisia de casare din instituția dv. va încheia un proces-verbal prin care constată starea de uzură a lucrărilor respective. Aceasta va trimite apoi procesul-verbal însoțit de lista cărților, ordonatorului de credite, respectiv în cazul dv. M.S.P.S care are calitate să aprobe casarea publicațiilor respective. Pentru cărțile cu un conținut depășit, lista acestora va fi transmisă Fondului de stat al cărții (București, Calea Moșilor nr. 68, raionul Tudor Vladimirescu). Această instituție este în drept a aprecia care din publicații vor fi scoase din circulație, sau, poate dispune păstrarea lor, în continuare, ori transferarea în alte biblioteci.

Elisabeta Pătrașcu (Albești). Am sesizat Biblioteca regională Argeș în legătură cu abonamentul bibliotecii dv. Abonamente personale la revista noastră se pot face la orice oficiu poștal.

Registrele de inventar ca și alte materiale de tehnică de bibliotecă se achiziționează de la colectura regională a bibliotecilor, plata făcându-se din sumele afectate pentru achiziționarea de cărți și materiale de tehnică de bibliotecă (art. 7). Cereri procurarea acestor materiale prin mijlocirea bibliotecii raionale.

MIHAIL SADOVEANU

(1880—1961)

Incă un act de cultură, de recunoaştere şi pioşenie, se săvârşea în vara acestui an, când se inaugura casa memorială „Mihail Sadoveanu“ de la Vovidenie. Eram acolo într-o delegaţie de scriitori, mai tineri şi mai vîrstnici, cu toţii cuprinşi de emoţie înaintea începerii festivităţilor inaugurale, căci înţelegeam mai bine acum izvoarele profunde ale inegalabilei sale personalităţi şi opere. Vedeam acum, cu ochii, popularitatea, cunoscută altfel de mult, pe care o creaseră căldura operei şi a omului care a ştiut, aşa cum greu i s-ar mai putea găsi un egal, să se cufunde în popor şi în istorie, să izvoadească acolo marile bogăţii ale spiritului şi să le aducă la îndemîna noastră în tiparul artei adevărate, spargînd de fapt orice tipar. De aceea, specialiştii au fost mereu incurcaţi în strădania lor, nu fără folos pentru ştiinţa literară, dar totuşi didactică, atunci cînd voiau să stabilească un prototip scriitorului şi operei sale, oscilînd între romancier şi povestitor, între un monograf al satului, dar şi un bun cunoscător al ţurgurilor noastre de provincie (Floare ofilită — 1906, Însemnările lui Neculai Manea — 1907, Apa morţilor — 1911, Locul unde nu s-a întîmplat nimic — 1933), între investigatorul şi psihologul, fără seamăn în literatura noastră, al epocilor învăluite pentru noi toţi în ceaţă şi autorul care a cunoscut şi a ştiut întîiul să transigureze artistic marile înclăstări contemporane, creînd şi aici prototipii, ca şi între prozator şi poet. Şi, toţi cei care s-au oprit numai la unele aspecte ale operei sadoveniene, uitîndu-le pe altele, au păcătuit prin neînţelegere, fără a

greşi, căci Sadoveanu reprezintă sinteza tuturor acestor aspecte.

Am înţeles acolo ce înseamnă popularitatea, privind sutele de ţărani adunaţi la acea sărbătoare care însemna cînstirea numelui tovarăşului ler de peregrinări şi de povestiri. Mulţi dintre ei vor fi fost înşişi eroii acelor întîmplări, fără s-o ştie nici ei şi nici vreunul dintre noi vreodată.

În orice caz, aici, în preajma mănăstirii Neamţului, lingă biserica de la Vovidenie, este locul unde s-au scris o parte din cărţile lui Mihail Sadoveanu căci aici, ca dealtfel şi în alte părţi, în Paşcanii copilăriei şi la Verşeni, unde alături de bunicii lui Ursaki scriitorul îşi găsisese obirşia, la Fălticeni ori la Iaşi, locuri preferate ale scriitorului, limba curge domoală şi înţeleaptă şi plină de o tainică poezie, peste ascuţimea şi vioiciunea spiritului.

★

Biografia lui Mihail Sadoveanu este cunoscută. Ea se desfăşoară pe o perioadă de 81 de ani. Născut la Paşcani în 1880 (noiembrie), Sadoveanu face şcoala primară la Paşcani cu „domnul Trandafir“ (vezi povestirea cu acelaşi

name), adică dascălul Busuioc, după copilăria în satul mamei la Verșeni. Debutează încă din liceu (la revista Viața nouă, de care se rupe curînd). Urmează cursurile Facultății de drept la Universitatea din București. În 1903 îl găsim făcîndu-și armata la Tg. Ocna. Fiînd remarcat de Nicolae Iorga, colaborează o vreme la Semănătorul, fără însă a accepta vreodată doctrina semănătoristă. Sadoveanu devine, chiar din anul înființării ei, colaboratorul permanent al revistei Viața Românească, conducde publicațiile Dimineața și Adevărul, dovedindu-se un militant și pe tărîm politic prin articolele de demascare a demagogiei fasciste publicate aici. Datorită activității sale democratice, a fost trecut pe listele negre ale legionarilor și operele lui au fost arse în acea vreme în mod demonstrativ în piețele publice. Sadoveanu activează pe tărîm literar și politic și în celelalte momente cruciale prin care trecea țara, sprijinînd actul istoric al însurecției armate și apoi regimul democrat-popular. Activitatea publicistică pusă în slujba apărării păcii și a transformării țării noastre într-o țară socialistă i-au adus lui Mihail Sadoveanu recunoașterea pe plan național și internațional fiind răsplătit cu „Premiul Internațional pentru Pace” (1951), titlul de „Erou al Muncii Socialiste” (1955) și, ca o încununare, „Premiul Lenin” pentru pace (1961).

Bibliografia operei lui Mihail Sadoveanu, din care îți poți forma o impresie despre uriașa activitate depusă pe tărîm literar de marile noastre scriitori, stă astăzi la îndemîna oricui.

Dar, cititorul neavizat, care minat de curiozitate ar căuta în operă biografia marelui scriitor, așa cum în opera altor scriitori de talie mondială a fost obișnuit s-o găsească, ar rămîne descumpănit constatînd că aceasta se desfășoară pe mai multe sute de ani. Este de fapt aici biografia unui popor cu care Sadoveanu s-a confundat, altfel nu e de înțeles cum a reușit să pătrundă spiritul atîtor epoci și atîtor stratificări caracterologice. Geneza operei sale stă în revendicările pe care scriitorul le avea de formulat pentru sine și neamul său, al Ursacilor, de răzeși cu Moșii obținute prin vitejie în slujba țării (ca Șoimăreștii).

Opera sadoveniană se întinde în urmă pînă în noaptea istoriei, investigînd trecutul în Creanga de aur (1933) și Vremuri de bejenie (1907); călcînd pe urmele domniei lui Ștefan cel Mare în Frații Jderi (vol. 1, 1935; vol. 2,

1936; vol. 3, 1947), urmează anii înălțării Moldovei în vitejie și belșug; iscodind apoi luptele pentru independență duse de urmașii lui Ion Vodă cel Cumplit în Șoimii (1904) și Nicoară Potcoavă (1952), neuitînd dezbinarea din vremuri dintre marii boieri și țărani, oglindind aici procesul formării marilor averi și căderea răzeșilor în stare de șerbie în Neamul Șoimăreștilor (1915); traversează istoria Moldovei pînă la episodul tragic al căderii din vechea ei mîrire în Vremea Ducăi Vodă sau Zodia Cancerului (1929).

Prin alte povestiri ca cele cuprinse în suita Hanul Ancuței (1928) ori Bordeenii (1912), în care fabulosul se îmbină cu realul într-o coliziune dramatică și perfectă care dă și nota dominantă, specifică marelui scriitor, firul epopeice e tras mai spre vremurile contemporane, în povestiri care fixează coordonatele uriașei drame umane pe care a trăit-o poporul nostru.

Prin Hanul Ancuței, Bordeenii, Sadoveanu se apropie de lumea descrisă de Slavici și Rebreanu, eroii săi detașîndu-se prin stăpînirea sub care își ascund viața interioară, aceasta fiind o modalitate de păstrare a integrității lor spirituale (vezi de pildă povestirea Păcat boieresc). Clocotul interior se sparge uneori cu un vîfor de răzbunare disperată. În această lume aspră și solitară pentru care Sadoveanu se simte atras în mod special, care trăiește într-un tainic acord cu natura, ca în baladele populare, din care scriitorul a și luat gustul pentru legendar și misterios ca și preferința pentru o anume lume haiducească, și în care trebuie să domnească curățenia morală, bărbăția și curajul sint chemate să păstreze echilibrul, iar răzbunarea funcționează cu tăria destinului implacabil din tragediile antice. Eroi ca ciobanul Constantin Mofoc „prieterul lui Vasile cel Mare-hoțul” din povestirea Județul sărmanilor (volumul Hanul Ancuței), ca Ion Rusu Ungureanu din povestirea O umbră ori Cozma Răcoare din povestirea cu același nume sînt expresia spiritului lui înțepiat al poporului. Neîncrezătorii în dreptatea stăpînirii, ei se scoală și își fac județele lor „după vechi obicei” (cum zice Vasile cel Mare în povestirea deja amintită, Județul sărmanilor). Căci „pînă la judecata cea din urmă a lui Dumnezeu neavînd ascultare nici la isprăvnicii, nici la Divanată să facem dreptate singuri cu brațul nostru” (Opere, vol. 8, p. 540). Ace fac legătura către un personaj cu mult

mai complex, care și el izvorește din baladă, capodopera sadoveniană, romanul Baltagul (1930), continuând, mai mult, fiind o replică de fapt a acelei miraculoase piese de artă populară care este Miorița.

Condusă de o rațiune superioară, verificată în practica generațiilor, Vitoria Lipan orientându-se nu după instinct, ci după cunoașterea legilor interioare ale pământului și obiceiurilor, reconstituie drumul parcurs de soful ei, reușind să descopere cadavrul și pe făptuitorii fărădelegii, iar dreptatea pe care Gheorghijă, feciorul ei, este silit să o îndeplinească, vine numai în momentul în care reconstituirea crimei și rechizitoriul acela învăluit s-au terminat. Această dreptate apare astfel ca un deznoadămint firesc chiar și pentru cei care își așteaptă pedeapsa, ei fiind zdrobiți, chiar dinaintea pronunțării și executării sentinței, de logica argumentării, aceasta îi face să se descompănească și îi demască în cele din urmă. Tehnica propriu-zis polițistă a romanului este depășită prin cadrul mitologic creat, prin legile misterioase ale acestei lumi, silită să-și aperse principiile etice care reprezintă însăși modalitatea de existență a sa, ca și prin gravitatea personajului principal care dă acțiunilor sale raționale înălțimi rituale. Replica dată Mioriței stă tocmai în trezirea aceasta din resemnare, în vitalitatea personajului care îndeamnă la acțiune.

O anumită aură gravă, o mîhnire perpetuă care îndeamnă la izolare, la ruperea de curgerea firească a lucrurilor, la o dezintegrare din cotidian și o persistentă retragere în tradiție se manifestă în mai toată literatura lui Sadoveanu de pină la Nada florilor (1951) și Mitrea Cocor (1952). Aici mai ales, în Mitrea Cocor, revolta nu mai apare ca un caz izolat, justificat, dar ineficace. În acest roman, revoltele adunate în sufletele eroilor lui Sadoveanu izbucnesc deodată, tot rațional, dar cu atît mai rațional acum cu cît ele nu tind să rezolve un conflict particular și de moment, ci caută cauzele acestuia găsind în înlăturarea lor rezolvarea milenarelor împilări. Eroul capătă o conștiință a datoriei dar nu numai a datoriei sale, ci a datoriiilor pe care ei toți le au și înțelege în decursul devenirii sale forța luptei organizate. De aceea, Mitrea Cocor aici nu mai părăsește scena ca străbunul lui Constantin Moțoc, după istovirea povestirii sale la Hanul Ancuței :

„Sfîrșindu-se povestirea, ciobanul pufni spre flăcări amărăciunea pe care o avea încă în el. Apoi ne privi tulbure și începu a ride pieziș, văzîndu-ne că tăcem. Și se trase deoparte la tohoarca lui și stătu iarăși închis în mîhnire ca mai înainte, fără bucurie și fără lumină, ca-n negurile muntelui“ ci, pășind încrezător în viitorul pe care împreună cu ceilalți îl făureau.

„Opera lui Sadoveanu, afirma Mihail Ralea în articolul său Mihail Sadoveanu și specificul național (în revista Viața Românească, nr. 11/1960), se confundă cu aceste momente de afirmație crescîndă a poporului român în cadrul umanității. Ea se întinde ca o frescă rezumativă, cotopită cu geneza noastră psihică, ca un proces în devenire, cu speranțele și durerile lui, într-o evoluție de la preistorie și geologie la psihologie. Dacă insistă mai mult asupra începuturilor, e fiindcă ultimele rezultate nu sînt clar stratificate.

Aceasta ni se pare a fi preocuparea artei lui Sadoveanu înainte de revoluția noastră socialistă. Marea răsturnare era așteptată, încheind ca un epilog viaziunea sa literară. Cu un suflet plin de rezonanță noua lume trebuia să pună capăt tristeței poetice a unei alteia muribunde și Sadoveanu a înțeles-o și a recunoscut-o ca o izbăvire. De acum înainte literatura sa devine, cu Mitrea Cocor, stenică și optimistă. Nu se mai mulțumește să cînte sfișietor poezia sfișiturilor, ci visul de viitor, ca un suprem remediu, al lumii de mîine.

Astfel Sadoveanu e cel mai complet reprezentant al specificului nostru național în devenirea succesivă a diferitelor sale momente istorice. Această simfonie cîntată cu o inegalată măiestrie, face din ea cea mai măreață operă literară a poporului nostru“.

Prins într-o universalitate națională, asocierea poate părea paradoxală, dar este în deplin acord cu omul și opera sa, Sadoveanu a înțeles și și-a subsumat nu numai tainele sufletului național în ceea ce are el mai românesc ori mai general uman, ci și pe cele ale naturii, apărînd el însuși ca un fenomen natural („e numele unui om sau al unui stejar?“ se întreba Lucian Blaga la cea de-a 80-a aniversare a scriitorului) ca un produs al acestei simbiotice cunoașteri care l-a condus la crearea operei sale, adevărată epopee națională ambiție către care au tîns și alți scriitori de geniu ai literaturii noastre.

Damian NECULA

Erasm din Rotterdam*

(1466—1536)

Multe capitole ale istoriei culturii își revendică personalitatea și opera lui Erasm din Rotterdam, dar dacă există un domeniu în care marele umanist și-a câștigat un loc necontestat, acesta este lumea cărții. Lumea pe care Erasm a iubit-o cel mai mult, în care, prin informație și reflecție s-a înălțat la culmile gândirii ilustrate de scrierile sale; lumea pe care el a îmbogățit-o cu opere profunde și cuminiți, având ca principală temă lauda omului.

Născut la Rotterdam la 27 octombrie 1466, Erasm (Desiderius Erasmus Rotterodamus va semna pe cărțile sale) avea 27 de ani când a părăsit mănăstirea din Steyn, neputând suferi rigorile monastice, începîndu-și lunga sa călătorie prin marile centre ale culturii europene. Franța, Anglia, Italia, Belgia, Elveția l-au avut rînd pe rînd cetățean pe acest pelerin care aparținea însă, prin concepțiile și opera sa, umanității întregi.

Cărții învățată la Gouda, la Deventer și la școala din Bois-le-Duc (Hertogenbosch) unde intrase la 18 ani, el îi adaugă înțelepciunea adunată, cu răbdare și hărnicie de albină, de pretutindeni. Viața lui se desfășoară sub semnul cugetării și al acțiunii libere. Preot al bisericii catolice, el se suture cu îndrăzneală disciplinei de gândire ca și de comportare a Vaticanului. Mereu în căutarea unui Mecena care să-i rezolve dificultățile materiale, el refuză ajutorul oricărui protector prea exigent, pentru ca să nu-și vîndă nici

convingerile, nici condeiul. Iată de ce într-o lume divizată între reformă și contrareformă, împărați și papi, prinți și episcopi, Erasm nu a fost omul unui curent, al unei partide, al unei confesiuni, ci s-a recomandat întotdeauna ca aparținînd gândirii închinată omului: *umanismul*.

Viața lui Erasm cu neîncetatele sale călătorii, cu popasuri în marile universități și marile capitale, prezent cînd la Oxford, cînd la Paris, cînd la Roma, Londra, Louvain sau Veneția, Strassburg sau Basel este o pasionantă aventură culturală a omului în continuă sete de învățătură, de prieteni inteligenți și cultivați, de conversație rodnică, de cărți prețioase. E cu neputință să-l urmărim pe Erasm pretutindeni, dar uriașa lui activitate ne oferă suficiente momente pentru a-i surprinde personalitatea și opera.

1500. Erasm își face intrarea în republica literelor prin opera care-i conferă neîntîrziat un renume european: *Adagiile*. Culegere de proverbe, maxime, devize, epigrame, pe care o va republica în 1508, amplificată, în tiparnița venețiană a lui Aldo Manuzzi sub titlul *Adagiorum Chiliades*, cartea este un adevărat tezaur al înțelepciunii umane și totodată un exemplu de metodă și rigoare științifică. Clasindu-le pe teme (argumente) pentru a le ușura găsirea, însoțite fiecare de forma originală și referințe complete

* Data nașterii lui Erasm este o problemă controversată în istoria literaturii universale. Biografia sa și principalele lucrări de referință dau diferiți ani între 1465 și 1469, astfel: 1465 sau 1466 (Brockhaus), 1466 (Stefan Zweig, *Encyclopaedia Britannica*, *Enciclopedia Italiana* și *Dicționar Enciclopedic Român*), 1466 sau 1469 (Laffont-Bompiani și K. A. Meissinger), 1467 (*La grande encyclopédie*), 1469 (*Larousse*). Alegerea anului 1966 ca dată a comemorării marele umanist de către Consiliul Mondial al Păcii a dat curs opiniei majorității biografilor lui Erasm, care se pronunță mai degrabă pentru anul 1466 ca dată a nașterii lui.

(autor, operă), de adnotări savante care dau întreprinderea, sensurile diferite și excepțiile, *Adagiile* ne relevă deopotrivă prin abundența lor un erudit, prin tehnica lor, un documentalist și un bibliograf, prin profunzimea prefațată despre locul proverbelor în istoria literară și semnificația lor umană, un filozof.

Manualul soldatului creștin (Enchiridion militis christiani, 1504) face parte dintre scrierile etice și teologice ale lui Erasm. Ne oprim asupra ei pentru că este prima scriere a lui Erasm citată în literatura română medievală și anume în *Divanul* lui Dimitrie Cantemir, în 1698. Unmîndu-și modelul (cartea lui Andrea Wissowatius pe care o traducea) cărturarul moldovean recomandă citirea lucrării lui Erasm, precedînd astfel cu un interval apreciabil intrarea umanistului olandez în literatura noastră de traduceri.

1509. Călătorind din Italia prin Germania către Londra, la prietenul său Thomas Morus, Erasm concepe cea mai cunoscută operă a lui: *Elogiul nebuniei* — care va apărea la Paris în 1511. Un proces al prostiei și conformismului, o încercare de eliberare a omului de povara dogmatismului vulgar, a formalismului și a fanatismului, cartea marchează o etapă în eliberarea gîndirii. Dar ea este și o operă umanistă caracteristică prin abundența citatelor lui Aristofan și Horațiu, Cicero și Ovidiu.

Peste cîțiva ani, *Colocviile* (Colloquia familiaria), publicate la Basel în 1518 dar a căror formă definitivă Erasm o va încheia abia în 1533, continuă și dezvoltă ideile din *Elogiul nebuniei*. Ele reflectă aceeași independență de gîndire: autorul critică la fel de senin sclavia armelor sau sclavia mănăstirii, drept căi de pierdere a libertății umane și, fără a condamna nici o formă de viață, pledează pentru actele izvorîte din deliberare și convingere.

Fiecare carte a lui Erasm înseamnă un dialog cu mii de cititori contemporani, cu zecile de generații de după el: a fost, fără îndoială, autorul cu cel mai mare „succes de librărie“ al epocii sale. Marele Froben, tipograful din Basel, l-a ținut pe Erasm lîngă sine, după 1521, ca editor și consilier literar. Prin Erasm, care-i face planul de publicații, îi îngrijește și-i prefațează edițiile, Froben devine pentru o vreme cel mai însemnat tipograf european.

La apariția *Adagiilor*, Conciliul din Trident ar fi vrut să le condamne; dar favoarea de care se bucura cartea face

biserica să ezite: se propune doar o nouă ediție, epurată.

Dar Erasm a avut și alți interlocutori decât cititorii: corespondenții. A lăsat aproape 3 000 de scrisori pe care unii le consideră partea cea mai autentică și mai vie a operei sale.

Acest „bărbat erudit și cu multă ciuteală“, cum l-a numit Muretus, pare să nu fi avut totuși prieteni mai buni decât cărțile — ale altora sau ale sale. Avea o bibliotecă mare pentru vremea și condiția sa de pribeag: peste 400 de volume. Toată vremea și-o petrecea citind sau scriind: „Stămînta, în cele liberare nu numai că nu-mi pricinuieste oboseală, ci plăcere: rivna de a scrie îmi crește scriind“ (*crescit scribendo scribendi studium*).

Erasm s-a stins în 1536, rămînînd însă nemuritor prin operă și faimă și astăzi întreaga lume îi serbează cele cinci secole de la naștere. Scrierile lui au străbătut încă din anii vieții în mediul de cultură umanist al Transilvaniei unde avea un bun prieten, pe Nicolaus Olahus, cu care a întreținut corespondență, și atîți admiratori, între care pe Toma Pellei din Alba Iulia care-i popularizează *Adagiile*. Ștefan Solcșai și Alexandru Fiscuți citeau, spre sfîrșitul secolului al XVIII-lea *Colocviile* și *Elogiul nebuniei*, pe care le aveau între cărțile lor. Bibliotecile istorice din Alba Iulia și Cluj, Aiud și Tîrgu Mureș cuprind, în exemplare de epocă, multe cu interesante note de lectură, o bibliografie erasmiană completă.

În 1817, Nicola Nicolau include biografia lui Erasm în al IV-lea tom din *Noul Plutarh* rămas inedit între manuscritele Academiei. În 1830, Naum Rîmniceanu cere aprobarea să tipărească o prelucrare versificată a cărții *De civilitate morum puerilum*. Anton Pann publică o versiune a aceleiași opere sub titlul *Hristocție sau Școala morăluțului*, la București, în 1834.

Antimetafizic prin structură și raționalist timpuriu, acest „Voltaire al Renașterii“ a provocat iritarea multor instituții ale vremii. Vaticanul ca și Reforma, papii ca și Luther n-au fost de acord cu el. Biserica l-a cenzurat, învățații l-au criticat; dar toți trebuiau să subscrie la această confesiune iucidă: „N-a rămas nimic în cărțile mele pe care dv. să nu-l fi condamnat. Dar mulți au recunoscut că prin citirea cărților mele au devenit nu numai mai instruiți, dar și mai buni“.

Virgil CÂNDEA

Progresul social. Cercetare bibliografică. Lucrare întocmită în cadrul Serviciului de bibliografie și documentare al Bibliotecii centrale universitare din București de către un colectiv condus de Sanda Căndea. Buc. 1966. II + 97 p (Rotaprint).

Fixarea temei unei bibliografii care se alcătuiește de către o bibliotecă se face fie recunoscându-se actualitatea sau utilitatea unei astfel de lucrări pentru o largă categorie de cititori, fie la cerere.

În cazul bibliografiei de față, s-au întrunit amândouă aceste posibilități: la constatarea marii actualități a problemei progresului social, s-a adăugat cererea catedrelor de materialism dialectic și istoric ale universităților din București și Cluj.

Lucrarea cuprinde indicații bibliografice cu adnotări referative pentru 88 de articole și studii selecționate din 53 de periodice românești și străine, din perioada 1963—1965.

Materialul este împărțit în patru capitole: I. *Probleme generale.* Categoria de progres social. Definiție. Istoric. Implicații. Criteriul progresului. Congrese. II. *Progresul social în societatea contemporană.* 1. Societatea capitalistă. 2. Societatea socialistă. III. *Teorii ale filozofiei și sociologiei burgheze contemporane asupra progresului social.* 1. Teoria evoluționistă, naturalistă. 2. Teoria relativist-sceptică. 3. Teoria funcționalistă. 4. Teoria tehnicistă, economistă. 5. Teoria spiritualistă, etică. IV. *Combaterea teoriilor filozofiei și sociologiei burgheze contemporane asupra progresului social de către filozofia marxistă.*

Bibliografia este completată cu o listă alfabetică cuprinzând 60 de cărți în aceeași temă (sau care tratează aceeași problemă numai în anumite capitole), publicate în perioada 1960—1965, cărți aflate în fondurile Bibliotecii centrale universitare, ale Bibliotecii Academiei Republicii Socialiste România și ale Bibliotecii Centrale de Stat.

Lucrarea se încheie cu lista periodicelor cercetate și cu indexul autorilor.

Modul în care a fost concepută această cercetare bibliografică, spiritul critic care a dominat întregul proces de selecție, analizare și grupare a diferitelor publicații, acordă acestei lucrări o reală valoare științifică.

Könyvtári Minerva. I—II. kötet. [Ghidul bibliotecilor maghiare. Vol. I—II]. Budapest, OSZK Könyvtartudományi és Módszertani Központ, 1965, Vol. 1. XLII + 684 p.; Vol. 2. 254 p.

Cele două volume ale ghidului bibliotecilor maghiare, apărut în 1965, constituie un cuprinzător mijloc de informare asupra bibliotecilor publice, științifice și de specialitate, precum și a unor colecții particulare mai însemnate ocrotite de stat.

Lucrarea este întocmită de un colectiv de bibliotecari din marile unități și editată de Centrul de biblioteconomie și metodologie al Bibliotecii naționale Széchenyi. În introducere, se prezintă lămuririle necesare consultării ghidului, precum și metoda de lucru folosită la strângerea materialului și la elaborarea cărții. Un studiu amplu informează pe cititor despre crearea și dezvoltarea sistemului bibliotecilor din R. P. Ungară, care este considerat unul din cele mai importante rezultate ale noii culturi socialiste maghiare. Numeroase date statistice comparative ilustrează nivelul de astăzi al diverselor rețele de biblioteci, situația fondurilor, a creșterii acestora, a numărului cititorilor, a împrumuturilor etc. La sfârșitul studiului, este prezentată, în scheme grafice, organizarea sistemului și rețelelor de biblioteci din R. P. Ungară.

În partea cea mai consistentă a primului volum, este cuprinsă descrierea bibliotecilor din diverse rețele, printre care a Academiei maghiare de științe, a învățământului tehnic superior, a sindicatelor, a celor județene, a celor universitare etc., urmate de Biblioteca națională și de bibliotecile care nu sînt încadrate în nici una din rețele. Datele mai importante pe care le conține fiecare descriere sînt: numele bibliotecii în limbile maghiară, engleză și rusă; autoritatea de care depinde biblioteca; anul fondării; componența colecțiilor; colecțiile muzeale și speciale pe care le posedă; cataloagele și sistemele de clasificare folosite; instalațiile tehnice; capacitatea sălilor de lectură; date cu privire la fonduri; numele directorului. Se dă și o bibliografie a lucrărilor mai importante cu privire la biblioteca respectivă, precum și a publicațiilor editate de ea.

Fiecare bibliotecă are un număr curent sub care s-a făcut descrierea ei în ghid. Acest număr servește la iden-

tificarea bibliotecii în cel de-al doilea volum al lucrării, care cuprinde: indicele alfabetic al bibliotecii; indicele alfabetic al numelor de localități și de persoane; indicele alfabetic al caracterului colecțiilor, al colecțiilor speciale etc.

În afară de acestea, numeroși colaboratori semnează studii privind organizarea diverselor servicii și activități cu caracter biblioteconomic, editarea de cărți, comerțul de carte ș.a.

Publicat la o distanță de 30 de ani de la ultima lucrare de acest fel, ghidul conține numai date cu caracter de durată; cele efemere ca, de exemplu, programul bibliotecilor, au fost omise. În felul acesta, ghidul prezintă un consistent material informativ, deosebit de valoros, mai ales pentru întreținerea relațiilor de schimb cu străinătatea.

Livia Bacăru

Informator bibliotekarza i księgarza na rok 1966. (Agenda bibliotecarului și a librarului pe anul 1966). Lucrare colectivă sub redacția Ewei Pawlikowska. Editată de Asociația bibliotecarilor polonezi, Warszawa, 1965. 259 p.

Volumul ce prezentăm este al unsprezecelea din această serie începută cu un deceniu în urmă sub egida Asociației bibliotecarilor polonezi care a inițiat-o și o editează. Agenda are o răspundere largă și se dovedește a fi foarte utilă în activitatea zilnică a celor care lucrează în lumea cărților. Ea oferă informații multilaterale asupra activității bibliotecilor, librăriilor, editurilor, precum și asupra vieții și activității unor figuri reprezentative din lumea cărții, informațiile fiind prelucrate sub formă de scurte articole, asemenea notelor de enciclopedie, referate sau cronici prezentate cronologic, pe subiecte sau alfabetic.

Ca în orice lucrare de acest gen, primele pagini ale ei sînt consacrate calendarului (*Onomasticile, Calendar, Calendarul prescurtat pe anul 1967, Tabelul sărbătorilor pentru anul 1965, Sărbătorile legale în anul 1966*). Urmează o succintă trecere în revistă a celor mai importante evenimente care au avut loc între I.VIII.1964—30.VI.1965 atît pe plan internațional cît și intern, în cadrul capitolului *Lumea și Polonia în ultimul an*. Aci se expun toate nou-

tățile și realizările în domeniul politici, economiei, științei și culturii.

Celelalte capitole intitulate: *Cronica Asociației bibliotecarilor polonezi, Asociației librarilor polonezi și Federației internaționale a asociațiilor de bibliotecari (F.I.A.B.)* prezintă, în ordine cronologică, evenimente mai de seamă din activitatea acestor organizații, care au avut loc în ultimul an. Tot aici, găsim indicate adresele sediilor asociațiilor din toate localitățile inclusiv numele conducătorului lor.

În cadrul capitolului *Laureații premiilor pentru creații literare* din anul 1964, se enumără toate premiile naționale și internaționale acordate, inclusiv laureaților Premiului Nobel în domeniul literaturii pe anii 1956—1964.

În fine, capitolul *Legislația bibliotecilor*, prezintă selectiv dispozițiile legale privind bibliotecile, elaborate între I.V.1964—I.VIII.1965. Se indică hotărîrea care stabilește poziția bibliotecarilor cu studii de specialitate în bibliotecile institutelor științifice, bibliotecile publice, cele școlare etc., precum și dispozițiile referitoare la depozitul legal, la informația tehnico-economică, schimbul interbibliotecar de publicații, normarea muncii de bibliotecă, centrele de consultații în învățămîntul superior, cursuri de bibliotecari și altele.

Informațiile referitoare la bibliotecile naționale și bibliotecile de stat din diferite țări, publicate în agendele pe anii trecuți, continuă în volumul de față cu prezentarea bibliotecilor din 3 țări europene și 2 americane și anume: La Biblioteca Nacional din Madrid, La Bibliothéque Nationale din Luxemburg, Biblioteca Nacional din Lisabona, National Library din Ottava, și la Biblioteca Nacional din Mexic.

Indexul tematic de la sfîrșitul agendei se referă numai la volumul pe anul 1966. Indexul tematic pe anii precedenți începînd cu anul 1956 a fost cuprins în volumul X (1965).

Prin structura și conținutul său agenda *Informator bibliotekarza i księgarza* este un valoros îndrumător nu numai pentru bibliotecarii polonezi ci și în unele privințe pentru cei din alte țări. Este o inițiativă care constituie un îndemn și pentru Asociația bibliotecarilor din țara noastră.

Ana Horvath

ŞTIINŢĂ

OERTWIG, Siegfried. **Călătorie prin oraşe dispărute.** O incuşiune în domeniul arheologiei. Buc., Editura ştiinţifică, 1966. 190 p.

Cercetările arheologice au adus la lumină oraşe întregi aparţinând celor mai variate şi mai îndepărtate civilizaţii. Despre unele din aceste civilizaţii avem informaţii istorice bogate; pentru altele, descoperirea vechilor scrieri a dus la cunoaşterea unor întregi opere, a unor amănunte interesante; alte alfabetate au rămas încă nedescifrate. Autorul înfăţişează, într-o formă atrăgătoare, captivantă chiar, alături de descrieri ale unora dintre cele mai vestite centre urbane ale lumii vechi, şi modul în care s-a ajuns la aceste descoperiri, eforturile şi personalitatea arheologilor respectivi.

Primul capitol, *Muntele sacru şi mormintele regale*, ne poartă pe drumurile vechii Mesopotamii; se face un scurt istoric al săpăturilor de aici, începând cu cele din 1842 şi pînă la cele ale lui Woolley, cu multiplele probleme pe care le ridicau unele monuminte sumeriene din centrul Ur. În cel de-al doilea capitol, se schiţează un istoric al civilizaţiei Mesopotamiei antice şi al evoluţiei cercetărilor arheologice din Assur. Imperiului asirian, a cărei putere a durat un mileniu, i-a urmat regatul babilonian, care n-a dăinuit însă nici un secol. Cercetătorilor din Babilon şi, în special, celor ale lui Koldewey, de la sfîrşitul secolului trecut, le sînt consacrate mai multe pagini din capitolul al treilea. Un deosebit interes l-a stîrnit marile oraşe de pe Indus şi, în special, ruinele oraşelor Mohenjo-Daro şi Harappa. Epoca lor de înflorire pare a fi fost în jurul anului 2000 î.e.n. Ştiinţa va rezerva, poate viitorului, amănunte despre popoarele care le-au întemeiat şi a împrejurărilor în care ele au fost părăsite. Cel de-al 5-lea capitol, *Mumii sub măşti de aur*, este consacrat Egiptului. Cititorul urmăreşte un succint, dar palpitant istoric al descoperirilor arheologice din „valea regiilor“, stărind asupra cercetărilor lui Howard Carter, însărcinat de lordul Carnavon a face descoperiri în mormîntul faraonului Tut-ank-Amnon. Mai puţin cunoscute marelui public sînt cercetările întreprinse de savanţi pentru lămurirea unei alte civilizaţii, şi anume,

a celei hitite. Săpăturile de la Bogazköy, unde s-a descoperit oraşul hitit Hattusa, şi din alte localităţi din Anatolia au adus date despre o civilizaţie necunoscută pînă acum cîteva decenii. Hititiţii, printre altele, cunoşteau metalurgia fierului, metal destul de rar în Egipt.

Horezmul, ţinut situat la sud de marea Aral, mult mai puţin cunoscut, a făcut obiectul unor cercetări sistematice, întreprinse în 1937 de cîteva echipe de arheologi, conduse de savantul sovietic Tolstov. După ce se descrie, în special, săpăturile de la Djanbas Kala, se face un scurt istoric al Horezmului.

Lui H. Schliemann, pasionat de poemele homerice, ştiinţa îi datorează interesul pe care a ştiut să-l suscite pentru istoria vechilor greci. Săpăturile de la Troia, continuate de Dörpfeld au adus la descoperirea vestitei cetăţi despre care se vorbeşte în *Iliada*. De fapt, cercetările ulterioare au arătat că pe acel loc au existat vreo zece aşezări suprapuse din care unele anterioare faptelor evocate de Homer. Tot Schliemann a atras atenţia şi asupra importanţei Cretei şi a cetăţii Micene unde el credea că a descoperit tot amănunte legate de scrierile lui Homer.

Meritul de a fi descoperit palatul cel mai mare din Creta, acela de la Cnosos, aparţine arheologului englez Arthur Evans. Despre aceste descoperiri, ca şi despre altele făcute de arheologi italieni la Festos şi Hagia Triada, autorul se ocupă într-un întreg capitol: *Firul Ariadnei*. Desigur că numeroase date noi ne pot oferi inscripţiile cretane pe table de lut. Unele, scrise în alfabetul liniar B, vor putea fi citite deoarece acest alfabet a fost nu de mult descifrat, în vreme ce, aşazisul alfabet liniar A n-a putut încă să fie descifrat. Autorul nu uită nici de celebrele oraşe italiene acoperite de lava Vezuviului în 79 e.n.

Ultimele trei capitole, autorul le consacra vechilor monumente precolumbiene din America aparţinînd civilizaţiei aztecilor, mayaşilor şi incaşilor.

Cititorul termină această carte de descriere a unor civilizaţii apuse şi, în acelaşi timp, de istorie a arheologiei cu regretul că poate unele capitole sînt prea scurte. Prefaţa ediţiei româneşti, datorată acad. Em. Condurachi, are meritul de a semnala calităţile cărţii, dar şi de a lămuri unele lipsuri de natură

științifică. O bogată ilustrație, numeroase hărți, ca și tabelul cronologic vin în ajutorul cititorului.

I. M.

BELETRISTICĂ

PAPADIMA, Ovidiu. Cezar Bolliac. Buc., Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1966. 348 p.

De mai bine de un sfert de veac — prima carte, un studiu de folclor purtând titlul *O viziune românească a lumii*, fiind apărută în anul 1941 — Ovidiu Papadima desfășoară o bogată activitate de cercetare în domeniul istoriografiei literare, definind în studii compacte profiluri de scriitori care au adus o contribuție importantă în dezvoltarea culturală a poporului român. Astfel, pentru a folosi titlul uneia din lucrările sale, Ovidiu Papadima, în tot acest timp a studiat „creatorii și lumea lor“, fie în schițe de critică literară, fie în ample eseuri, cum sînt printre altele — „*Calistrat Hogăș și viziunea noastră folclorică*“, „*Neam, sat și oraș în poezia lui Octavian Goga*“, sau studii închinat personalității lui Cezar Bolliac, lucrare concepută în gen monografic, care însă depășește limitele genului, apropiindu-se de eseul cu largi orizonturi.

În acest studiu, destinat vieții și operei acestui scriitor militant, cercetătorul, bazat pe o largă și selectată documentație, fixează în linii de gravură imaginea celui despre care ziarul *Timpul*, de sub redacția lui Eminescu, spunea că timp de aproape o jumătate de veac a ținut în mîinile sale o pană care a stat „în slujba intereselor naționale astfel cum le înțelegea și le-a rezolvat Vodă Cuza“.

Asemeni unui amplu film documentar, cartea lui Ovidiu Papadima este împărțită în 15 secvențe menite fiecare, în parte, să dezbată una din laturile vieții și operei de creație a lui Cezar Bolliac. Din prima secvență, intitulată *Cezar Bolliac și posteritatea lui*, autorul își fixează punctul de vedere asupra materialului documentar, nu o dată contradictoriu, referitor la opera scriitorului. Unmărind, după primul capitol care acordă atenție opiniilor critice despre Cezar Bolliac, viața de familie și copilăria, apoi anii de formație și începuturile literare de la *Curierul ro-*

mănesc și Pămînteanul, Ovidiu Papadima stăruie asupra activității lui Cezar Bolliac, considerat un gazetar „al cotidianului“, din anii pregătitori revoluției din 1848 și în timpul revoluției; apoi activitatea publicistică la Paris, contribuția lui Cezar Bolliac la edificarea Uniri Principatelor, lupta scriitorului pentru susținerea reformelor domnitorului Cuza; în continuare, se urmărește activitatea de trecere pe pozițiile protecționismului economic și contribuția pe care a adus-o C. Bolliac în domeniul cercetărilor de arheologie și numismatică.

Definindu-l pe Cezar Bolliac ca pe un „scriitor matur și perfect limpezit din punct de vedere stilistic“, descriind la acesta nu numai „plăcerea pe care i-o procură“ folosirea pastei grase a hazului popular, ci și o subtilă tehnică de a spune lucrurilor pe nume, un necrutător polemist care știe să amestece în fraza sa „pateticul și sarcasmul“, Cezar Bolliac este considerat un precursor al acelor valori ale culturii noastre naționale care constituie astăzi chei de boltă fără de care n-ar putea fi înțeleasă, în substanța sa, întreaga noastră creație artistică. Citindu-l pe Nicolae Iorga, care, comparînd pe Cezar Bolliac cu Beranger, îl considera „poetul libertății, dușmanul privilegiilor, osînditorul boierilor“ și pe G. Bogdan Duiac, pentru care Bolliac era un scriitor care a determinat un avînt în epoca sa „în cultură spre lumină, în politică spre egalitate și în artă spre un realism pătruns de idei nobile“, sau pe George Călinescu care descoperea în arta poetică a lui Bolliac „dovada unei mari imaginații și a unei amplitudini lirice excepționale“, iar în stilul său de gazetar „o excelentă artă de gravor istoric“, Ovidiu Papadima apreciază, și pe bună dreptate, că astăzi „în faza de maturizare a noii noastre istoriografii literare“ este necesar ca judecata critică asupra lui Bolliac să fie „echilibrată“. Pentru a se ajunge la definirea unui asemenea profil, care să nu mai fie adumbrit de contradicții, trebuie — spune autorul — ca Bolliac să fie „situat cit mai amplu în perspectiva epocii sale, deoarece în această epocă activitatea atît de intensă a scriitorului militant a acoperit aproape toate momentele importante ale secolului al XIX-lea, de la renașterea sentimentului național în 1830 și pînă în pragul apariției *Contemporanului*“.

Studiul este consacrat mai mult „gazetarului“ care a receptat tot ce părea mai deosebit în epoca sa, tinzînd la o

conturare cât mai exactă a personalității lui Cezar Bolliac, a rolului său istoric și a împrejurărilor în care s-a afirmat. Din cartea lui Ovidiu Papadima, figura lui Cezar Bolliac se desprinde cu claritate, diferențiată de a tuturor celorlalți oameni de cultură contemporani tocmai prin fermitatea luptei sale pentru „emanciparea economică și politică a țărânilor”, prin intransigența caracterului său de gazetar, exprimându-și prin opera sa lirică și prin imensa activitate de publicist un ideal social cu puternică rezonanță în epocă.

Biograful notează referitor la opera poetică a lui Bolliac că: „poeziile sale de mare răsunet în epocă sînt străbătute de spiritul gazetarului care se zbate în ele cu mișcarea poetică a ideilor umanitare, cu vivacitatea meridianală a sentimentelor, cu accente puse de expresia frustă, dură — a cărei stîngăcie dă și mai mult impresia sincerității — cu arhitectura lui de obicei construită ca pledoaria unui avocat în fața curții cu juri”.

Cezar Bolliac este în același timp cel care, în ceea ce privește Unirea Principatelor, a căutat să fundamenteze această revendicare istorică pe ideea, cu mult mai largă, a fondului popular străvechi, dacic, susținînd, ca un precursor al lui B. P. Hașdeu, că studiul preistoriei și istoria poporului român trebuie să aibă la bază ideea că acesta este, în primul rînd, un urmaș al dacilor, popor de veche și frumoasă cultură, de neîncetată existență și muncă fructificatoare pe meleagurile patriei noastre.

Prin toate acestea, cartea lui Ovidiu Papadima aduce o reală contribuție la conturarea personalității lui Cezar Bolliac.

Ion Potopin

GALAN, V. Em. *Zodia înstrăinării*. (Contravizitele doctorului B. A.). Buc., Editura pentru literatură, 1966. 216 p.

Cunoscut neîndoielnic cititorilor ca prozator (romancier în special), V. Em. Galan și-a adunat meșteșugul într-o lungă ucenicie în publicistică. Debutul său cu poezie din 1942 a fost uitat și nici autorul n-a mai revenit asupra genului. Filonul de umor și satiră profesat însă în primele versuri se strămută în meșteșugul de gazetar, în reportaje și foiletoane.

Nuvelele *Cărămidarii* și *Potop* însemnează, în anii 1947—1948, orientarea

scrisului său către proza literară, drum pe care va realiza câteva scrieri memorabile. Pentru activitatea sa de prozator a și fost distins cu Premiul de stat.

Exceptînd volumele de nuvele, inspirate de o călătorie în R. P. Chineză, și piesa *Prietena mea Pix*, opera lui V. Em. Galan se profilează distinct prin cele trei mari romane înfățișînd momente felurite din viața satului: *Zorii robilor*, *Bărăgan*, *Noaptea Horoditei*. În această lume a satului, scrisul său găsește ecouri ample, peisaje și profiluri adânci, rezonanțe tulburătoare.

Zodia înstrăinării se adaugă demnă pe același registru, cu o tehnică compozițională originală: un monolog al personajului principal, o autobiografie cu imagini vii. Peisajul rustic de aici este anonim ca de altfel și eroina cărții, dar ambele capătă prin destășurarea acțiunii un profil precis, pe care cititorul îl simte, îl imaginează prin sugestie.

Totul decurge simplu ca însăși viața, fără artificii, datorită limbajului direct și a senzației de veridic pe care o creează povestirea agitată, liberă (parcă autentică) a eroinei cărții. Subiectul este simplu, poate fi schițat în câteva propoziții: o fată năpăstuită, aparținînd unei familii de țărani avuți și cu orizont limitat, descoperă în sine vibrații noi, sensuri noi la neașteptata apariție în gospodărie a unui flăcău adus de tatăl fetei să lucreze pentru a-și răscumpăra o condamnată. O dragoste pustitoare se infiripă pe încetul, dragoste (vinovată-n gînd și nepătată-n fapte) care aduce după sine fuga flăcăului. De la această răscruce, zilele eroinei se petrec într-un univers propriu, înconjurată de ura unanimă a familiei, se petrec în așteptarea întoarcerii flăcăului. Rîvnita întoarcere nu se petrece însă. Regăsirea este întâmplătoare și lipsită de speranțele făurite de eroină. Venit tilhar (simpla unealtă a altora) sub masca propovăduirii „unei noi credințe”, viața plină de neprevăzut alături de flăcău are acum pentru eroină gustul unei poame seci. Rarele clipe de trezire, planurile de a face nou culcus iubirii lor se destramă neîntemeiate. În cele din urmă, eroina cade pradă unui plan sinistru în care (urmînd să nască) trebuie să joace rolul Maicii Domnului „unei noi oninduirii”. Nașterea nu se produce însă, tilharii erau în culmea mîinii, ca și norodul care aștepta la intrarea groței anume pregătită în pădure, interven detașamentele jandarmeriei, se pro-

duce o încăierare singeroasă, din care eroina ieșe călcată, zdrobită fiziceste, „înstrăinată” de ea însăși pentru a nu știu cita oară. Intervenția unui medic de la spital o scapă de urgia familiei, apoi viața ei intră într-un făgaș inert și o regăsim mai târziu la spital (după ce crescuse copiii unui soț cumsecade) pregătindu-se pentru operație și des-tăinuindu-i doctoriței biografia.

Acesta este subiectul. Implicațiile lui sint însă largi. Micul roman este în esență o dramă personală construită din mari implicații sociale, o dramă a omului zdrobit de funiile unei rânduiei dușmane.

În puținele pagini, sint concentrate parcă tărâile unei băuturi îndelung și minuțios filtrate, viața unei gospodării de țărani avuți, psihologia membrilor ei, motivele care au concurat la formularea acestei psihologii, personaje decupate parcă din daltă — aspru și impresionant —, mentalități și fapte, dureri și trude, iubire și aventură. Fiecare siluetă rămâne înscrisă în minte ca un portret, fiecare oroare trezește momente de meditație socială.

Cartea cucerește de la primele pagini. Descrierea familiei, originea, mentalitatea, neamurile, peisajul anonim dar extrem de viu, toate au o pregnanță caracteristică. Iată, de exemplu, cum un simplu gest al tatălui îl poate caracteriza pe deplin pe acest țăran avut și cinic, dar care-și maschează avuția, chiar față de ai săi, afișând o exagerată grijă de om sărac.

„O dată cu ajutoarele se iveau, adus de tata, un oșine; rămânea prapionit între straturi — să latre, să dea de veste, să păzească.

...După întâia brumă, tata ucidea oșinele — ca să nu prade mîncarea de pomană. Cînd Coada Iazului era adîncă, ajungea o sfoară și-un pietroi: bildîbic! și căinele parcă n-a fost“.

Pentru caracterul din tinerețe al eroinei, pentru sufletul clocitor al acestei ființe tăcute și curajoase este fără îndoială edificator acest scurt pasaj:

„Într-o iarnă am dat și eu nas în nas c-un lup. Ziua în amiaza mare. El adulmeacă sub ușa grajdului, eu rămăsesem singură acasă și aveam treabă în grajd. L-am văzut din casă. Am luat toporul, am coborît și m-am strecurat tiptil pe cănarea dintre nămeți. Bătea vîntul, viscolea. Lupul, cînd m-a văzut lîngă dînsul, a clămpănit din fălci și-a vrut să fugă. Am tras ca-ntr-un butuc — și a rămas grămadă, cu ceafa des-

picată. Mai mult de zece ani n-aveam pe-atunci“.

În tinerețea ei, eroina pare a cobori din șirul femeilor dîrze în fruntea cărora stă Vitoria Lipan din *Baltagul* lui Sadoveanu.

Venirea flăcăului (Mihai Bud) este de asemenea memorabilă ca meșteșug stilistic și psihologic, după cum memorabilă este însăși descrierea lui Mihai. Acest flăcău, care prin prezența sa pare a lămuri de la început întregul univers opac al eroinei și de a-i da o întorsătură favorabilă în viață, devine în cele din urmă pierzanția ei.

Zodia înstrăinării face parte din acele cărți care țin supusă și încordată atenția lectorului, creează o comuniune, un coloziu între cititor și pagini prin aceea scurgere directă a faptelor care îți lasă impresia că stai de vorbă cu un interlocutor.

Autorul se dovedește din nou un adinc cunoscător al mediului rustic, al peisajelor și oamenilor care-l populează, dar mai ales al acelor grave registre ce răzbat din viața adevărată. Felul în care descrie trupa de țilhari cu organizarea și peregrinările ei — episod care tentează și ușurează drumul spre aventura pură, prin surprize — este un exemplu. Nimic nu e lipsit însă de rostul său social, nimic nu e nefiresc sau făcut înadins, totul se desfășoară implacabil după pravilele ne-intoarse ale timpului.

În ciuda ororilor și a întunecărilor, în ciuda ceții sure care insoțește paginile, cartea găsește un făgaș de izbîndă: eroina regăsește, în final, viața prin care a trecut, cu amara ei realitate, dar cu conștiința vie a acestei amăreli și cu chipul oamenilor și al lumii care i-au dat acest gust. Nu e o trezire, anii femeii au trecut și o dată cu ei și elanul, dar e o condamnare strigată unei vieți de care nu se simte vinovată.

Dorin Iancu

ANTONOV, S. *O singură noapte*. Buc., Editura pentru literatură universală, 1966. 272 p.

Scriitorul sovietic Serghei Antonov s-a făcut cunoscut cititorilor ca maestru al nuvelei lirice. Prima sa culegere de povestiri, care a văzut lumina tiparului în 1947, a marcat, după părerea cititorilor sovietici, apariția unui nou talent.

Volumul selectiv apărut în traducere românească a fost alcătuit din cele mai

reprezentative schițe și povestiri ale scriitorului.

Acesta își culege impresiile, se inspiră din surse foarte variate: eroii săi sînt colhoznici, constructori, mecanici. Finețea analizei psihologice îi permite să-și construiască povestirile pe un material faptic cît se poate de simplu. Nu acțiunea propriu-zisă, nu importanța întâmplărilor îl captivează pe cititor, ci tensiunea interioară a schiței, rezonanța ei lirică. Aproape în toate povestirile sale de început conflictul ia naștere între cotidianul prozaic și așteptarea tulburătoare, înfrigurată a fericirii, a frumosului. Aproape întotdeauna eroii lui sînt tineri sau, dacă au depășit această fericită vîrstă, trăiesc pentru prima dată, tinereste, sentimente ca dragostea, setea de înfăptuirii eroice, elanul romantic către un țel mareț.

O *singură noapte* surprinde un moment dramatic, dureros, petrecut undeva în spatele frontului: într-o casă lovită de bombele inamicului, sînt găsite, în afară de cadavrul stăpînului — om respectat de altfel de toți consătenii — mari cantități de alimente care au fost dosite, în timp ce populația îndura foamea. În *ajunul plecării* este o poveste mișcătoare din viața a doi militari — un bărbat și o femeie — în momentul demobilizării. Maiorul Iurțev, care și-a pierdut în război toată familia, nutrește un sfios sentiment de dragoste față de o tînară colaboratoare, Nina Bokova. Sentimentul lui nu este însă împărtășit și despărțirea este definitivă. În schița *Gara Șeeglovo* autorul înregistrează cu o iscusită sobrietate idila tristă dintre un șef de gară și o tînară însoțitoare de vagoane. Din pricină că trenul accelerat nu oprește decît un minut în această gară măruntă, el nu apucă să-și măturisească niciodată că o iubește. În *tramvai* este o schiță plină de poezie, de prospețime: un adolescent care călătorește noaptea cu tramvaiul și vrea să lase impresia că este preocupat de probleme importante, la fel ca și cei vîrstnici, nu îndrăznește să intre în vorbă cu fata care stă alături de el și față de care simte o irezistibilă atracție. O năvălă foarte reușită din viața constructorilor sovietici este nuvela *Ploile*. În galeria chipurilor feminine delicate, creionate de

autor, apare o figură nouă, pedanta secretară a șefului de șantier, executantă conștiincioasă a ordinelor primite. Femeie în vîrstă, singuratică, Valentina Gheorghievna simte o singură dată satisfacția muncii îndeplinite, dar nu-și dă seama la timp de însemnătatea acestei clipe în viața ei și pornește din nou pe făgașul obișnuit al executării mecanice a îndatoririlor sale birocratice. De fapt tema nu este nouă la Antonov: aici, ca și în schița *Gara Șeeglovo*, este vorba de inerție, de obișnuința vieții de toate zilele care-l trag la fund pe cel lipsit de voință, incapabil să acționeze. Povestirea *Într-o stațiună liniștită*, tot din viața constructorilor, sugerează concluzia că marile construcții ale comunismului se ridică pretutindeni, schimbă o dată cu înfățișarea ținutului și mentalitatea oamenilor.

Încetul cu încetul cercul investigațiilor psihologice ale scriitorului se lărgeste. Tema povestirilor sale nu se mai reduce la emoțiile luminoase ale tinereții, ci se extinde la drame lăuntrice mai complicate. „Mătușica” *Lușa* este povestea tristă a unei țărănci care, aleasă ca președintă a colhozului la numai treizeci de ani, rămîne și după război singură, lipsită de căldura unui cămin. „Mătușica” *Lușa* este unul din chipurile cele mai fenmecătoare din povestirile lui Antonov. În nuvela *Aleonka*, scrisă în 1960, scriitorul zugrăvește viața ciocitoare, în veșnică mișcare a celor care prin munca și curajul lor au desțelenit pămînturile Kazahstanului. Folosind cu măiestrie arta narațiunii, scriitorul oferă fiecărui personaj prilejul să povestească despre el însuși, despre necazurile și bucuriile de care a avut parte pe aceste meleaguri. *Aleonka* confirmă, încă o dată, spiritul de fin observator al lui Antonov, subtilitatea culorilor paletii sale, muzicalitatea limbajului popular, vădînd mari posibilități de realizare și pentru viitor.

Natalia Stănescu

Erată: În numărul 9, pagina 560, coloana I, rîndul al III-lea de la titlu, se va citi *un sfert de mileniu* și nu *un sfert de veac*, cum din greșeală a apărut.

В НОМЕРЕ :

Михай ПЭПУРИКЭ : Кое-что об определении профиля библиотек (Схема классификации и группировании библиотек по роду коллекций и по их социальной функции)	577
Джорджие ВЛАДЕСКУ: <i>Основной фонд сельских библиотек</i> . (Анализ коллекций сельской библиотек села Винера)	586
Г. МАКСЫН и Д. СТАНЕСКУ: <i>Библиотечная сеть города Плоешти</i> . (Устройство сети публичных и профсоюзных библиотек и их территориальное расположение)	591
Александру ДУЦУ: <i>Вопросы библиографии юго-восточной Европы</i> (Библиографические исследования в этой области и возможные направления их развития)	599
Веселин ТРАЙКОВ: <i>Библиография в Народной Республике Болгария</i> . (Традиции болгарской библиографии. Развитие библиографической деятельности в годы народной власти)	602
Анка ОПРИШ: <i>Описание литературы по изобразительным искусствам под коллективным автором</i>	609
Петре ОАЛЛДЕ: <i>Основание народных библиотек в Банате в период 1900—1919 гг.</i> (Печать того времени о движении за основание румынских сельских библиотек)	618
Г. ШТРЕМПЕЛЬ: <i>Развитие науки в Румынии</i> . (Выставка открытая по случаю столетия Академии Социалистической Республики Румынии)	620
Дамьян НЕКУЛА: <i>Михаил Садовяну (1880—1961)</i>	627
Вирджил КЫНДИ: <i>Эразм Роттердамский (1466—1536)</i>	630

EXTRAIT DU SOMMAIRE

Mihai PĂPURICĂ : <i>Considerations sur le profil des bibliothèques</i> . (Schéma de classification et de groupement des bibliothèques d'après la nature de leurs collections et selon leur fonction sociale)	577
George VLĂDESCU : <i>Le fonds de base de la bibliothèque communale</i> . (Analyse des collections de la Bibliothèque communale de Vinerea)	586
Gh. MAXIN et D. STĂNESCU : <i>Le réseau des bibliothèques de la ville de Ploiești</i> . (La structure du réseau des bibliothèques publiques et des bibliothèques syndicales et leur emplacement territorial)	591
Alexandru DUTU : <i>Problèmes de la bibliographie du sud-est européen</i> . (La recherche bibliographique dans ce secteur et les directions de son évolution possible)	599
Veselin TRAIKOV : <i>La bibliographie dans la R.P. Bulgarie</i> (Les traditions de la bibliographie bulgare. Le développement de l'activité bibliographique dans les années du pouvoir populaire)	602
Anca OPRÎȘ : <i>La description sous le nom de la collectivité-auteur des publications d'art</i>	609
Petre OALLDE : <i>La fondation des bibliothèques populaires de Banat de 1900 à 1919</i> . (La presse contemporaine sur la création de bibliothèques roumaines dans les villages)	618
G. ȘTREMPEL : <i>Le développement de la science en Roumanie</i> . (L'Exposition organisée à l'occasion du centenaire de la fondation de l'Académie de la République Socialiste de Roumanie)	620
Damian NECULA : <i>Mihail Sadoveanu (1880—1961)</i>	627
Virgil CANDEA : <i>Erasmus de Rotterdam (1466—1536)</i>	630

SUMMARY

Mihai PĂPURICĂ : <i>Notes on the profile of libraries</i> . (Classification and grouping of libraries according to the stock of publications and their social function)	577
George VLĂDESCU : <i>The basic stock of a village library</i> . (Analysis of the village library's book stock in Vinerea)	586
Gh. MAXIN and D. STĂNESCU : <i>The Ploiești libraries' network</i> . (The structure of public and trade-union libraries' network and their territorial distribution)	591
Alexandru DUTU : <i>Problems of Bibliography in South-East Europe</i> . (Bibliographical research in this field and its further evolution)	599
Veselin TRAIKOV : <i>The Bibliography in the People's Republic of Bulgaria</i> (Traditions of Bulgarian bibliography. The development of bibliographical activity under the people's power)	602
Anca OPRÎȘ : <i>The corporate author description for aris publications</i>	609
Petre OALLDE : <i>The foundation of popular libraries in Banat, between 1900 and 1919</i> . (Contemporary press on the movement for founding Rumanian village libraries)	618
G. ȘTREMPEL : <i>The development of science in Romania</i> . (Exhibition organized at the centenary of the Academy of the Socialist Republic of Romania)	620
Damian NECULA : <i>Mihail Sadoveanu (1880—1961)</i>	627
Virgil CANDEA : <i>Erasmus of Rotterdam (1466—1536)</i>	630

COLEGIUL DE REDACȚIE: BAICULESCU George, GRUIA Ștefan (redactor șef), GRÜNBERG Aron, IOVANOV Eugen, LUPU Atanase, MIRONESCU Nicolae, POPESCU-BRĂDIOENI Angela, RAUȘ Nicolae (redactor șef-adjunct), TOMESCU Mircea

BIBLIOGRAFIA REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA, publicație bilunară, întocmită de Biblioteca Centrală de Stat, reprezintă bibliografia națională curentă și cuprinde seriile :

1. CĂRȚI, ALBUME, HĂRȚI, NOTE MUZICALE ;
2. ARTICOLE DIN PUBLICAȚII PERIODICE ȘI SERIALE.

Prima serie înregistrează anual peste 4 000 titluri de cărți, broșuri, albume și alte categorii de publicații, cuprinzând astfel producția reprezentativă de carte tipărită pe teritoriul țării noastre.

În cea de-a doua serie, ca urmare a bibliografierii exhaustive a revistelor și selective a ziarelor sînt inserate peste 50 000 titluri de articole, studii, referate, recenzii etc.

Prin aceste două serii, *BIBLIOGRAFIA REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA* înregistrează lucrările de interes general, social-politice, științifice, literar-artistice și de popularizare, lucrările originale, traducerile sau prelucrările apărute în limba română, în limbile naționalităților conlocuitoare și în limbi de circulație internațională.

Toate aceste categorii de tipărituri, cuprinse în bibliografia națională curentă, sînt redată prin descrieri bibliografice complete, însoțite de indici de clasificare zecimală și grupate pe domenii de cunoștințe, constituite în 34 de diviziuni tematice.

Fiind o sursă bogată și multilaterală de informare în toate domeniile de cunoștințe, *BIBLIOGRAFIA REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA* este utilă tuturor categoriilor de biblioteci din țara noastră : biblioteci științifice, publice, școlare, specializate etc. ca și specialiștilor : cercetători științifici, ingineri și tehnicieni, cadre didactice, medici, economiști, activiști de partid și de stat etc.

Ambele serii ale bibliografiei pot fi procurate prin abonamente înaintate oficiilor poștale din Capitală și din țară.

BIBLIOTECARI!

Încheiați abonamente individuale la REVISTA BIBLIOTECILOR, publicația de specialitate, care vă ține în curent cu problemele teoretice și practice ale profesiei voastre.

Abonamente se contractează la orice oficiu poștal. Costul unui abonament este de 36 de lei anual.

IN NUMARUL URMATOR :

- Nicolae RAUȘ : Manifestările cu car-
tea cantitativ și calitativ.
- Aron GRÜNBERG : Planul de muncă
al bibliotecii comunale pentru lu-
nile de iarnă.
- Antoaneta TOFAN : Cărți pentru co-
pii care nu se găsesc în bibliote-
cile publice și școlare.
- Căsătoria — maternitatea — educa-
ția copiilor (Bibliografie selec-
tivă).
- Barbara FARKAȘ : Organizarea a-
chizițiilor de cărți la Biblioteca
raională Arad.
- Paul CARAVIA : Fondul de cultură
generală în institutele de învăța-
mint superior tehnic.
- Constantin MATUȘOIU : Nolle regu-
lamente ale bibliotecilor publice.
- Gheorghe BONDOC : Posibilități și
rezultate.
- Virgil CÂNDEA : Miron Costin
(1754—1816).
- Paul CORNEA : Gheorghe Șincai
(1633—1691).